

GS CPA, INC.
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
Certified Public Accountant
 5450 Lafayette Road, Suite#3,
 Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802
 Fax: 317-800-7947
 e-mail: info@gscpainc.com Website: www.gscpainc.com

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Jaspal Randhawa
 Office: 734-459-4700 x 1593
 Cell: 734-325-0883
 JR@SoldBuyJR.com
 www.SoldBuyJR.com
ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜਸਪਾਲ ਰੰਧਾਵਾ 734-325-0883
KELLER WILLIAMS
 40600 Ann Arbor Rd., Ste. 100,
 Plymouth, MI 48170

Fourteenth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 14, Issue 36, September 7th, 2013 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
 www.punjabtimesusa.com

ਸੀਰੀਆ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਤਣਾਅ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀਰੀਆ 'ਤੇ ਇਕਤਰਫਾ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ, ਰੂਸ, ਚੀਨ, ਜਰਮਨ ਤੇ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਪੇਚੀਦਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਧਰ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾਮੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਸੀਰੀਆ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਤਸਵੀਰ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੀਡੀਆ

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵੱਲੋਂ ਲੇਬਰ ਡੇ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ 'ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ' ਦੀ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਫਤਿਹ ਕਲੱਬ-ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਮੈਕਸੀਕਨ ਮੂਲ ਦੇ ਦੋ ਖਿਡਾਰੀ ਡੌਲੇ ਫਰਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਕੱਪ ਦੇ ਨਾਲ। ਸਕੇ ਭਰਾ ਸਟਾਪਰ ਹੈਰੋ ਸ਼ਾਵੇਜ਼ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਰੇਡਰ ਹਸੂਸ (ਸੱਜੇ) ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਹੈ ਵੀ ਇਕੋ ਮੂਲ ਦੇ, ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋ (2) ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਦੋਏਸ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਤਰੇਸ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਟੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਟੋਰਟੀਆ ਹੈ। ਉੱਜ ਇਹ ਮੇਲਾ ਬਹੁਤ ਭਰਵਾਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੈਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੇ। (ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ)

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਡੋਰ ਫਿਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਦਲ ਦਾ ਮੁੜ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਤੇ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 445 ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 430 ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜਥੇਬੰਦਕ ਚੋਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ।

ਉੱਜ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਮਹਿਜ਼ ਰਸਮ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਘੰਟੇ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਆਖਰੀ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿੱਬੜ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2008 ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਪੱਥਕ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਬਿੜਕਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੀ ਬਦਲ

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ 10 ਮਤੇ ਪਾਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤੇਜ਼ਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ 10 ਮਤੇ ਪੇਸ਼
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਸ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਲ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਮਹਿਜ਼ ਖਾਨਪੂਰਤੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਸ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਏ ਜਥੇਬੰਦਕ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਸਮ ਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਭਾਰੂ ਰਹੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਸ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਥੇਬੰਦਕ
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
 ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
 Herman Singh Dhade Immigration Lawyer
 Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: herman@eagle.pro
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

World Wide Travel
 www.fly2world.com
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ \$1025* **ਦਿੱਲੀ \$825*** **ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ \$995***
DETROIT 734 838 9998 **CHICAGO 312 224 8800**
 *ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਰਾਊਂਡ ਟ੍ਰਿਪ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ ਹਨ। ਸਫਰ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 10 ਮਾਰਚ 2014 ਦਾ ਹੈ
 *ਰੇਟ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਈ ਸਰਤਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਧਰ ਦਿੱਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Punjab Sports & Cultural Club, Ohio

ਛੇਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ

28 ਸਤੰਬਰ, 2013

Monroe Community Park

412 Old St Monroe, OH 45050

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਓਪਨ ਕਬੱਡੀ:

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$5100, ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$3100
ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸੰਨੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
Sunny Truck Driving, Ph: 718-353-6745

ਵਾਲੀਬਾਲ (ਮਰਦ): ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$1500
(ਆਜ਼ਾਦ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਵਲੋਂ)
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$1100

(ਮਿਸਟਰ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਲੋਂ)

ਵਾਲੀਬਾਲ (ਕੁੜੀਆਂ):

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$700, ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$500
ਹੈਪੀ ਡੇਅਟਨ ਅਤੇ ਰੂਬੀ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ
ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ
ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ

ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ, ਪਾਰਕਿੰਗ ਫਰੀ

ਮੁਫਤ ਖਾਣਾ, ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪਕੌੜੇ, ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਊ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
ਚੇਅਰਮੈਨ

Moonwalk for kids

ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ: ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣਾ,
ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ, ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ
ਚੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ
ਲਈ ਹੋਰ ਅਥਲੈਟਿਕ
ਖੇਡਾਂ (ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੇਸਾਂ,
ਭੁਕਾਨਾ ਦੌੜ, ਚਮਚਾ
ਦੌੜ ਆਦਿ)

**ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ
ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ**

ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ
ਅਖਾੜਾ ਲਾਏਗਾ

ਗਿੱਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼

Special Guest Kabaddi Promoter:
Mahinder Sidhu, Gurmeet Buttar
& Kaka Ghudani (From New York)

ਕੁਮੈਂਟਰੀ: ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰੀ

ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ) ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਮੇਲੀ ਏਮਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪਿੰਦਰ ਬੁੱਟਰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਰੁਸਤਮ-ਏ-ਹਿੰਦ

Gold Sponsors: Tejinder Singh Teji, Harbans Gill, Sukhchain Gill, Pinder Buttar, Gurinder Dhillon, Jagpal Grewal, Nima Grewal, Rajinder Kumar, Avtar Singh Tari, Baljit Mangat, Sonu Mavi, Bunty Nagra, Gurlal Singh, Gurjant Sekhon, Rashpal Sahota, Kuldeep Kang; **Clubs:** Meeri Peeri Sports Club-Indiana, PCS Chicago, PHO Chicago, Midwest Punjab sports Club-Chicago, PCO Milwaukee-WI, Sports Club Dayton-OH, Punjab Sports Club-MI

Media partners
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

For more information Contact:
Mukhtiar Sekhon 513-919-2311
Swarn Sidhu 513-266- 0885
Satinder Ghuman 513-374-8387

Committee Members: Satinder Ghuman (President), Jasminder Singh, Jasvir Deol, Aman Singh, Sukhi Kharoud, Raghvir Singh, Happy Dayton, Balvir Gill, Palwinder Wariach, Kuldeep Singh.
email:punjabsportsclubohio@yahoo.com

Advisory Committee Members: Gurinder Dhillon, Harbans Gill, Sukchain Gill, Gurjant Sekhon, Harmeet Ghuman, Swarn Sidhu, Jagpal Grewal.
www.punjabsportsclubohio.com

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ

ਆਸਾਰਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਾਖੁਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਬਾਪੂ ਆਸਾਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨਾਂ ਉਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘਵੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਵੀ. ਗੋਪਾਲ ਗੌੜਾ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੀਤੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ ਤੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮਗਲਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ; ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਕਬਜ਼ਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਬਿਊਰੋ): ਨਵੇਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜੇ.ਐਸ. ਭਿੰਡਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਇਬਰਾਹਿਮਪੁਰ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੁਲਾਣਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸੋਧੀ ਧਾਰਾ 376 ਡੀ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਤੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸੁਣਾਏ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਚਿਲਡਰਨ ਫਰਾਮ ਸੈਕਸੁਅਲ ਓਫੈਂਸਿਜ਼ ਐਕਟ 2012’ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਵੀ 5-5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 5-5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 18 ਫਰਵਰੀ 2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 5 ਵਜੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਜਦੋਂ ਲੱਭਦੀ-ਲੱਭਦੀ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਦਲਜੀਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਅਮਰਜੀਤ ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ‘ਤੇ ਦਸੂਹਾ

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਕੇਵਲ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾਅ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗੀ।

ਹਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ/ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਰਾਹੀਂ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ

AK Photographers & Videographers

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ, ਮਹਿੰਦੀ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ

- Live show of wedding & ongoing with projector.
- Family posters, couple posters, wall posters & more items.
- Online client access room to view worldwide.
- Multi cameras shooting.

We also provide DJ & Dholi.

Call: 414-544-5328, 414-349-7437, 317-755-9974

www.akphotographers.com

ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਏ ਰੁਪਇਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਊਰੋ): ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਉਦੇਕਰਨ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ 1 ਲੱਖ 74 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਖੇਤਰ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਚੱਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸੀ, ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਨ ਤੇ ਪਸੂਆਂ ਲਈ ਚਾਰਾ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ।

ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਸੇਮ ਨਾਲਿਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਗਰਾਂਟ ‘ਚੋਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ‘ਚ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਜੋ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ‘ਚੋਂ ਵੀ 3500 ਰੁਪਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਸੇਂਟ ਲੁਇਸ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 314-452-8083
ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 314-612-0800

ਨੋਟ: ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਇਮਾਰਤ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

- ✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
- ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
- ✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25 2,500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

INDIAN BAZAAR ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੌਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ‘ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ‘ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ

DESIGNER LEHANGAS, SUITS, SAREES, KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Preet BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਝੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss

Ph: 317-886-4858

www.punjabweightloss.blogspot.com
www.goherbalife.com/skaur

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਰਣਨੀਤੀ ਹੋਈ ਢਹਿ ਢੇਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਰਣਨੀਤੀ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛੜ ਗਈ ਹੈ। ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ 14 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਟੀਚਾ 20 ਫੀਸਦੀ ਮਿਥਿਆ ਸੀ ਜੋ 12 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 536 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਐਂਟਰੀ 494 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਅਪਰੈਲ, ਮਈ ਤੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਦਾ ਘਾਟਾ ਸੀ ਜੋ ਵਧ ਕੇ 13 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੰਭੀਰ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੀਮਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਈ 1400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਧੋਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੇਕ ਹੁਣ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖ਼ਰੀਦ-ਫਰੋਖਤ ਵਧਣ ਨਾਲ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਧੇਗੀ। ਕਾਰਾਂ ਦੀ

ਟੈਕਸ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪਛੜੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਕਰਾਂ ਤੇ ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ ਕਮੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ 120 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਟੈਕਸ ਆਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਵਸੂਲੀ 140 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਜੇਕਰ 154 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰੀ 121 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਆਏ। ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਜੋ ਵਧ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਫੀਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਵੈਟ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੂਲੀ 1286 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿਰਫ਼ 12.4 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਵਧ ਸਕੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੀਚਾ 20 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਦਾ ਮਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ 15 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖਰਚ ਵਿਚਲਾ ਪਾੜਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਕਾਰਨ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ

ਵਿਚ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੈਟ ਦੀ ਭਾਰੀ ਵਸੂਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ

ਖੇਤਰ ਵਿਚਲਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਤੋਂ ਵੈਟ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 721 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 779.22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਹ ਘਾਟਾ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਤੋਂ ਵੈਟ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 551.7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਲ 2012-13 ਵਿਚ 779.22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ 41.4 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ 301.38 ਕਰੋੜ ਤੇ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ 31.4 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ 396.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਸਾਲ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਕਰ 374.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਆਇਆ ਜੋ 5.4 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਘਾਟਾ ਸੀ ਜੋ 13 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਫੀਸ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਰੋਟਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਉਧਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵਾਲਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 38 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਇਸ ਸਮੇਂ 87517.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ 9300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਰ ਸਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 3500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਆਜ, 1700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਕਾਇਆਂ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ 1800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ 2800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ।

ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਤਿਉਹਾਰ ਤੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 20 ਲੱਖ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮਈ ਤੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬਿੱਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਤੰਗੀ ਤੁਰਸ਼ੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਈ ਤੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਜਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜੁਲਾਈ ਤੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭੇਜੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 49 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰੋਕ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਯੋਗ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਰਧਾਂ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਅੰਗਹੀਣਾਂ ਤੇ ਬੇਆਸਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 250 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਾ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕਢਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਹੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣਗੇ।

ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝਿਆ ਭਾਰਤ

ਇਪੋਹ: ਭਾਰਤ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਦੀ ਖਿਤਾਬੀ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਕੋਰੀਆ ਤੋਂ 3-4 ਗੋਲਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਦਾਖਲਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੈਂਡ ਦੇ ਰੋਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਠ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਹ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਇਸ ਚੌਥੀ ਜਿੱਤ ਸਦਕਾ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ 12 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸੀ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਓਸ਼ੇਨੀਆ ਕੱਪ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਓਸ਼ੇਨੀਆ ਕੱਪ ਵਿਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਜਾਂ

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਐਫ.ਐਫ.ਐਚ. ਵਰਲਡ ਲੀਗ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਜ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਘੱਟ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਟੀਮ ਦੀ ਇਹ ਬਿਹਤਰੀਨ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੈ। 2009 ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 7ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਫਸਵਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਮੈਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਮੂਵ ਬਣਾਏ ਪਰ ਕੋਰੀਆ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਆ ਪੰਗਤੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆ ਗਈ।

ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਲਝੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈ ਫਸਲ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਟੇਕ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਢਿੱਡ ਭਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਚੁੱਪ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕੇਂਦਰ ਅੱਗੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹਾੜ੍ਹ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਤਕਰੀਬਨ 3500 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸੂਬਾਈ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ 62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮਾਲ ਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ 4.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਲਈ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਯਮ ਗਲਤ ਕਰਾਰ

ਫੰਡ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਦੇ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ 8100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਲ ਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚਲੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਰਕਮ 3500 ਕਰੋੜ ਤੱਕ

ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ 62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮੌਨਸੂਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੂਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸ-ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ 11 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀਹ-ਵੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਕਲੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੁਣ ਤਕ 4.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਹੀ ਆਈ ਹੈ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 4.15 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਝੋਨੇ ਤੇ ਨਰਮੇ ਕਪਾਹ ਦੀ ਫਸਲ

ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੱਕਾ ਘਰ ਢਹਿਣ 'ਤੇ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਕੱਚਾ ਘਰ ਢਹਿਣ 'ਤੇ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੇ ਦੁਧਾਰੂ ਪਸ਼ੂ ਜਾਂ ਬਲਦ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ 16 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਸਤੰਬਰ 2012 ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਫਸਲ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ 20 ਤੱਕ ਟਲੀ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖਾਤਕੂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਤਨਾ, ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਰਿਮਾਂਡ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ 30 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਸਤੰਬਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।
ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ

ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਿੰਮ੍ਹਾ ਤੇ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ 19 ਮਾਰਚ, 2010 ਨੂੰ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀਆਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਤਨਾ ਜਦੋਂ 2010 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨਾਭਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਮਾਰਚ 2010 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੂਤਨੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਭੇਜਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ।
ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਥਿਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਕੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਡੈਨ ਰੁਦਰਫੋਰਡ 8 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਆਉਣਗੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਡੈਨ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਆਉਂਦੀ 8 ਸਤੰਬਰ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 11 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਦਰਮਿਆਨ ਪਹੁੰਚਣਗੇ।
ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ' ਅਤੇ 'ਖੇਡ ਮੇਲਾ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਿਛਲੇ 8 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਸਾਬਕਾ ਸਟੇਟ ਸੈਨੇਟਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਥਾਮਸਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲਾਈ ਗਈ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਵੀ ਉਹ ਸਪਾਂਸਰ ਸਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਰੁਦਰਫੋਰਡ ਸੰਨ 2014 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਲੀਨਾਏ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਬਰਲਿੰਗਟਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਵੇਟਰ, ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਫੋਨ: 317-289-2144

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ 21 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਆਉਂਦੀ 21 ਸਤੰਬਰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਹੰਸਰਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 847-991-7761 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

To Advertise with Punjab Times
Call: 847-359-0746
punjabtimesusa.com

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines

British Airways

For Emergency Call anytime at

847-673-3825

Jet Airways, Air India, KLM, Lufthansa, Delta, Qatar Airlines.

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares available

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)
- ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK
T 718.672.8000
75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
FREEMONT, CA 94538

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

ਡੀਜ਼ਲ ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ

ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤੇਲ ਟੈਂਕੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਤੋਂ ਤੇਲ ਚੋਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਚੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀਰ ਦੇ ਟਰੱਕ ਵਿਚੋਂ ਢਿਲੋਂ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਤੋਂ ਤੇਲ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 575-815-8536 ਜਾਂ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਟੇਟ ਪੁਲਿਸ, ਟਕਮਕੈਰੀ (Tucmari) ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਗਰੀਗੂ (Griegu) ਫੋਨ 575-403-9330 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਢਿਲੋਂ, ਗਿੱਲ ਮੰਝ (ਢਿਲੋਂ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ, ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ)
ਫੋਨ: 575-576-2444, 575-576-4111

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Navdeep S. Jhaj
Member, American Immigration Lawyers Association

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

>Estate Planning >Personal Injury
>Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622

Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277

email: navjhaj@me.com

Punjab Times
Established in 2000
13th Year in Publication
Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh
Graphics:
Mandeep Singh

Photographer
Kamaljit Singh Viridi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
Corrpondents
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer
The views expressed in
the articles published in the
columns of Punjab Times are
that of their writers, and it is
not implied that Punjab Times
endorses them.
Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.
**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਘਿਰਿਆ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਮੁਅੱਤਲ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਡੀ.ਜੀ. ਵਨਜ਼ਾਰਾ ਨੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
1987 ਬੈਚ ਦੇ ਇਸ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ 10 ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਗਲਤ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਬਰਮਤੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਵਨਜ਼ਾਰਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਤੇ 32 ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਨਜ਼ਾਰਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਰੱਬ ਵਾਂਗ ਪੂਜਾ

ਮੁਅੱਤਲ ਵਨਜ਼ਾਰਾ ਨੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼

ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਮੋਦੀ ਸ਼ਾਹ ਦੇ 'ਸ਼ੇਤਾਨੀ' ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਉਠ ਸਕਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਖੁਦ ਵੀ ਸੋਹਰਾਬੁਦੀਨ ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ ਪਰਜਾਪਤੀ ਵਾਲੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੈ। ਵਨਜ਼ਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰਾਈਮ ਬਰਾਂਚ,

ਏ.ਟੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬਾਰਡਰ ਰੇਂਜ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ 2002 ਤੋਂ 2007 ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।... ਗੁਜਰਾਤ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਕਸਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ।... ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ-ਘਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੀਲਡ ਅਫਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਲੋਜਾ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨਵੀਂ ਮੁੰਬਈ ਜਾਂ ਸਾਬਰਮਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਲਈ ਉਡਾਣ ਸ਼ੁਰੂ

ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਵਾਇਆ ਦਿੱਲੀ ਉਡਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਥੇ 32 ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ 200 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਉਡਾਣ ਸਬੰਧੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਉਡਾਣ ਨੰਬਰ ਏ.ਆਈ. 115 ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਮਿੰਘਮ ਲਈ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਵਿਚ ਹੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨ ਸਿਡਨੀ ਤੇ ਦੋ ਹੀ ਦਿਨ ਮੈਲਬਰਨ ਲਈ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਕਰੇਗੀ।

ਸੀਰੀਆ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਤਣਾਅ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਉਘੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੈਨੇਟਰ ਜੌਹਨ ਕੋਰਨਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਅਹਿਮ ਹਿੱਤ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸੀਰੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਸੀਰੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਸਈਅਦ ਅਕਬਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰੂਸ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀ-20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੌਨ ਕੋਰੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਸੀਰੀਆ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੂਸ ਇਸ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਵੇਗਾ। ਉਧਰ, ਅਰਬ ਲੀਗ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦੂਤ ਲਖਦਰ ਬੁਹਮੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਰੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਗੈਰ ਫੌਜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਨ ਕੀ-ਮੂਨ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਯੂ.ਐਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੇ।
ਇਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੀਰੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੂਸ ਨੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀਰੀਆ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਾਥ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਵੀ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਲਏ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਡੋਰ ਫਿਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 445 ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ, ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ, ਜਨਰਲ ਕੌਂਸਲ, ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿੰਗ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਕਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਾਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕੁ ਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ

ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬੇਅਸਰ ਹੈ। ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਸੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੰਥਕ ਚੋਲਾ ਲਾਹ ਕੇ 1996 ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਹ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਹੇ।
ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 445 ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 350 ਡੈਲੀਗੇਟ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਉਂ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੁਣ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਗੂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਥੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ, ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਚੋਣ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਏ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਕਈ ਆਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਚੋਣ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਆਗੂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਵਰਕਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ 10 ਮਤੇ ਪਾਸ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਵਧੇ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਕੁੰਜੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਕੱਠ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣਵਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਰੀਪੇਅਰੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਬੇੜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਇਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਨਿਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ

ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਖਮਾਂ 'ਤੇ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਕੱਠ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।
ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ

ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ 'ਗਰੀਬ ਮਾਰੂ' ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਏ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਫੀਸ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਦਸ ਰੁਪਏ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 445 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 468 ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ	ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ	ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ	ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ	ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ	ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੱਪੀ

RKtravel 999 N. Main Street, #206
 assuring you the best. Glen Ellyn, IL 60137

Discounted fares to India on: Qatar Airways,
 Emirates, Air India,
 Etihad Airways,
 Lufthansa, and more

Ph: 630-858-7200

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
 Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਆਰਥਕ ਸੁਧਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰੁਪਏ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭੈਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਾਪਸ ਲਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੇਗੀ। ਡਾ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਰੇਲੂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਘਟੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਝਟਕਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਡਾ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਦਮ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਝਟਕੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਹ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਗਿਰਾਵਟ ਇਕ ਝਟਕਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ

ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੋਂ ਵਾਕਆਉਟ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ, ਅੰਨਾ. ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਖੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਅੱਖੇ ਸੁਧਾਰ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੁਧਾਰ ਅਪਣਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਬਸਿਡੀ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ, ਬੀਮਾ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ, ਲਾਲਚੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਸਤੂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਡਾ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਉੱਚੇ ਘਾਟੇ, ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦੀ ਬਾਂਡ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਵੀ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀ ਭਾਰੀ ਦਰਾਮਦ ਤੇ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਉੱਚੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਨਾਲ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦਾ ਘਾਟਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ 70 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਜਿਹੜਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ 4.8 ਫੀਸਦੀ ਭਾਵ 88 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਭਰਵੀਂ ਮੌਨਸੂਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 2013-14 ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ 2012-13 ਵਿਚ ਘਟ ਕੇ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਨਸੂਨ ਨਾਲ ਭਰਵੀਂ ਫਸਲ ਦੀ ਆਸ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਣਗੀਆਂ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਘਟੇਗੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ 278 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿੱਤੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਕੀਮਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਵਧੀਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਕਬਾਲੇ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬਰਾਮਦ ਵਧੇਗੀ ਤੇ ਦਰਾਮਦ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ 9 ਤੋਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਕਲਚਰਲ ਰਿਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਵਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੀ ਸੀ ਐਸ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਇਕ ਫੋਟੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜੇਮਜ਼ ਆਰ ਥਾਮਸਨ ਸੈਂਟਰ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ (100 ਵੈਸਟ ਰੈਡੋਲਫ ਸਟਰੀਟ) ਵਿਖੇ 9 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 13 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੁਮਾਇਸ਼ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਹੇਗੀ।

ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 630-440-7730 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
 *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
 *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
 *2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
 Office: (866) 933-3038
 Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
 Yuba City Ph: 530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

TRUCK STOP FOR SALE

in California with Approved Hotel Site

Seller retiring after 30 years. Excellent opportunity to buy well established highway Location with approved lot to build a hotel in almost 13 acres. Newly renovated 10,000 Sq. feet building has Restaurant, Store, Shower, Laundromat, Massage Place, Sign Shop & also Truck Tire & Repair Shop, Truck wash, Propane, Cat Scale & 150 Truck Parking Space. New Digital Remote control Price Signs. Priced only for \$6.9 Million. Please only serious & Qualified Buyers with good financials

Contact
Jessie Brar
 661-301-7955

E-mail : jessiebrar@sbcglobal.net
Star Real Estate & Development
 Lic#01243878

ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਲੂਕਾ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ 'ਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਹੋਏ ਘਪਲੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਸ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੀ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਵ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਸਾਇੰਸ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ

ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ 494 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਰਮਸਾ ਤਹਿਤ 258 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2010-11 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ 396 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ 2011-12 ਵਿਚ 481 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਲੰਘੇ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 494 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਰਮਸਾ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਇਨਟਰੱਸਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਖਰੀਦ ਖਿਲਾਫ ਕੇਂਦਰੀ

ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰੀਯੋਜਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੋਂ

ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਸੰਬਰ 2012 ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਜੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮਾਨਵ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਰਮਸਾ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਮੈਥ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਤੋਂ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁੜ 14 ਜੂਨ 2013 ਨੂੰ ਰੀਮਾਈਡਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਐਕਟ 1952 ਤਹਿਤ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ) ਏ.ਐਨ ਜਿੰਦਲ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਘਪਲੇ ਦਾ ਕਾਫੀ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਸੌਂਪੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਵ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤੇ ਰਮਸਾ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੰਘੇ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 1361 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਰਮਸਾ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 535 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ

ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਈ.ਏ.ਐਸ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਦੀ ਨੂੰਹ ਪਰਮਪਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਿਵਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਸਮੇਤ 15 ਅਫਸਰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਨ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੀ ਇਕ ਅਸਾਮੀ ਭਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਸੰਘੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ) ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਧਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ) ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਸਕੱਤਰ (ਪ੍ਰੋਸੇਨਲ) ਅਨਿਰੁਧ ਤਿਵਾੜੀ ਸਨ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ 15 ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ। ਨਾਨ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਕੁੱਲ 29 ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 15 ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮਪਾਲ ਕੌਰ 2011 ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜ

ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮਪਾਲ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਮ.ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ, ਪਰਮਪਾਲ ਕੌਰ, ਡਾ. ਸ਼ਿਵ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਓਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ, ਸੇਨੂ ਦੁੱਗਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮੋਹਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇੰਦਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਦੋ ਅਫਸਰ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਗੂੰਜੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਮਨਾਈ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਗੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭੋਗ ਮਗਰੋਂ ਅਰਦਾਸ ਹੋਈ ਤੇ

ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕੱਠ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਉਰਾ ਦੀ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਦੀ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਕੱਠ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨ ਕਿ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਪਿਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਮਾਪਤੀ ਮੌਕੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ।

ਬਰਸੀ ਸਬੰਧੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਰਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਖੀਰਾ, ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਸਥਿਤ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ

ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ, ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪੇ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਮਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਇਕੱਠ ਨੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ

ਭਟਕਲ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦਾ ਲੋਕ ਟੁੱਟਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੇ ਸਹਿ-ਸੰਸਥਾਪਕ ਯਾਸੀਨ ਭਟਕਲ ਨੂੰ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜਿਓਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 35 ਲੱਖ ਦੇ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। 30 ਸਾਲਾ ਯਾਸੀਨ ਭਟਕਲ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਗੌੜਾ ਸੀ ਤੇ ਨਿਪਾਲ ਰਸਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਯਾਸੀਨ ਭਟਕਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅਸਦੁੱਲਾ ਅਖਤਰ ਉਰਫ ਹਲੀਦੀ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਚੰਪਾਰਨ ਵਿਚ ਰਾਕਸ਼ਾਲ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਸੂਰਤ, ਮੁੰਬਈ, ਪੁਣੇ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 40 ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਦਸਤੇ (ਏ.ਟੀ.ਐਸ.) ਨੇ ਯਾਸੀਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਦਸੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਯਾਸੀਨ ਭਟਕਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਸੀਨ ਭਟਕਲ 'ਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਦਰਭੰਗਾ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਧਾਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਦਰਭੰਗਾ ਤੇ ਤੇ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ

ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਟਕਲ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਖੌਫਨਾਕ ਚਿਹਰਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪ ਬੰਬ ਰੱਖ ਕੇ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੱਜਾਮ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੜੀ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 15 ਜਨਵਰੀ, 1983 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਭਟਕਲ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੀ ਮਕਦੂਮ ਕਾਲੋਨੀ ਜਨਮੇ ਯਾਸੀਨ ਭਟਕਲ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿਦੀਬੱਖਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਭਟਕਲ ਤੋਂ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਾਸੀਨ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਸਿਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਯਾਸੀਨ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਆਮਿਰ ਰਾਣਾ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਾਕਾਖੋਜ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਰਿਆਜ਼ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ।

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਸਰ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਛੱਬੀ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹਫ਼ਤਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਝੰਜੋੜ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਪੁੱਟੇ, ਪਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਦਿਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੌਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 'ਗੋ, ਫਾਰ ਗਾਡ ਸੇਕ, ਗੋ' (ਜਾਓ, ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ, ਜਾਓ) ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿੰਨੇ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਮੂੰਹ ਆਵੇ, ਬੋਲਦੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਮੁਰਾਤਬੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਅਕਸ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਬੜਾ ਘੱਟ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੋਲਦਾ ਤਾਂ ਸੋਚ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਮਿਹਨਿਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਛਿੱਕਾ ਲਾਹ ਕੇ ਬੈਠੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਬੋਲੀ ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਸੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਇਸ ਧਿਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਈ ਉਹ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੇਸ਼ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭਿਜਵਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਵਧ ਜਾਣਾ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਢੱਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਤਦੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਚੱਲਣ।

ਇਸ ਘਟੀਆ ਬਹਿਸ ਨਾਲੋਂ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 'ਗੋ, ਫਾਰ ਗਾਡ ਸੇਕ, ਗੋ' (ਜਾਓ, ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ, ਜਾਓ) ਆਖਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੜਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 'ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਲਫਜ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਸਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣ ਜਿੱਤ

ਕੇ ਫਿਰ ਆ ਗਏ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਫਜ਼ ਯਾਦ ਰੱਖੇ ਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ।' ਇਹ ਦੋ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਚੁੱਝ-ਭਿੜਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਤਲਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ, ਜਾਓ' ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ। ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਫਨੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਤਾਂ ਹੈ, ਅਮਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੇ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਸ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ, ਜਾਓ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਏਦਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦੋ ਵਾਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਨਾ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਆਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਲ-ਬਦਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਵੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂ ਪਿਆ ਸੋਨੇ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਠਿਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਭੰਡਾਰ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਵੇਲੇ ਮੁੜਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਛੇ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ 1998 ਵਿਚ ਅਟਲ ਵਾਜਪਾਈ ਬਿਹਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਰ ਮੋਹਨ ਗੁਰੂਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੇਧਾਂ ਦੇ ਸਕੇ, ਪਰ ਔਪਾ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਘਿਆ ਤੇ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਉਠੀ ਸੀ ਕਿ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨੇ। ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਸੰਭਾਲ ਲਵਾਂਗੇ।

ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲ

ਜੜ੍ਹ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਜੁਰਅੱਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ-ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਨਾ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੁਪਈਆ ਵੀ ਡਿੱਗਾ ਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਝਟਕੇ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਰੇਕ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਾਖ ਡਿੱਗਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਔਪਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਰੁਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਬਰੇਕ ਲਈ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਵੀ ਔਪਾ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅੱਖ ਮਿਲਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਖੜੇ ਪੈਰ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਰ ਕੋਲ ਵੀ ਲੁਕਮਾਨ ਹਕੀਮ ਵਾਲਾ ਨੁਸਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਸੱਤਰ ਕਰੋੜ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਲਦਾ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈ, ਇਹ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਰੌਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਹੁਣੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਪੈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਗਿਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਮਿੱਡ-ਡੇਅ ਮੀਲ ਅਤੇ ਨਰੋਗਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਪੇਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਖਰਚੇ ਜੋੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬੋਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਭਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬੋਝ ਕਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜ਼ਹਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦਾ ਭਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਣਕ

ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ, ਪਰ ਜਿਸ ਭਾਅ ਉਤੇ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਦਾ ਦਾ ਭਾਅ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਫਸਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਤੇਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਭਾਅ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਭਾਅ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਹੁਣ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ। ਤਰਦਾ ਮਾਲ ਚੁੱਕਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਕੱਸਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜੈਪਾਲ ਰੈਡੀ ਨੇ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰੈਡੀ ਤੋਂ ਉਹ ਮਹਿਕਮਾ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਇਹੋ ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਲੁਕਵੀਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਏ ਆਈ ਜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਘਰਾਣਾ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਰ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਨਾਮਣਾ ਕਮਾਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਉਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਗਈ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਨਿਕਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਅਕਸ ਪੁੰਦਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਭਾਰਤ ਆਣ ਵੜੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਭਾਰਤ ਆਈ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੋ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਘਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇਸ ਗੰਦੀ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਆਗੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ।

ਸਾਨੂੰ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਦੇ ਵਕਤ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਦਰ ਜਾਂ ਬਗਾਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਾ ਠਹਿਰਾਓ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ? ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ

ਵੀ ਟੁੱਚਲ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਨਾਲ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਭਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਵੀ ਤੰਗ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹੋ ਖੇਡ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁੰਡੇ-ਬਦਮਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਧਾੜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਛਿੱਲ ਲਾਹੁਣ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੈਨਤ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇੱਕ ਐਨਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਲਿਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪਾਸ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਤੋਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕੰਮ-ਚਲਾਉ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਸ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਪੈਸਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਚੱਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਏਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਾੜਨੇ ਪਏ ਸਨ। ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾਂ ਪਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜਿਵੇਂ ਗਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲਾਂਭੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਮਿਹਨਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਗੱਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਪੂਛ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਠੱਗੀ-ਠੋਰੀ ਵਾਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਅਮਲ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕਤ ਜਿੰਨਾ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੋਈ ਕੱਢ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਦਿੱਲੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੇਸ: ਨਾਬਾਲਗ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 3 ਸਾਲ ਕੈਦ

ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਰੈਲੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ (ਬਿਊਰੋ): ਬਹੁ ਚਰਚਿਤ 16 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਗੈਂਗਰੇਪ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੇ ਨੂੰ 23 ਸਾਲਾ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਬਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੇ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਘੱਟ ਸੀ ਤੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਉਪਰ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜੋ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਂਡ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਛਿੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਹੱਦ ਘਟਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਗੋਇਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲਈ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਹੋਮ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਾਬਾਲਗ ਵੱਲੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਲੰਘੀ 11 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਉਸ ਦਾ ਕਲੀਨਰ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ

ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਇਕ ਤਰਖਾਣ ਰਮਾਧਾਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਗੈਂਗਰੇਪ ਕੇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਾਕੇਤ ਵਿਚ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਫਾਹਾ ਲਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 16 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਚਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ 23 ਸਾਲਾ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 29 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਬਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਹੱਦ

ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਂਗਰੇਪ ਕੇਸ ਦੇ ਛੇ ਆ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਬਾਰ ਸੀ। ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਲੱਗੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਂਡੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਚਾਰ ਬਾਲਗ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਮੁਕੇਸ਼, ਪਵਨ ਗੁਪਤਾ, ਵਿਨੈ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਅਕਸੈ ਠਾਕੁਰ ਖਿਲਾਫ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਕਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਮੂਹਕ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ, ਹੱਤਿਆ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸੈਕਸ, ਡਕੈਤੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਤਸੱਦਦ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮਾਝੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਵਿਚ 'ਇਨਸਾਫ ਰੈਲੀ' ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਝੂਠੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਇਹ ਰੈਲੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਆਏ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 7 ਸਤੰਬਰ, 2013

ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਮਾਇਆਜਾਲ ਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਬਾ, ਆਖਰਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਪੱਖੰਡੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਚੌਰਾਹੇ ਵਿਚ ਭੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜੋਟੀਦਾਰ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਹੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾਰਾਮ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਆਗੂ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ ਨੇ ਤਾਂ ਆਸਾਰਾਮ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਹੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰੋਸ ਵਿਖਾਏ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਤਕੀ ਆਸਾਰਾਮ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਆਸਾਰਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੁੱਖ ਜਿਹਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣ ਕੇ, ਮਾਮਲਾ ਨਿੱਜਿਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਮਾਮਲਾ ਰਫਾ-ਦਫਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਐਤਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਰਾਤੇ-ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਆਈ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਤਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੋਕਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਉਪਰਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਆਸਾਰਾਮ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਹੈ। ਉਂਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਆਸਾਰਾਮ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਮ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ-ਦਰਬਾਰੇ ਚੱਲਦੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਧ ਵਿਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਜੋਗਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਡੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪੀਡੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਗਿਣਾਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਡੇਰਿਆਂ ਜਾਂ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਹਨ। ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਪੱਕੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਅਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੱਖ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੱਥ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਡੇਰਿਆਂ/ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜੇਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਵਧੀਕੀ ਸਹਿ ਕੇ ਵੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬੇਵਸੀ ਅਕਸਰ, ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲੋਂ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ-ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਲਈ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਟਰੱਕ ਭਰ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤਾਂ ਆਟੇ ਵਿਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਾਥੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਇਹ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਭੁਗਤਦੇ ਸਬੰਧਤ ਡੇਰੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਮੱਕੜ-ਜਾਲ ਹੈ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿੰਨਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਵਗ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਦੀ ਭਰਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਨਹੀਂ ਫੁੱਟਦੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ-ਦੁਕੱਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਗੱਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈ-ਗਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਾਰਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚ ਕੇ ਸਾਫ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਤੰਦੂਆ ਜਾਲ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਮ ਲੋਕ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਹੀ ਗਲਤੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਤੰਦੂਆ ਜਾਲ ਲਈ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸੌਂਝੇ ਹਿਤਾਂ ਖਾਤਰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸਸਤੀ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਹ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ, ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਆਸਾਰਾਮ ਵਰਗੇ ਦਗੋਬਾਜ਼, ਨਾਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਲੋੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਨ੍ਹੇਰੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਹੈ।

ਇੰਜ ਕੀਤੀ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਗਾਵਤ

ਉਤੀਸਾ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰਾਇ-ਸੁਮਾਰੀ ਜ਼ਰੀਏ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਰਾਰਾ ਧੌਬੀ ਪਟਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਥੇ ਨਿਭਾਇਆ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। 2004 ਤੋਂ ਹੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਹੁਕਮਰਾਨ+ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗੱਠਜੋੜ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਚਾਰਜੋਈ, ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਤੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2004 'ਚ ਵੇਦਾਂਤ ਐਲਮਿਨੀਅਮ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਕਸਾਈਟ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ

ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਐਲਮਿਨੀਅਮ ਢਲਾਈ ਕਾਰਖਾਨਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸੈਂਟਰਲ ਇੰਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੇਦਾਂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਸਟਰਲਾਈਟ ਦੇ ਬਾਕਸਾਈਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ 'ਚ ਸੂਬਾ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਹਲ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਖਾਣਾਂ ਖੋਦਣ ਲਈ ਚੁਣੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਸੂਚੀ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਏ ਬਗ਼ੈਰ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2007 'ਚ ਵੇਦਾਂਤ ਉੱਪਰ ਖਾਣਾਂ ਖੋਦਣ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਗੰਢ-ਤੁੱਪ ਚਲਦੀ ਰਹੀ।

ਚੁੱਪ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਚਾਲ ਖੋਡੀ ਗਈ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਭੋਲੇਪਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਵੇਦਾਂਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੰਤ ਪੂਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਨਿਆਮ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਖਾਸ ਰਕਬਾ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਆਮ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰੈਣ-ਬਸੇਰੇ ਵਜੋਂ ਪੂਜਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੇਮਾਇਨਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਇਥੇ ਬਥੇਰੇ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਹੱਥ-ਕੰਡਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਹੱਥ-ਠੋਕਾ ਬਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇਹ ਚਲਾਕੀ ਤਾੜ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।"

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਇਥੇ ਵੇਦਾਂਤ ਸਮੂਹ ਵਲੋਂ ਬਾਕਸਾਈਟ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਖੋਦ ਕੇ 15 ਲੱਖ ਟਨ ਸਾਲਾਨਾ ਬਾਕਸਾਈਟ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਲਮਿਨੀਅਮ ਸੋਧਕ ਤੇ ਢਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਥੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੂੰਜੀਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਮੀਰ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਬਾਜ਼ੀਰੋ 8000 ਕੱਦ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਵੀ ਮਚਾਉਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੰਗਲਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਨਾਲ ਅਨਿੱਖੜ ਕੁਦਰਤੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵੇਦਾਂਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਸੂਖ, ਚਲਾਕੀ ਅਤੇ ਬਾਹੂਬਲ ਉੱਪਰ ਮਾਣ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ। ਉੱਝ ਉਸ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਉਦੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੇਦਾਂਤ ਪੂੰਜੀਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਲਈ 1340 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਲਮਿਨੀਅਮ ਸੋਧਕ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਛੇ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 2009 'ਚ ਉਤੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉੱਪਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਂ ਰੱਖ

ਦੂਜੀ ਚਲਾਕੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਇਹ ਖੋਡੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਦਾ ਅਮਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪੰਜ ਗੈਰ ਡੋਂਗਰੀਆ ਕੇਂਦਰ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿੱਥੋਂ ਤਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਕਬਾਇਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰਾਇ-ਸੁਮਾਰੀ ਲਈ ਸੱਤ ਪਿੰਡ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਚੁਣੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਾ ਲੈਣਗੇ। ਹੋਇਆ ਇਸ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ। ਇਕ ਵਾਇਓ 12 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀ ਤਾਂ ਖਾਣਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਸਨ, ਪਰ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹਰ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਮਰਾਹ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ-ਜਿਥੇ ਖਾਣਾਂ ਖੋਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਥੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹਾੜੀ ਨਦੀਆਂ ਸੁੱਕ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ; ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਵਿਦੇਸੀ' ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਸਰ ਪਿਆ।

“ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਜਰਤ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਹਕੂਮਤ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਉਜਾੜਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਥੇ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਾਂਗੇ? ਅਸੀਂ ਬੰਧੂਆ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਗੋਲੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਮਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ।”

ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਸਕਸੈਨਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਵਕਤ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰੱਜ ਕੇ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਸਨ। ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਵੇਦਾਂਤ ਵਲੋਂ ਵਣ ਸੰਭਾਲ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਹੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਵਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ 2010 'ਚ ਵੇਦਾਂਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਣਾਂ ਖੋਦਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪਟਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹ ਕੇ ਉਤੀਸਾ ਖਾਣ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਉੱਪਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਵਿਚ ਖਾਣਾਂ ਖੋਦੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਕੇਂਦਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰਜ਼ੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਪਰ ਹੁਕਮਰਾਨ+ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗੱਠਜੋੜ

ਹੁਣ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁਕਮਰਾਨ+ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗੱਠਜੋੜ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਹੈ ਜੋ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ 'ਵਿਕਾਸ' ਦਾ ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਘੋੜਾ ਦੁੜਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇ ਹੁਣ ਤਕ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਇਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲ ਲਾਂਘੇ ਨੇ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਮਾਇਵਾਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸਿਰਦਰਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਅਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਜਿੱਤ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਮ ਨਿਰਣਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉੱਝ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਤੈਅ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਉਸ 'ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ' ਲਈ ਪਛਾੜ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਆਰਥਿਕ ਵਧੇ ਦੇ ਵਧਦੇ ਅੰਕੜੇ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਅਵਾਮ ਦੇ ਹਿੰਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਫੀ ਹਨ।

ਵੇਦਾਂਤ ਨਾਲ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਕਾਲਾਹਾਂਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲਾਂਜੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਐਲਮਿਨੀਅਮ ਸੋਧਕ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ 1800 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਮਲਾ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਵੇਦਾਂਤ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਲਾਂਜੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬਾਕਸਾਈਟ ਸੋਧਕ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਝਾਰਸੂਗੁੜਾ ਵਿਚ

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਆਪਣੇ ਜੱਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਲਾਂ ਲਈ ਅਣਖ ਦੇ ਗੀਤ ਲਿਖੀਏ, ਚੜ੍ਹੇ ਭੇਟ ਜੋ ਸਿਆਸਤੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ। ਗਾਈਏ ਗ਼ਜ਼ਲ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ, ਖਸਲਤ ਬਦਲੀਏ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਖਾਰਿਆਂ ਦੀ। ਜਦ ਹੁਣ ਗੁੱਤਾਂ ਤੇ ਮੀਢੀਆਂ ਗਾਇਬ ਹੋਈਆਂ, ਤੋੜੇ ਅੰਬਰੋਂ ਲੋੜ ਕੀ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ? ਯਾਰੋ ਛੱਡੀਏ ਜ਼ੁਲਫਾਂ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਨੂੰ, ਪਾਈਏ ਬਾਤ ਹੁਣ ਗ਼ਫਲਤਾਂ ਮਾਰਿਆਂ ਦੀ। ਲਿਖੀਏ ਸਦਾ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਟੋਰ ਕੇ, ਮਿੱਠੀ ਮਾਖਿਉਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮੱਸ ਦੇ ਲਈ। ਨਹੀਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਵੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਆਖੋ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਕਰਨ ਜੋ 'ਆਪਣੇ ਜੱਸ' ਦੇ ਲਈ!

ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜਗਿਆਸਾ ਉਤੇ ਘਾਤਕ ਹਮਲਾ

ਸਵਾਲ-ਸੰਵਾਦ

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਸੁਮਲ ਸ਼ਿਵਿਲਿਟੀ ਉਰਫ ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਇੰਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਕੁੜੀ ਉਤੇ ਕਾਮੁਕ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਕਈ ਬਾਈ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਸਾਰਾਮ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 'ਯੋਗ ਵੇਦਾਂਤਾ ਸਮਿਤੀ' ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ 28 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 'ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਰਾਟ ਸੰਤ ਸੰਮਲੇਨ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।" ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਬਿਆਨ ਇਸੇ

ਦਲਜੀਤ ਅਰੀ
ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਭੈ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਦਬੋਲਕਰ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹਿੰਦੂ ਜਨਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਮਿਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗੋਲਬੰਦੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਜਨਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਇਟ ਉਤੇ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਭੈ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਬੋਲਕਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਸਾਝੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅੱਖੀ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ ਅਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ' ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਝਟਕੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰਹ-ਰੀਤ ਉਤੇ ਮਾਤਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਕੇ ਸਿਰਫ 'ਸੁਦਰਸ਼ਨ' ਚੈਨਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਨਾਤਨ ਪ੍ਰਵਾਤ' ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।"

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਫੋਟੋ-ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੌਇਡਾ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫ਼ਿਲਮ ਸਨਾਤਨ ਦੇ ਕੱਦਵਾਰ ਅਦਾਕਾਰ ਓਮ ਪੂਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, "ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕੁੜੀ ਵੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ... ਗ਼ਲਤੀ ਇੱਕ ਪਾਸਿਓਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ, ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੱਕ ਘਟ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਵਡੇਰਾ ਸਵਾਲ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਤਾਕਤ ਕੀ ਹੈ? ਜੇ ਆਸਾਰਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਮੰਨ ਕੇ ਪਤਢੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਘਟਨਾ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਜੋਧਪੁਰ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੂੰ 26 ਤੋਂ 30 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਆਪ ਕਈ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਪਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੂੰ ਰੱਬ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਬਿਆਨ ਆਏ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ। ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਨਾਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਜਮਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉਤੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, "ਮੈਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, "ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਆਸਾਰਾਮ ਬਾਪੂ ਕਾਂਗਰਸ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੀ।" ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਝਾਅ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਦੌਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਮੇਸ਼ ਮੰਦੋਲਾ ਨੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ ਹੈ, "ਇਹ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਪਸ਼ੋਮਾਨੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ।" ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ, "ਜੇ ਸੰਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਾਜ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧੱਬਾ ਹੈ।" ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪਤਢੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਤਰਤੀਬ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਮਾਮ ਜੁਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਪਾਕਿ-ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ। ਪੀਤਤ ਨੂੰ ਚਾਲਾਕ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਗਰਦਾਨਣ ਦਾ 'ਉੱਦਮ' ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉਤੇ ਰੱਬ, ਸ਼ਰਧਾ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਤਫ਼ਰਕਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਲਿਹਾਫ਼ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਲਈ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਅਕਸ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਜੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸ਼ੋਮਾਨੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਆਸਾਰਾਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤਿੰਨ ਅਹਿਮ ਮਾਮਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਅਪਰੈਲ 2008 ਵਿਚ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ ਚੱਲਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਰਹੱਸਮਈ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸੱਤ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਉਤੇ 2010 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵਸਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਭੈਰਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਦਸ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਬਾਅਦ ਨੇ ਛੇ ਏਕੜ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁਕਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਢਾਹ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੁਡਾਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦਾ ਬੋਚ ਕੇ ਬੋਲਣਾ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਉਸਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਮੱਕਾ-ਮੇਲ ਹੋਣ ਉਤੇ ਇਹੋ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਤਲਾਮ ਦੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਮੰਦਿਰ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ 'ਯੋਗ ਵੇਦਾਂਤਾ

ਪੁਸਤੀ ਦੀ ਮਾਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। 'ਹਿੰਦੂ ਜਨਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਮਿਤੀ' ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਅਭੈ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਬੁਲਾਰਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ, ਵਿਚਾਰ ਪੱਖੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੁਗਤ ਪੱਖੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਰਾਮ ਤੋਂ ਵਕਤੀ ਅੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਬੇ-ਮਾਤਾ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਕੋਈ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਆਸਾਰਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ-ਸੱਚੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਉਤੇ ਨੱਕ ਰਗੜਦੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜਮਾਜੋੜ ਨੂਰਮਹਿਲ ਵਾਲੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਬਾਬਿਆਂ-ਮਾਤਾਵਾਂ-ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾਨੁਮਾ ਸੌਂਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚ ਕੇ, ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੱਜਲਖੁਆਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਮੰਨ ਕੇ ਚੁੱਪ ਦੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੂਜੇ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁਕਾਮੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਸੱਦਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਲਿਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸਮਿਤੀ ਨੂੰ 2001 ਵਿਚ 11 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਤਸੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਹ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ 700 ਕਰੋੜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀ 100 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਦਸੰਬਰ 2003 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਆਪ 260 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮੀਰਾ ਨੰਦਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਗੋਡ ਮਾਰਕਿਟ' ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ) ਨੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਚੱਲਦੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਲੁਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ-ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮੀਰਾ ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਣਾ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ-ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ, ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਇਕੱਠਾਂ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀ ਖੱਜਲਖੁਆਰੀ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰੌਲਾ, ਬਾਬਿਆਂ-ਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਐਸ-

ਨੇ ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦਿਆਂ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹੁਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਇਕੱਲਤਾ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਯਾਨੇ ਤੱਕ ਲੈ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜਕ ਘੇਰਾ ਉਸੇ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਜਿਉਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕੀ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਪੀਤਤ ਕੁੜੀ ਦਾ ਪਿਉ ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿਚ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿਚ ਆਸ਼ਰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲੋਂ ਹਟ ਗਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਧਰਨੇ ਦੀ ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪੀਤਤ ਕੁੜੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਜੋਧਪੁਰ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿਚ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ, "ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖ ਕੇ ਗ਼ਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਧੀ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ

ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕੇ।" ਉਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਇਹ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦਾ ਜਮਾਜੋੜ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਵਾਮ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਖਿਸਕਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਆਵਾਮ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਇਹ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਗਿਆਸੂ ਵਜੋਂ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਰਾਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਮਨੁੱਖ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇਗਾ; ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਆਵਾਮ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਹਤਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਿਆਂ-ਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਨੇ ਸੀਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਲ ਪਿੱਛਲੱਗ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਮੰਡੀ ਦੇ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ, ਜਗਿਆਸਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਸ ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਗਿਆਸਾ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ, ਸਤਿਕਾਰ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ-ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਡਾਨ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਆਸਾਰਾਮ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉੱਚੀ-ਜਾਤ ਦੇ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ, ਅਮੀਰ ਮਰਦ ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੀਬੀਆਂ, ਦੂਜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਈਅਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਾਤ ਰੂਪੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਹ ਗ਼ਲਬਾ ਆਪਣੀ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗ਼ਲਬੇ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਹੈਕੜ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੀਤਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੜੀ ਮੰਨ ਕੇ ਸੰਕੋਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕੋਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤੋਗਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਸ ਸੰਕੋਚ ਹੇਠੋਂ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਰਾਹੀਂ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਗ਼ਲਬੇ ਉਤੇ ਹੋਣੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੂਣ-ਸਵਾਇਆ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਤਕਾਲੀ ਸਵਾਲ ਵਿਚੋਂ ਚਿਰਕਾਲੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਗਿਆਸਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸੇ ਸਿਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਦਬੋਲਕਰ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ ਸ਼ਰਧਾਜਲੀ ਮਤਿਆਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸ਼ਾਹਦਤ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਭੈ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ 'ਕੁਝ' ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ 'ਕੁਝ' ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ 'ਕੱਖ ਦਾ ਨਾ ਛੱਡਣ' ਦੀ ਕੁਹਜੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜਗਿਆਸਾ ਉਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਮਹਿਫਲ ਆਟਾ ਚੱਕੀ ਦੀ

ਲੋਢੇ ਕੁ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੀ ਗੂੰਗੋ ਗੂੰਗੀ ਘੁੰਗੂ ਦੀ 'ਤੁੱਕ... ਤੁੱਕ... ਤੁੱਕ... ਤੁੱਕ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਝਾੜੂ ਫੇਰਨੋਂ ਇਕ ਦਮ ਹਟ ਗਈ। ਛੱਟ ਸੁਆਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਥੈਲੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ 'ਚੱਕੇ ਵੇ ਪੁੱਤ ਚੁੱਕੇ' ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹਾਰ 'ਚ ਮਸਤ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਅਸੀਂ ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਕੰਨ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਆਟਾ ਚੱਕੀ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦਾਣੇ ਪਿਹਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈ।

"ਦਾਣੇ ਮਗੋਣੇ ਕਿਤੇ ਦਰਤ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਹੀ ਨਾ ਸਾਡੇ ਦਾਣੇ ਪਾ ਦੇਣ... ਦੇਖਦੇ ਰਿਹੋ, ਆਟਾ ਬਰੀਕ ਹੋਵੇ... ਤੁਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਵੱਟੇ ਦੇਖ ਲਈਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ... ਤੁਸੀਂ ਪਾਹੜੂ ਆਂ... ਉਡਾਰ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਆਟਾ ਕੱਢਦੇ ਐ? ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਿਉ...!"

ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਥੈਲੇ ਵੱਲ ਝਾਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਖਿੜ ਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਥੈਲੇ ਕੋਲ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ। ਬਦੋ-ਬਦੀ ਥੈਲਾ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਚੁਕਾ ਕੇ, ਪਹਿਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਿਹਾਈ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਅਠਿਆਨੀਆਂ ਮੇਰੀ ਜੇਬ 'ਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਜੇਬ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਦਾ ਪਾਰਾ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਗੋਲੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਹ ਕੇ ਉਹ ਜੇਬ ਖਾਲੀ ਕਰਦਿਆਂ ਫੇਰ ਅਠਿਆਨੀਆਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੀਹ ਪੱਚੀ ਕਿਲੋ ਭਾਰਾ ਥੈਲਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਆਟਾ ਚੱਕੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਧਰਤੀ 'ਚ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਮਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤੱਕ (ਕੰਡੇ) ਉਪਰ ਲੋਕੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥੈਲੇ-ਗਠੜੀਆਂ ਰੱਖ-ਰੱਖ ਤੁਲਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੱਗੂ ਮਿਸਤਰੀ ਦਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਚੁਸਤ ਮੁੰਡਾ ਦਾਣੇ ਤੋਲਣ ਉਪਰੰਤ ਨੀਲੀ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਬੋਤਲ 'ਚੋਂ ਦਾਣੇ ਜਿਹੀ ਡੋਬ-ਡੋਬ ਕੇ ਥੈਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨੰਬਰ ਲਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਾਪੀ ਵਿਚ ਥੈਲੇ ਦਾ ਨੰਬਰ, ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਗਠੜੀ ਤੁਲਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੋਂਦੀਆਂ-ਚੋਂਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਬੁੜ੍ਹਾ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ-ਨੂੰਹ ਦੇ ਭਰੋ-ਭੁਕੰਨੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਾਸਤ ਮਚੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ

ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਪੱਕੀਆਂ ਪਕਾਈਆਂ ਛੱਕਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਉਹ ਬੁੱਢੇ-ਵਾਰੇ ਅਲੱਗ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਤਪਾਉਣ ਦਾ ਢਾਣਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਚੱਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਇਹ 'ਕਨਸੋਐ' ਪਹੁੰਚੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ, ਦੁੱਚਿੱਤੀ ਜਿਹੀ 'ਚ ਪਏ ਜੱਗੂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ

ਉਸ ਦੇ ਦਾਣੇ ਤੋਲਣ ਪਿਛੋਂ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫੇਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਲਵਾਂ ਬੁੜ੍ਹਿਆ?"

ਆਪਣੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਣੀ-ਹਵਾਣੀ ਛੋਕਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੇਸਤਿਕਾਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਆ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੇ ਸੱਤੀ ਕੱਪੜੀ ਅੱਗ ਲੱਗ ਉਠੀ। ਹੱਥ 'ਚ ਫਤਿਆ ਢਾਂਗੂ ਉਤਾਰ ਨੂੰ ਉਲਾਰ ਕੇ ਉਹ ਗੜ੍ਹਕਿਆ, "ਖੜ੍ਹ੍ਹ੍ਹ੍ਹ੍ਹ੍ਹ... ਤੇਰੇ ਜਮਾਉਦੇ ਦੀ ਦਵਾਂ...! ਹਰਾਮਜ਼ਾਦਿਆ... ਤੇਰਾ ਪਿਉ ਮੈਨੂੰ ਚਾਚਾ ਸੱਦਦੇ... ਤੇ ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਜੰਮ ਕੇ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਡਿਹਾ... ਧੀ ਦਿਆ... ਕਿਸੇ ਸਾਲੇ ਨੇ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ ਉਈ ਨੀ?... ਹੈਐ? ਕਿੱਡਾ ਆਇਆ ਸਾਲਾ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ-ਵਡਾਰੂ!!"

ਸਿਰੇ ਦੇ ਕੁਪੱਤੇ ਬੁੜ੍ਹੇ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਝੰਡ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜੱਗੂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਖਿਸਿਆਨੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਾ ਕੰਡੇ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚੱਕੀ ਵੱਲ ਗੋੜਾ ਮਾਰਨ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਮੂੰਹੋਂ ਝੱਗ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕੀਤਾ 'ਗਿਆਨੀ ਜੀ' ਨੇ ਜੋ ਜੱਗੂ ਦੇ ਬਾਪ ਸੰਤੋ ਮਿਸਤਰੀ ਦੀ ਅਹਿਰਨ ਹਾਲੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਰੰਬੇ ਦਾਤੀਆਂ ਚੰਡਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੱਕੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਪ-ਗੋਸ਼ਟੀ 'ਚ ਮਘਨ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਸਨ। "ਜਾਣ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਚਾਚਾ! ਆ ਜਾ, ਐਧਰ

ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਛੋਹ ਲਈ, "ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ ਚਾਚਾ, ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹਿਐ। ਝੰਡੇ ਕਿਆ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੱਗੜ ਪਿਛੜ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਆਹ ਹੁਣੇ ਈ, ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੋਹਰੇ-ਮੋਹਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੜ੍ਹਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ਅਖੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਲਿਆ? ਫੇਰ ਦਾਜ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਖੇ, ਬਹੂ ਖੱਟ-ਦਾਤ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਲਿਆਈ ਐ?"

"ਤੂੰ ਕਾਕਾ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਨੀ ਕਿ...?", ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹਾ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ-ਸੁਣਦਾ ਬਿਪਰ ਪਿਆ, "ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਿਆ... ਸਾਡੀ ਬਹੂ ਦੇ ਦਾਜ ਤੋਂ ਧਾਰਾ ਲੈਣੀਆਂ?"

"ਕਿੱਥੇ ਚਾਚਾ, ਤੂੰ ਉਹਦੀ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ...?" ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਮੇਰੇ ਹਾਂ-ਹੂੰ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਸਹੁਰਾ ਬਣਾ ਸੁਆਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਅਖੇ, ਗਿਆਨੀ ਬਹੂ ਕਹੀ ਕੁ ਐ?"

"ਆਹ ਤੇਰੇ ਕੰਜਰ ਦੀ ਦੇਵਾਂ... ਸਾਲਾ ਵਿਗਤਿਆ ਚੋਰਾ!" ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਨੇ ਉਪਰੋਬਲੀ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁੰਡੀ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਪਾਸਾ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਉਂ ਮਾਰਿਆ, ਜਿੰਦਾਂ ਕਿਤੇ ਉਹ ਝੰਡੇ ਕਿਆਂ ਦੇ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਚ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੀ ਐਨਕ ਦੇ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਸੀਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲਾਲ-ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫੇਰ?"

"ਬੱਸ ਫੇਰ ਕਿਆ ਜੀ, ਮੈਂ ਦੇਖਾਂ ਤਾਂ ਹ-ਠਾਂਹ ਨੂੰ, ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂ? ਐਨੇ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਗਲੀ ਦੀ ਇਕ ਕੁਤੀ ਐਥੇ ਦਾਣੇ ਪਿਹਾਉਣ ਆ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਸੁਝ ਗਈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਲੈ ਬਈ ਐਸ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈ ਸਾਡੀ ਨੂੰਹ ਬਾਰੇ। ਉਹ ਕੁਤੀ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਡੀ ਬਹੂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ, ਅਖੇ, ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਭਾਬੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਈ ਸੋਹਣੀ ਆ! ਲੈ ਬਈ ਚਾਚਾ, ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਕੁਤੀ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗਈ, ਉਹ ਬੇ-ਅਕਲਾ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਗਿਆਨੀ, ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਵੀ ਮੋਰਨੀ ਵਰਗੀ ਆ! ਹੱਥ ਲਾਇਆਂ ਮੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਐ!!

"ਦੁਰ ਫਿਟੇ ਮੂੰਹ ਇਸ ਗੰਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ...!" ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਉਦੋਂ ਠੱਕੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਛੋਹ ਲਈ, "ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ ਚਾਚਾ, ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹਿਐ। ਝੰਡੇ ਕਿਆ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੱਗੜ ਪਿਛੜ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਆਹ ਹੁਣੇ ਈ, ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੋਹਰੇ-ਮੋਹਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੜ੍ਹਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ਅਖੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਲਿਆ? ਫੇਰ ਦਾਜ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਖੇ, ਬਹੂ ਖੱਟ-ਦਾਤ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਲਿਆਈ ਐ?"

"ਤੂੰ ਕਾਕਾ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਨੀ ਕਿ...?", ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹਾ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ-ਸੁਣਦਾ ਬਿਪਰ ਪਿਆ, "ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਿਆ... ਸਾਡੀ ਬਹੂ ਦੇ ਦਾਜ ਤੋਂ ਧਾਰਾ ਲੈਣੀਆਂ?"

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਖਤਮ ਹੋਈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚੱਕੀ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣ 'ਚੋਂ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੋਸੇ-ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ, ਕਈ ਹਾਲੀ ਪਾਲੀ ਨਹਾ-ਨਹਾ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਡੱਬੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਿਸ ਪਰਨੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਤੇਤ ਲਾ-ਲਾ ਨਹਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੜ੍ਹਚ ਹੋਏ ਉਸੇ ਪਰਨੇ ਨੂੰ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਫੇਰੂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਨੇ ਵੀ ਤੇਤ ਲਾ ਲਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਬਣ-ਤੇਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਫੇਰੂ ਵੀ ਨਿੱਘੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਲ-ਮਲ ਕੇ ਨਹਾਇਆ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਚੱਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚਾਹ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਆ ਗਈ। ਸੀਰੇ ਵਰਗੀ ਗਾੜ੍ਹੀ ਚਾਹ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਗਲਾਸਾਂ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਵਰਤਾਈ ਗਈ।

ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਠਾਂ (ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਥੈਲੇ) ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜੱਗੂ ਨੇ ਦੌੜ ਕੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਵੀਲ ਵਾਲਾ ਇੰਜਣ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਘੁੰਗੂ ਦੀ 'ਤੁੱਕ...ਤੁੱਕ' ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ। ਦਾਣੇ ਪਿਹਾਉਣ ਆਏ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਹਾਸੇ-ਮਸ਼ਕੂਲੇ ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਏ। ਦੂਰ ਦੁਮੇਲਾਂ ਉਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਘੁਸਮੁਸੇ ਦੀ ਰੁਮਕਦੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਜੀਅ ਜਨੌਰ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ। ਰਹੇ ਨਾ ਕੁੰਢੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲੇ ਰਹੇ ਨਾ ਰਾਣੀ ਖਾਂ ਦੇ ਸਾਲੇ। ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਉਹ ਮੌਜੀ ਬੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਛੱਡ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧੰਦੇ। ਬੈਠੇ ਚੰਦ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਥੱਲੇ ਸਨ ਗਾਂਵਦੇ ਢੇਲੇ। (ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ)

‘ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ’ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਨੇ ‘ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ’ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮੇਲਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਉਤੇ ਮੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਕਾਲਮ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਚੰਗੀ ਦੱਤ ਲਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲਮ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਗਿੱਝ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ‘ਭੁਲੇਖੇ’ ਇਹ ਕਾਲਮ ਪੜ੍ਹਨ ਕਰ ਕੇ ਦੂਰ ਹੋਏ ਹਨ। 31 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ‘ਗਲੀ’ ਬਾਰੇ ਛਾਣੀ ਖਾਕ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਰਚਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਆਦ ਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਸ਼ਬਦ ਮੀਨਾਕਸੀ (24 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ) ਲੱਗਿਆ- ਭਾਵ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਖ, ਮੱਛੀ ਵਰਗੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ। ਮੱਛੀ ਦੀ ਅੱਖ ਵੱਲ ਕਦੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਟੋਰ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਮੱਛੀ-ਮਰਤਬਾਨ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਮੱਛੀ ਦੀ ਅੱਖ ਦੇਖੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਂ ਸੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰ ਆਇਆ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਉਹਦੇ ਲੇਖਕ ਫਿਕਰ ਤੌਂਸਵੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਲਮ ‘ਪਿਆਜ਼ ਕੇ ਫਿਲਕੇ’ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਕਰ ਤੌਂਸਵੀ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਆਜ਼ ਦੇ ਫਿਲਕੇ ਉਤਾਰਦਾ ਸੀ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਫਿਲ ਲਾਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

-**ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਨਾਵਾਂ**

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਬਬੇਰਾ ਫਾਧ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਐਡੀ ਵੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਬੰਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਜਾਉ। ਉਦਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਮਿੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਕੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹੈ? ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਧਿਆਣੀਆਂ ਉਤੇ ਠੋਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਦਾਂ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਮਾਡਰਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ। ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਆਖਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਕਸਰ ਕੁੜੀਆਂ ਉਤੇ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਡਣ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਐਤਕੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਔਰਤ ਜਾਤ ਲਈ ਪੰਜ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਜਾਤ ਨੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਝੱਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਝੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੈਂਕੜ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

-**ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਭਟਨੋਹਾ, ਐਲ.ਏ.**

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਸੇਵਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਇਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਪੁਰਖਾਂ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਅਟੱਲ ਰਾਏ ਵਿਖੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਾਟੇ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਛਤਰ, ਨੀਲਮ ਦਾ ਮੋਰ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਾਜੂਬੰਦ, ਜਤਾਊ ਛਤਰ, ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਦਾ ਸਿਹਰਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮਿਆਨ ਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਸਥਿਤ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕਈ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਸੇਵਾ ਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਤੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਈ ਵਿਚ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਕੰਮਲ

ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੁੰਦਾਲ ਤੇ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ

ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ ਕੋਹਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਮੁੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਰਸ, ਜੈਪੁਰ, ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਸੋਨੇ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮਾਹਰ ਸੱਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਜਤਾਊ ਛੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਗ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਾਟਿਆਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਛੱਜਿਆਂ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਨਵੀਂ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਠੀਕ ਤੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਕ ਕਾਊਂਟੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਈਲੈਂਡ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਦਾਗੀ ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਚਾਰਜੋਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਬੇੜਾ ਹੋਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ) ਬਿੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰੰਗਾਸਾਈ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਕੁੱਕ ਕਾਊਂਟੀ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਈਕਲ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਕੁੱਕ ਕਾਊਂਟੀ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰਿਸਪਾਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਰ ਸੇਫਟੀ, ਫਸਟ ਏਡ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਦਦ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕਾਊਂਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਓਕ ਕਰੀਕ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਜਿਹੀਆਂ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੜ੍ਹ, ਟਾਰਨੈਡੋ, ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਰਫਾਨੀ ਤੂਫਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਈਕਲ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਦਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਸਿੱਖ

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਨਾਲ ਆਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਟੀਮ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦਾ

ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ

ਮਾਈਕਲ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਨਾਲ

ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਟੀਮ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ

ਦੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨਾਲ ਫੋਨ 847-736-6092 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਵੇਚਣ/ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Ph: (734) 612-9984

Either Buying or Selling a Home in Michigan "Always Go with the Winner"

COLDWELL BANKER

44644 Ann Arbor Road Plymouth, MI 48170
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਟੈਕਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮੁਫਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ।
ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Ph: 248-982-2036
Fax: 616-855-5575

Office Location 38969 Cheshire Drive, Northville, MI, 48167

Mohan Singh M.COM, MBA (Finance), ACA Master in Taxation. IRS Enrolled agent, Notary Public

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

OKKJI Transfer LLC.

15238 Radiance Dr., Noblesville, IN, 46060

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

*ਲੋਕਲ ਤੇ ਲੌਂਗ ਰੂਟ
*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ
ਕਾਗਜ਼ ਦਿਓ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਓ

ਟਰੱਕ ਪਾਰਕਿੰਗ ਮਾਸਿਕ ਰੈਂਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
Toll Free: 1-855-966-5554

Manny Sandhu: 317-603-1000, Sam Bhullar: 732-486-9045
Fax: 317-774-9665

EXCLUSIVE OFFER

Credit Card Processing Program
• Wireless • Retail Internet
• Mail Order • Dial Pay
Multiple Processors - FIRST DATA, Global, Chase Paymentech etc

Wholesale rates go as low as

.05%*

Example: Processing \$10,000 = \$5 in fee !!

Process Credit Cards with your Smart Phone & Tablet

Free Terminal, EMV/Smart chips available.
Free Wireless Terminal

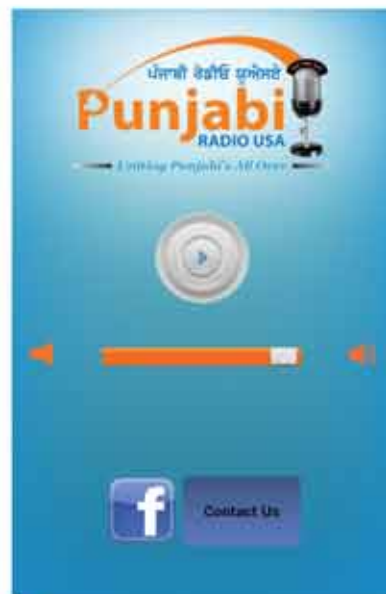
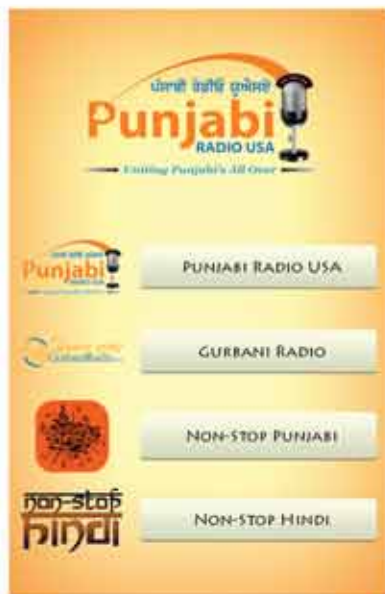
Free Placement, Credit Card Terminal
No Set up Fees, Free paper
Wireless/Land Line/High Speed/Dial-up
ATM, Check Service, Gift Cards available
No Collateral CASH ADVANCE

ENROLL NOW

SAGAR
Your true partner

888-950-VISA or 773.935.VISA (8472)
www.InternationalCardSystems.com

*Rig Debit tier pricing, call for details.

- Listen for free:
1. Punjabi Radio USA LIVE!
 2. Gurbani Radio
 3. Non-Stop Punjabi Songs
 4. Non-Stop Hindi Songs

ਗੁਰਬਾਣੀ
24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ
Dial 832.551.5029 Ext. 4
www.GurbaniRadio.org

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਣੇ
24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ
Dial 832.551.5029 Ext. 3
www.NonStopPunjabi.com

DOWNLOAD THE NEW **FREE** IPHONE and ANDROID APP (Search for "Punjabi Radio USA" in App store and Google Play)

KHALSA

INSURANCE AGENCY, INC.

STARTING A NEW OR HAVE AN EXISTING TRUCKING BUSINESS?
LONG HAUL OR LOCAL TRUCKING

- » General Liability
- » Auto Liability
- » Bobtail Liability (Non-Trucking)
- » Cargo
- » Physical Damage
- » Work - Comp

Call now for the
LOWEST PRICES!

408-272-2500

www.KHALSAINSURANCE.com

3750 McKee Rd Suite A , San Jose, CA 95127

Call to check our lowest rates for Auto • Home • Health • Life. You won't believe It.

Licensed in: Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia
Florida • Idaho • Iowa • Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi • Michigan
Minnesota • Nevada • New Jersey • New York • New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma
Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont • Washington • Wisconsin

Khalsa Insurance Agency, Inc. CA LICENSE #0F89805

ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਮਨ ਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਵਿਛੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ 'ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਥੀਮ ਸੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਾਂਝ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਮਿਲਾਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਥੀਮ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਸੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਜਕ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਲਾਪ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਦਾ ਤੁਆਰਫ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਫਲੋਰਿਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਕਪੂਰ, ਨੇਅਮਤ-ਉਲਾ ਚੌਧਰੀ, ਹਾਮਿਦ ਅਨਸਾਰੀ, ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਤੇ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਲੀਮ ਮੁਖੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਿਆ। ਨਵਰਾਜ ਕੌਰ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੁਆ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਜੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਿਰਾਂ ਤੱਕ ਸੰਭਾਲੀ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਦਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਫਰਤ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ

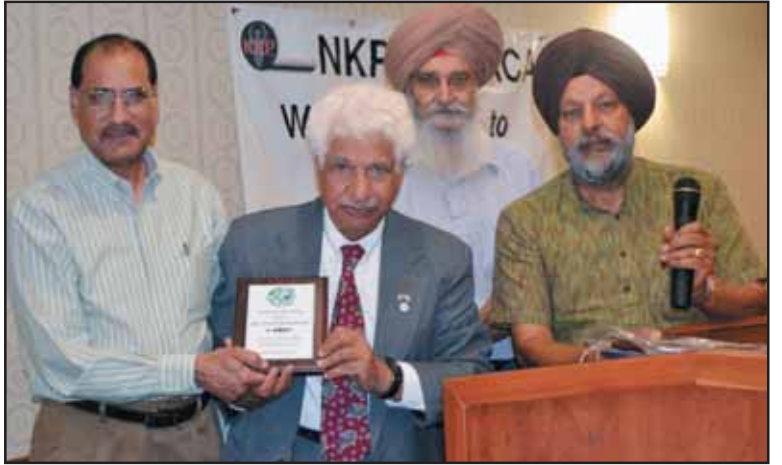

ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ

ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਉਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ

ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ ਨੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਸੁਣਾਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਲਈ ਕੰਮ

ਕਰਦੇ ਮੁਸਤਫਾ ਅੰਜੁਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਸ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ। ਰਜ਼ਾ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਤੱਜ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਐਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ। ਅਮਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸੰਸਥਾ ਆਈ.ਐਫ.ਸੀ.ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਨ-ਖਰਾਬੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਕਪੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਮਿਲਾਪ ਸਮਾਗਮ ਫਲੋਰਿਡਾ ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਰਿਆਜ਼ ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਛੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਲਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਯਾਸਿਨ ਚੌਹਾਨ ਨੇ 'ਸੈਫਲ ਮਲੂਕ' ਦੀ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੋ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੀਤੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ। ਗੁਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਮ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਨੇਅਮਤ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਲੜੀਫੇ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੈਸਰ ਸਈਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਅਮਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਾਭਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਉਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪਰਾਈ ਬੋਲੀ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 1947 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕ ਵੰਡ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਮਸਹੂਰ ਕਵਿਤਾ 'ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ' ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਤਾਸ਼ਾ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ

ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ

ਜੋਹਨਸਬਰਗ: ਰੰਗਭੇਦ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਇਲਾਜ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੈਕਬ ਜ਼ਿਉਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮੰਡੇਲਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਜੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਫੜੇ ਦੀ ਲਾਗ ਕਾਰਨ ਅੱਠ ਜੂਨ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ

ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ

www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਫੋਨ: 815-557-4991

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ: 219-670-4579

Want to Buy/Sell ?

Single Home, TH, Condo, Apt, Business, Land, Motel, Investment Property

Call Madan Khatri 847-530-1550

www.PropertyZoo.com

One of 10 Top Producers in 2011 & 2012 at the Prudential Office!

Interest Rates are moving up!

Buy A Home anywhere in Metro NOW !!

A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!

Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans Available In Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਮੇਲਾ-3

14 ਸਤੰਬਰ 2013, ਸਨਿਚਰਵਾਰ

(ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਤੱਕ)

At **GE Park**
12110 Princeton Pike,
Cincinnati, OH 45246

Free Food
Free Parking

Special Gidha & Bhangra Teams from New York.

Kids activities Bounce House and fun activities.

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂਂ
ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ,
ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅਮਰੀਕਾ

ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂਂ
ਮੈਂਬਰ, ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ
ਸੱਲੂਂ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸੱਲੂਂ

ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਵਾਲੀਆ

ਅਮਰਜੀਤ
ਅਗਰਵਾਲ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਤੱਖਰ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਕੰਗ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
ਟਿਵਾਣਾ

ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ
ਅਟਵਾਲ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਕੰਗ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ
ਢਿੱਲੋਂ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਵਤੋਚ

ਡਾਇਮੰਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਵੀ

ਜਸਵੰਤ ਜੱਸੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਚੀਮਾ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਤੱਖਰ

ਚਰਨਜੀਤ ਬਰਾੜ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ

ਬੌਬੀ ਸਿੱਧੂ

ਜਸਦੇਵ ਗਿੱਲ

ਬਲਬੀਰ ਬਾਗ

ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਚਰਨ
ਕੰਗ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਬਿੰਦ

ਦਵਿੰਦਰ
ਮੁੰਡੀ

ਹੈਪੀ ਮਟੋਟ

ਸਤਵੰਤ
ਦਿਓਲ

ਅਵਤਾਰ
ਸਿੰਘ

ਪਲਵਿੰਦਰ
ਢਿੱਲੋਂ

ਦਵਿੰਦਰ
ਕਾਹਲੋਂ

ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ
ਫੰਟੂ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ
ਭੱਟੀ

ਲਖਵੀਰ
ਬਾਸੀ

ਬਲਬੀਰ

ਜਿੰਮੀ ਬਰਾੜ

ਸੁਖਮਿੰਦਰ
ਪੰਧੋਰ

ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ
ਘੋਤੜਾ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਦਰੜ

ਵਰਿੰਦਰ
ਸਾਹੀ

ਪਾਲ ਖਲੀਲ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ
ਖਹਿਰਾ

ਹੈਪੀ ਹੀਰ

ਪਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਪਰਮਿੰਦਰ
ਬਾਸੀ

ਦਵਿੰਦਰ ਹੈਪੀ
ਡੇਅਟਨ

ਰਘਵੀਰ
ਰੂਬੀ

ਹਰਪਾਲ
ਸੰਘਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ
ਸਿੰਘ

Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

ਖੇਡਾਂ

ਕਬੱਡੀ- (ਓਪਨ, 21 ਸਾਲ, 18 ਸਾਲ ਅਤੇ 8 ਤੋਂ 13 ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ)
ਵਾਲੀਬਾਲ- (ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 12 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ)
ਬਾਸਕਟਬਾਲ-ਲੜਕਿਆਂ ਲਈ

ਆਦਮੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਥਲੈਟਿਕ ਮੁਕਾਬਲੇ

(Races, Three Leg Race, jump rope, Shot Put and other Activities)

For Athletics Contact: Sohan S. Bilkhu, Avtar S. Springfield, Balwinder K. Fantu, Pardeep Tiwana (Madhu), Ravneet Kaur, Jyoti Dayton

ਓਹਾਇਓ ਵਿਚ
 ਤੀਜਾ ਕ੍ਰਿਕਟ
 ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ

Prizes

Kabaddi Open: (Teams All Over USA) 1st Prize \$ 4100 2nd Prize \$3100

Kabaddi Under 21 1st Prize \$700 2nd Prize \$500

Kabaddi-Age (14-18) 1st prize \$500 2nd prize \$300

Contact: Amrik Tiwana (513) 410-4101, Jasdev Gill (419)604-9275, Happy Matot (513) 484-7879

Volleyball: 1st Prize \$3100 & 2nd \$1500 Girls Volleyball: 1st prize \$500, 2nd \$300

Contact: Happy Mundi (513) 722-5658, Sukhi bains (513) 325-4251

Basketball: 1st prize \$500, 2nd \$300 Contact: Harry (513) 462-4880, Kulwinder Singh (513) 849-6685

Cricket: Entry Fee \$100 1st Prize \$1500 2nd prize \$500 Contact: Guri (513) 687-8444

Atiq (513) 560-4327, Deepu (513) 399-2021

Web Site: www.sherepunjabincity.com

E-Mail: sherepunjabsociety@gmail.com

Society Members

Harvinder S. Walia 917-862-5000 (President)

Jaswant S. Jassi 513-235-4828 (Vice President)

Surinder S. Cheema 513 324-9043 (Secretary)

Surjeet S. Mavi 513- 616-4530 (Treasurer)

Parminder S. Takhar 937-469-0202

Charanjit S. Brar 317-903-7400

Baljit Singh 937-369-3086

Gurminder S. Sandhu, 513-550-6134

Bobby Sidhu (937) 919-4799

Kumar Pawandeep 937-838-3767

Balbir S. Bath 513-292-2517

Jasdev S. Gill 419-604-9275

Sushil Aggarwal 937-673-8004

ਕ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ

ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਿਨੀਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੱਸ (ਅੰਬਰ ਇੰਡੀਆ)

Event Sponsored by **McConnell's** F. McConnell and Sons **HACKNEY** Since 1891 **Media Sponsor Radio Chann Pardesi**

ਪਵਨਦੀਪ (ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ), ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ), ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਹਕੀਮਪੁਰ (ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ)

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ, ਨਿਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ

GET Punjabi ਉਤੇ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ

Platinum Sponsors: Baldev S. Salhan, Amarjit Aggarwal, Amarjit S. Takhar, Amrik S. Tiwana, Harinder S. Kang, Harvinder S. Walia; **Diamond Sponsors:** Jas (Ambar India Rest.), Surjeet S. Mavi, Surinder S. Cheema, Jasdev Gill, Jaswant S. Jassi, Baljit Singh (Maharaja Rest.), Parminder S. Takhar, Charanjit Brar, Bobby Sidhu (Simran Transport), Vineet Gupta, Pritampaul Singh, Jasbir S. Dipty, Manjit S. Salhan; **Gold Sponsors:** Gurminder S. Sandhu, Sushil K Aggarwal, Kumar Pawandeep, Balbir S. Bath, Palwinder S. Dhillon, Narinder S. Thind, Harjeet Singh Bhullar, Devinder Mundi, Happy Matoot, Satwant S. Deol, Inderjit Singh (Stop N Shop), Pushwinder S. Bhatti (Day & Night Exp.), Jagtar Fantu, Jasbir S. Ahluwalia, Jimmy Brar (Indiana), Ragwir Ruby (Dayton), Devinder Happy (Dayton), Balbir S. Gill & Kuldeep Singh (Gill Mart), Harvinder Kang (Binda), Devinder S. Kahlon, Sonu Aujla Sirhand, Sohan S. Bilkhu, Habib Shah, Gurcharan S. Kang, Parminder S. Bassi, Gurmej Singh, Pritpaul Singh, Jasbir Singh Ahluwalia, Harvinder Kang (Binda), Parmjit Singh Garcha, Rupinder Batth (Batth Petroleum), Narinder Tatla (Bannty) (B.D.R. Inc), Avtar S. Springfield, Jagtar Singh (Xenia Food Mart), Prem Singh (Marion, OH), Ajaib Sandhu & Harjinder (Columbus), Gurpreet Gill (Trenton Veer Inc.), Balwinder Singh (PT), Onkar Singh Jalalpur, Devinder Sohi, Harpreet Singh, Sukhminder Pandher., Pritpal Ghotra, Drashan Drar, Varinder Shahi, Paul Khalil, Dr. Harjinder Khaira, Happy Heer, Harpal S. Sangha (Columbus), Sucha Singh (Columbus), Palwinder S. Gill, Sukhwinder Singh Columbus, Sukhdev Singh (Indiana), Jagpal Grewal, Amandeep Singh, Dr. Ravinder S. Maan, Satnam Singh (Punjab Ventures Inc.), Vijay Sharma, Rajesh Rawal (Ramada Inn.), Raja India Rest. (Dalbag Singh), Karamjit Bhade (CA), Baldev S. Thind (Indiana), Rajinder Singh (Indiana), Balwinder Singh Ahujala (Indiana), Jagpal Nagra, Dilbir Gill, Hardeep Nijjar, Manjot Klair, Mandeep Badesha, Rashpal (Indiana), Gursewak Singh (Vicky), New Krishna (Bobby), Dr. Tarlok Purewal (Columbus), Daljit Brar (Greenwood, IN), Jay Bedi, Bombay Brazier, Harpreet Saini, Moreb Wholesale, Vjay Sharma, Raj Patel (CPA), Sarbjit Pappal.; **Restaurants:** Amber India, Baba India, Kanak India, Raja India, New Krishna, Brij Mohan, Angan, Anand Inda, Royal Taj, Tandoor India, Maharaja Indian Restaurant, Dayton-OH Indian Bistro, Bombay Star, Curries, Deep India, Bombay Grocers, Patel Brothers; **Food Catering By Mr. India Restaurant.**
Event Sponsor: HT Hackney and McConnel & Sons Inc.

ਗਿੱਲ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਤਾਤਲਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਵਲ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਜ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ ਟੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸੇਹੀ, ਹਰਜੀਤ ਭੁੱਲਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 'ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ' ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਰੋੜ੍ਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ 9.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਗਸਟੀਨ ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਹਿਤ ਹਲਫਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏ.ਆਈ.ਜੀ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ

ਕਿ ਸਿਰਫ 25 ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ 207 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਐਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ, ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ

ਘੁਬਾਇਆ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ, ਅਵਿਨਾਸ਼ ਰਾਏ ਖੰਨਾ, ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਕੇ.ਪੀ.ਐੱਸ ਗਿੱਲ, ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਸੈਣੀ, ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਬੀ.ਕੇ.ਐਨ. ਛਿੱਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਲੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਲੈਣੋਂ ਵੀ ਖੁੰਝੀ ਭਾਜਪਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਖਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਿਗਮਾਂ ਤੇ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲਮਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੂਚੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਸਰਤ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੇਰਬਦਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਛਾਇਆ

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲਾ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧੜਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਫੇਰਬਦਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਛਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦਾ ਅਸਰ ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਨਿਗਮਾਂ ਤੇ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਾਰਨ

ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਸਿੱਧੂ ਜੋੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਫੇਰਬਦਲ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਬੀਬੀ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਬਿਊਰੋ): ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਕਥਿਤ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਗੋਲੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਮਾਰੀ ਜੋ ਸਿੰਘੀ ਲੰਘ ਗਈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਦੀ ਕੱਛ ਵਿਚ ਲੱਗੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ। ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਸਕੈਂਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ 150 ਪੌਂਡ ਭਾਰਾ ਤੇ ਕੱਚ 5 ਫੁੱਟ 7 ਇੰਚ ਤੇ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਇਕ ਜੈਨ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਗਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਜੈਨ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਬੀਤੀ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਗੁਦਾਮ ਨਿਗਮ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਦੇਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਣੇ (ਪੰਜਾਬ) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਬੱਸ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹੋ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 419 ਤੇ 471 (ਜਾਅਲਾਸਾਜੀ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ 1992 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ

ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 1994 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਮੋਗਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਿਹਾ। ਜਿਸ ਸੂਚਨਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਾਹੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਇਕ ਉਚੇਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਿਛਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਿਸ ਵਿਚ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ

ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਖ਼ਿਲਾਫ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬੇਈਮਾਨੀ ਤੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਹ 29 ਜਨਵਰੀ, 1988 ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਕ ਰਾਹੀਂ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੋਹਨ ਨਾਲ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਕਦਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਤਿੱਖਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਸੋਧੋ), ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕ ਸੰਘ ਸਮੇਤ ਛੇ ਸੰਤੋਬਰ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਭੁੱਖ-ਹੜਤਾਲ ਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿਚ ਭਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਦੇ ਆਗੂ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲਖ ਪੇਚਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ 19 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬੀ

ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਕਦਰੀ ਨਾ ਸਹਾਰਦਿਆਂ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪੈਦਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਲੇਖਕ ਸਭਾਵਾਂ, ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਧਰਨਿਆਂ ਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕੰਡਕਟਰ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਭਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ 'ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧਿਆ ਕਾਨੂੰਨ-2008' ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਖੋਖਲਾ ਸਾਬਤ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ

ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ

ਸਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧਿਆ ਕਾਨੂੰਨ-2008 ਦੀ ਧਾਰਾ 8ਡੀ (1) ਵਿਚੋਂ 'ਲਗਾਤਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਧਾਰਾ 8ਬੀ ਤੇ 8ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰਾਜ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ

ਨੂੰ ਸਜਾ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਤਰੱਕੀ ਰੋਕਣ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਤਰੱਕੀਆਂ ਰੋਕਣ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਤੇ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੰਗ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਧਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ, ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਧੁੱਕ ਕਮਾਇਆ।

ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਫੋਰਟਵੇਨ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਫੋਰਟਵੇਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਜੀ। ਆਪ ਜੀ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.dashmeshsikhgurdwara.com ਰਾਹੀਂ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਫੋਨ:260-438-3717, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਫੋਨ: 260-341-7667, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ) ਫੋਨ:260-705-0712, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਮੈਨੇਜਰ), ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ), ਸੰਤੋਸ਼ ਕੌਰ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ), ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ)

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ: ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਫੋਰਟਵੇਨ ਦੀ ਸੰਗਤ

Dashmesh Sikh Gurdwara, Fortwayne, IN

15020 Illinois Rd., Fortwayne, IN, 46804, Ph:260-625-3507

ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਖਾਨ (10 ਅਗਸਤ 1894-6 ਮਈ 1979) ਦਾ ਜਨਮ ਮੀਆਂ ਧਮਾਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਜਿਉਣੀ ਦੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਸਾਹੋਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ (ਓਵਰਸੀਅਰੀ) ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ, ਪਰ ਗਾਉਣ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਕਰ ਕੇ 1940 ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਕਵੀਸ਼ਰ ਦਾ ਦਿਲ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਕਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 32/2 ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋਈ। ਉਹ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਜਨਾਂ ਕਿੱਸੇ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਰੂਹ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਹਾਜੀ ਰਤਨ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ

॥ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਛੰਦ॥

ਖੰਡ ਤੋਂ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ,
ਪਿਆਰੇ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ।
ਮੁੱਖ 'ਚੋਂ ਲਪਟਾਂ ਮਾਰਨ,
ਜੈਸੇ ਅਤਰ ਗੁਲਾਬ ਦੀ।
ਹੋਰ ਸਤਾਉਣ ਜ਼ਬਾਨਾਂ,
ਅੱਖੋਂ ਜਲ ਭਰ ਡੋਹਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਜਣਦਿਆਂ ਖਾਣੀ ਪਸ਼ਤੋ,
ਵਸਦੀ ਦੇਸ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ।
ਇਹ ਆ ਕੇ ਪਿਤ ਨੁਤੀ,
ਸ਼ਾਸਤਰ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ।
ਤੇ ਘਰ ਬਾਰਨ ਨਾਲੋਂ,
ਕਦਰ ਵਧਾ 'ਤਾ ਗੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਨੂੰ ਰੋਵਾਂ,
ਉਠਦੀ ਦਿਲੋਂ ਕੁਹਾਰ ਸੀ।
ਫਿਰ ਪਸ਼ਤੋ ਦੀ ਆਗੀ,
ਹੋਰ ਹਮੇਤਣ ਫ਼ਾਰਸੀ।
ਮੈਂ ਭਲੀਮਾਣਸ ਭੋਲੀ,
ਚਲਦਾ ਹੁਕਮ ਜਰੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਫਿਰ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ,
ਉਰਦੁ ਘਰ-ਜੰਮ ਵੈਰੀ ਤੋਂ।
ਟੁੱਟ ਪੈਣੇ ਨੇ ਕੱਢ 'ਤੀ,
ਬਾਹੋਂ ਪਕੜ ਕਚਹਿਰੀ 'ਚੋਂ।
ਅਣ-ਪੁੱਜ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ?
ਜਹਿਰ ਬਥੇਰਾ ਘੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਘੁੰਡ ਲਾਹ,
ਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਚਲੀ ਜ਼ੀ।
ਰੰਗ ਗੋਰਾ, ਅੱਖ ਕਹਿਰੀ,
ਸਖ਼ਤ ਬੁਲਾਰਾ, ਘਚਲੀ ਜ਼ੀ।
ਹੱਥ ਲਗਿਆ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ,
ਕਰਤ ਲਫੇੜਾ ਪੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਅਬ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਪੁਗਦੀ,
ਬਾਤ ਮਜਾਜਣ ਸੌਂਕਣ ਦੀ।
ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕੀਤੀ ਫਿਰਦੀ,
ਇਸ ਦੀ ਆਦਤ ਭੌਂਕਣ ਦੀ।
ਬੁਰਤੀ, ਪਏ ਦੰਦ ਨਿਕਲੇ,
ਇਹ ਨਾ ਵਕਤ ਘੜੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਤਕੜੇ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਉ,
ਕਿਹਤਾ ਛੁਡਦਾ ਨਿਵਿਆਂ ਤੋਂ।
ਚਿਰ ਦੀ ਫੁਕੀ ਹੋਈ ਮਰੀ,
ਉਠਾ ਲੀ ਸਿਵਿਆਂ ਤੋਂ।
ਅੱਠ ਨੌਂ ਸੂਬੇ ਨਿਗਲੇ,

ਢਿੱਡ ਨਾ ਭਰੇ ਭੜੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਸੌਂਹਦੇ ਮਰਦ ਮੁਕਾਮੀ,
ਕੀ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਲੋਕਲ ਜੀ।
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ,
ਸੂਦ ਸਲੂਣਿਉਂ ਗੋਕਲ ਜੀ।
'ਬਾਬੂ' ਰਣੀਉਂ ਇੰਦਰ,
ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਡਰੋਲੀ ਦਾ।
ਕਰਦੇ ਨਾ ਹਮਦਰਦੋ,
ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ।

ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ

॥ਮੁਕੰਦ ਛੰਦ॥

ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਰੱਖ ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਬ ਤੇ।
ਰੀਝ ਲਾ ਕੇ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਕਬਤੋ।
ਸ਼ੈਰੀ ਦੇ ਕਚਹਿਰੀ 'ਚ ਭੰਡਾਰ ਖੋਲ੍ਹੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਨੱਥ ਘੜੇ ਸਿਉਨੇ ਤੇ, ਸੁਨਿਆਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈ।
ਹਾਰ ਗੁੰਦੇ ਮਾਲਣ, ਬਗੀਚਿਉਂ ਫੁੱਲ ਲੈ।
ਬੁੱਲ੍ਹ, ਦੰਦ, ਜੀਭੋਂ, ਲਫਜ਼ ਪਰੋਲੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਨਵੇਂ ਗੀਤ ਨਵੀਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਰੰਗਤਾਂ।
ਸੁਣ-ਸੁਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨਿਹਾਲ ਸੰਗਤਾਂ।
ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਕਰਾਰੇ ਹਰੇਕ ਟੋਲੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਏਹੋ ਜ਼ੀ ਜ਼ਬਾਨ ਮਿੱਠੀ ਨਾ।
ਯੂਰਪ, 'ਫ਼ਰੀਕਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਡਿੱਠੀ ਨਾ।
ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਖੰਡ ਦੇ ਪਤਾਸੇ ਘੋਲੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਆ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜੇ ਸਿੱਖਣੀ।
ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਸਾਨ ਤੇ ਸੁਖਾਲੀ ਲਿੱਖਣੀ।
ਅੱਖਰ ਜਿਉਂ ਫਾਗ ਜਿ੍ਹ ਜਲੋਬੀ ਪੋਲੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਬਾਬੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਰੰਥ ਰਚੇ ਜੀ।
ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਬੱਚੇ ਜੀ।
ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਫੋਲੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਫੜ ਜਮ ਅੱਗੇ ਲੋਣਗੇ ਡਰਾਵਣੇ।
ਪੰਜ ਰੱਬ ਸੱਚੇ ਦੇ ਖੜੋਣਾ ਸਾਹਮਣੇ।
ਸੁਣਿਐ 'ਸੱਚ ਖੰਡ' 'ਚ ਅਮਲ ਤੋਲੀ ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

'ਬਾਬੂ' ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਣਿਉਂ।
ਘੋਲਿਉਂ ਬਿੱਕਰ, ਗੋਕਲ ਸਲੂਣਿਉਂ।
ਬੱਗਾ ਸਿਉਂ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿਉਂ 'ਡਰੋਲੀ' ਦੇ।
ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ

ਬਹਿ ਜੋ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੇਰ ਮਾਤਾ,
ਲੈ ਜਲਾਬ ਨਾਉਣ ਮਾਤਾ,
ਮਿੱਠਤੀ ਜ਼ਬਾਨ ਰਾਗ, ਵਧੀਆ ਅਲਾਪਦੀ।
ਸੋਗ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਮਾਤਾ,
ਵੈਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਮਾਤਾ,
ਰੱਖਣਾ ਲਿਹਾਜ਼, ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਮਿਲਾਪ ਦੀ।
ਦੁਖੀ ਨੂੰ ਦੁਖਾਉਣ ਮਾਤਾ,
ਮਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਉਣ ਮਾਤਾ,
ਦੁਏ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਜਾਣ ਆਪ ਦੀ।
'ਬਾਬੂ ਜੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਰੇ ਸਿੱਖਦਾ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਹੋਰ,
ਵੀਰ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਤੇਰੇ ਮਾਂ ਤੇ ਬਾਪ ਦੀ।

ਬੈਂਗਲੇ ਬੰਗਾਲੀ ਬੋਲੇ, ਪਸ਼ਤੋ ਪਠਾਣ ਬੋਲੇ,
ਆਪ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਚ, ਕਿਤਾਬ ਲੋਕੀ ਛਾਪਦੀ।
ਹਿੰਦੀ, ਅਰਬੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਰਲਾ ਕੇ ਨਾਲ,
ਏਸ ਵਜ੍ਹਾ ਉਰਦੂ ਜ਼ਬਾਨ ਪਈ ਜਾਪਦੀ।
ਘਚਲੀ ਜ਼ੀ ਬੋਲੀ ਛੱਡ, ਚਲੇ ਗਏ ਵਲੈਤ ਗੋਰੇ,
ਚੜ੍ਹੀ 'ਵੀ ਜਹਿਰ ਤੈਨੂੰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਪ ਦੀ।
'ਬਾਬੂ ਜੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਰੇ ਸਿੱਖਦਾ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਹੋਰ,
ਵੀਰ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਤੇਰੇ ਮਾਂ ਤੇ ਬਾਪ ਦੀ।

ਕੋਟ ਸੀ ਬਨਾਉਣਾ ਫਿਰੇ,
ਨੀਕਰਾਂ ਦਾ ਮੇਚ ਲੈਂਦਾ,
ਲਿਆਉਣੀ ਸਲਵਾਰ ਤੇ ਕਮੀਜ਼
ਲੈਂਦਾ ਫਿਰੇ ਨਾਪ ਦੀ।
ਹੋਇਆ ਅਧਰੰਗ ਵੈਦ ਖੰਘ ਦੀ ਦਵਾਈ ਕਰੇ,
ਪੇਟ ਦੀ ਦਰਦ ਨੂੰ, ਕਰੂ ਕੀ ਗੋਲੀ ਤਾਪ ਦੀ।
ਮਾਦਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਛੱਡ, ਗੈਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਾ,
ਏਦੂੰ ਵੱਧ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਪਾਪ ਦੀ।
'ਬਾਬੂ ਜੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਰੇ ਸਿੱਖਦਾ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਹੋਰ,
ਵੀਰ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਤੇਰੇ ਮਾਂ ਤੇ ਬਾਪ ਦੀ।

ਢੋਲ ਗੱਜ ਪਾਵੇ,
ਮਿੱਠੀ ਤੁੱਰਰੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ,
ਰੇਲ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੀ,
ਡਰਾਉਣੀ 'ਵਾਜ਼ ਭਾਫ਼ ਦੀ।
ਹਿਣਕੇ ਵਛੇਰਾ, ਸ਼ੇਰ ਬਬਰ ਚੰਘਿਆੜੇ,
ਹੋਰ ਮੇਮਨੀ ਦੇ ਨਾਲ,
'ਵਾਜ਼ ਰਲੇ ਨਾ ਗੜ੍ਹਾਪ ਦੀ।
ਕੋਇਲ ਕੂ ਕੂ, ਕਰੇ ਸਦਾ,
ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚੋਂ,
ਬੁਲਬੁਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਕਰਲਾਪ ਦੀ।
'ਬਾਬੂ ਜੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਰੇ ਸਿੱਖਦਾ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਹੋਰ,
ਵੀਰ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਤੇਰੇ ਮਾਂ ਤੇ ਬਾਪ ਦੀ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 14 ਸਤੰਬਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-81

ਰਿਹਾ ਵੱਜਦਾ ਕਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ
'ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਾ ਲਉ ਜੀ' ਗੀਤ ਮੇਰਾ।
ਪਿੱਤਲ ਗਿਆ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਨ ਹੋਇਆ
ਯਾਰੋ ਗਿਆ ਜਮਾਨਾ ਵੀ ਬੀਤ ਮੇਰਾ!

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-79

ਲਾ ਢੋਲ 'ਤੇ ਡੱਗਾ ਜੱਗਿਆ,
ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਹਰ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ।
ਬਿਨ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਸੁੰਨੇ ਹੋ ਗਏ,
ਰੋਂਟਕ ਖੂਬ ਲਗਾਵਾਂਗੇ।
ਬਾਰਾਂ ਸਾਲੀਂ ਆਈ ਬਾਜ਼ੀ,
ਛਾਲ ਚੌਕੀ ਦੀ ਲਾਵਾਂਗੇ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਬਾਜੀ ਪਾਉਣ ਲਈ
ਬਾਜੀਗਰਾਂ ਨੇ ਭੇਸ ਵਟਾਇਆ।
ਇਕ ਨੇ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ
ਦੂਜੇ ਨੇ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਗਾਇਆ।
-ਪਰਸੋਤਮ ਸਿੰਘ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰਾਹਿਆਂ ਉਤੇ
ਬਾਜੀ ਜਦੋਂ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।
ਫਿਰ ਸਾਹੀ ਖਲਕਤ
ਬਹਿ ਜਾ ਬਹਿ ਜਾ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ।
ਕੀ ਬੁੱਢੇ, ਕੀ ਬੱਚੇ ਤੇ ਕੀ ਜਵਾਨ,
ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ।
ਜਦੋਂ ਬਾਜੀਗਰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੀਆਂ
ਬਾਜੀਆਂ ਸੀ ਪਾਉਂਦੇ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਧਿਆ ਕੇ
ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ।
ਨਗਰ ਸਾਰਾ 'ਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਏ
ਬਾਜੀ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ।
-ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਸੈਂਪਲਾ, ਐਲ ਏ

ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਤੈਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ

ਮਿਆਮੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 64 ਸਾਲਾ ਤੈਰਾਕ ਡਾਇਨਾ ਨੇਯਾਡ ਨੇ ਸ਼ਾਰਕ ਕੇਜ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤੈਰ ਕੇ ਕਿਊਬਾ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਕਿਊਬਾ ਤੋਂ ਸਿੰਧੇ ਫਲੋਰਿਡਾ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਡਾਇਨਾ ਫਲੋਰਿਡਾ ਜਲਡਮਰੂ ਮੱਧ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੈਰਾਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਵਾਨਾ (ਕਿਊਬਾ) ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ 53 ਘੰਟੇ ਤੈਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੇ ਕੀ ਵੈਸਟ ਪੁੱਜੀ। ਡਾਇਨਾ ਦੀ 110 ਮੀਲ ਚੌੜੇ, ਸਾਰਕਾਂ ਤੇ ਜੈਲੀਫਿਸ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਫਲੋਰਿਡਾ ਜਲਡਮਰੂ ਮੱਧ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਪੰਜਵੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਇਨਾ ਨੇ 1978 ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ, 2011 ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ 2012 ਵਿਚ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

55 ਕਰੋੜ ਦੀ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ

ਖਾਲੜਾ: ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ਼ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖੋਮਕਰਨ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਚੌਕੀ ਅਮਰ ਤੋਂ 11 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਉਤੇ ਪਾਕਿ-ਅਫਗਾਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਇਕੱਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ 77 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਅਤੇ 2,33,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ ਫੜੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨੋਕ-ਝੋਕ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਇਸ ਦਲ-ਦਲ ਵਿਚ ਫਸਦੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਚਲੋ, ਮਨੁੱਖ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲੋਭੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਘੁਰੀਆਂ ਵੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਥੋਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਲਜਬਰੇ ਵਿਚ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਏ, ਪਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ 'ਇਨਫਿਨਿਟੀ' ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੁਢਾਪਾ ਕਿਉਂਕਿ 'ਕੱਲਿਆਂ ਨੇ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਕਈਆਂ ਦੇ ਪੋਤੇ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਨਿਕਲੇ, ਪਰ ਬਾਪੂ ਸਿਰ ਸੁਆਹ ਪੁਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ- 'ਚਾਲ ਚੱਲਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ ਪਿਉ ਦਾ।' ਸਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਚੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਛੋੜ-ਛਾੜ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀਆਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਸੁਆਹ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਧਾ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਰਧਾਲੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਾਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ ਵੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਘੱਟ ਛੁਕਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਜੂਠ ਵੱਧ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਆਲ ਹੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦੇ ਲਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ, "ਤੁਹਾਡਾ ਇਥੇ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?" ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਬੜੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਰੋਟੀ ਰੱਜ ਕੇ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ; ਉਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।" ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਗ ਤਾਂ ਆਈ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਪੁੱਛ ਲਈ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਥੇ ਕੋਈ ਜਾਣਦੈ?"

"ਹਾਂ।"
 "ਕੌਣ ਹੈ ਉਹ?"
 "ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੁਸੀਂ ਹੋ।"
 ਉਹਨੇ ਝੁਕ ਕੇ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਉਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ।"

ਗੱਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅੰਦਰਲੇ ਬੁਝੇ ਹੋਏ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਬੜੀ ਲਟ-ਲਟ ਬਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਜਿਸਮਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਲਈ ਜੇ ਕੋਠਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਸ਼ਤਰੰਜ ਵਿਛਾ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪਿਆਦਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਠਰਕ ਦੀ ਥਾਲੀ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰਤਦਿਆਂ ਮਰਦ ਅਕਸਰ ਸਰਮਿੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੁ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਸੋਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਤਰ ਅਲਜਬਰੇ ਵਾਂਗ 'ਇਨਫਿਨਿਟੀ' ਵਿਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਰਦ ਹੋਰ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਤੇ ਬੀਵੀ ਹੋਰ ਨੂੰ, ਤਾਂ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਯਮੁਨਾ ਦਾ ਲਿੰਕ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਸਿਰਫ ਹਰਿਆਣੇ ਵਾਂਗ ਰੋਲਾ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੇਲਣੇ 'ਚ ਪੀੜਨ ਲਈ ਫਸਾਇਆ ਤਾਂ ਗੰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਰਸ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜਹਿਰ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਈ, ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ। ਲਗਦੈ, ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਿਕੰਜਵੀ ਵਿਚ ਮਿੱਠਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਭੁੱਲ

ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉਜੜ ਗਏ ਲੋਕ

ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਕੰਧਾਂ 'ਚ ਸਿਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਕੰਧਾਂ ਹੀ ਧੜਾ-ਧੜ ਸਿਰਾਂ 'ਚ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ, ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਖਾਈ 'ਚ ਡਿਗਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਜਸੂਸੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਦੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਤਰਾਜ਼ੂ, ਇਨਸਾਫ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਤੱਕੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦੁਖੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਬਾਣੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਫਿਰ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਖਿੱਚ-ਪੂਹ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ, ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਭੁੰਜੇ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਪਲੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜੁਆਨੀ, ਬਾਤਾਂ ਤਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੁਆਹ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਚਾਰ ਵਰਗਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਚਾਰੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੁਢਾਪਾ ਲਕੋਣ ਲਈ ਵਾਲ ਰੰਗਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੌਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਦੀਵਾਲੀ, ਦੁਸਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਤਾਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਨੀ ਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਠੀ ਜਦੋਂ ਦੀ ਪੈਸੇ ਕਰ ਕੇ ਨਿੱਘੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਲੀੜੇ ਭਾਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਹਲਕੇ। ਮੌਸਮ ਦੀ ਧੁੰਦ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਲਚ, ਲੋਭ, ਕਾਮ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਧੁੰਦ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਧ ਗਏ ਹਨ, ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਧੜਾ-ਧੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਸਟਮ ਡਾਊਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੇ ਔਰਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਭਰਾ ਦੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਭੈਣ ਸਮਝ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਧੁਆਂਖਿਆ ਭਰਾ ਉਹਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖ਼ੈਰ! ਕਾਂ ਤਾਂ ਰੂੜੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਜਾਣ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਕਬੂਤਰ ਵੀ ਗੰਦ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਆਹ ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੱਗੇਗਾ, ਮਲਾਈ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਧ ਉਪਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਿਆ।
 ਮਨਜੀਤ ਹਾਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਚਿਹਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਤਨੀ ਸੁਮਨ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, "ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋ ਗਈ ਐ? ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਈ ਨੂੰ?"

"ਬੱਸ ਫੋਨ ਕਰਨ ਈ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਤਾਂ ਅੱਜ ਆਏਂ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਰਾਜੂ, ਰਘਬੀਰ ਤੇ ਬੰਤ ਤਾਂ ਆਏਂ ਲੱਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ 'ਚੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਰਲੇ ਹੋਣ। ਉਂਜ ਗਿਣਤੀ ਨੇੜੇ ਈ ਐ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਚੌਥਾ ਮੈਂ ਹੈਗਾਂ, ਤਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਦਰੋਪਤੀ ਤਾਂ ਹੈਂ ਈ ਮੇਰੀ।"

"ਅੱਜ ਲਗਦੇ ਬਿਰਲੇ ਤੇ ਟਾਟੇ ਨੂੰ 'ਕੱਠਿਆਂ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਐ ਤੁਸੀਂ। ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਬਚਿਆ ਕੀ ਹੈ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵਿਚੋਂ?"

"ਮਸ਼ੀਨ ਲੈ ਆਇਆਂ ਗਿਣਨ ਲਈ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਚੁਰਾਸੀ ਜੂਨ ਆਂਹਦੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੇ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਾਣ ਵੀ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਪੁਰਾ ਚੁਰਾਸੀ ਕਰੋੜ ਬਚਿਆ। 'ਕੱਲੇ 'ਕੱਲੇ ਨੂੰ ਇਕੀ ਇਕੀ।"

"ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਘਰ ਵੀ ਲਿਆਈਓ।"

"ਠੀਕ ਐ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਮਲੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਐ, ਮੈਂ ਭਲਕੇ ਆਉਂ। ਤੂੰ ਐਂ ਕਰੀ, ਸ਼ਾਮੀਂ ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ ਬਾਇਆਂ ਦੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆਈਂ, ਤੇ ਗੱਲੇ 'ਚ ਗਿਆਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਆਏਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਪਾਉਂਦੇ ਰਿਹੋ। ਹੁਣ ਮਗਰ ਫੋਨ-ਫਾਨ ਨਾ ਕਰੀ ਜਾਈਂ, ਅਸੀਂ 'ਕੱਠਿਆਂ ਨੇ ਫਿਲਮ-ਫੁਲਮ ਵੀ ਵੇਖਣੀ ਐ ਤੇ ਕੁਛ ਤੇਰੇ ਲਈ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਂ।"

ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਖੀਵੇ ਹੋਏ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਫੋਨ 'ਕੱਠੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਉਂ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਯਾਦ-ਚਿੱਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰੋੜਾਂ 'ਚ ਖੇਡੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਉਹਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਚੰਗੀ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੁਕਾਨ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਪਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ 'ਕੱਲਾ ਪੁੱਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੇ ਦੁਕਾਨ ਲਾਗੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਿਆ ਜਿਹੜਾ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਭਾਅ ਦੇ ਗਿਆ; ਫਿਰ ਲਾਗਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੁਰਾ ਕਿੱਲਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਪਲਾਟ ਕੱਟ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋੜਾਂ 'ਚ ਚਲੇ ਗਈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਕਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਮਨਜੀਤ ਦਾ ਇਕ ਹਮਜ਼ਮਾਤੀ ਸੁਰਜੀਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਲਰਕ ਸੀ, ਪਰ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਇਕੋ ਸੋਦਾ ਸਿਰੇ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਮੁਹਾਲੀ ਲਾਗੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਦੁਕਾਨ ਉਹਨੇ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੌਕਰ ਆਪੇ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਕੋਲ ਧੜਾ-ਧੜ ਪੈਸਾ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਆਦਤ ਉਹਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਸੀ। ਦਾਰੂ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਹ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਵੀ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੀਂਦਾ। ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਉਤੋਂ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਬਾਪੂ ਵਧੀਆ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨਜੀਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਮਨ ਸੀ, ਤੇ ਸੁਨੱਖੀ ਇੰਨੀ ਕਿ ਵੇਖ ਕੇ ਚੰਨ ਵੀ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਆਈ ਵਾਂਗ ਪੱਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੋਊ! ਮਨਜੀਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ' ਆਈ ਸੀ। ਮੰਦਾਕਿਨੀ ਇਹਦੇ 'ਚ ਮੁੱਖ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸੀ। ਪਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮ ਘੱਟ, ਤੇ ਮੰਦਾਕਿਨੀ ਵੱਧ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਚੁੰ ਦੇ ਫਰੋ ਵਰਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸੁਮਨ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ 'ਚ ਸੀ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹਨੂੰ ਮੰਦਾਕਿਨੀ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਲੀਨਾ ਤੇ ਹਰਮਨ, ਮਾਂ ਉਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਚਾਅ 'ਚ ਜਦੋਂ ਚਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼ਿਮਲੇ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਉਹ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਜੂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਅਰ ਦਾ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਪੱਕੀ ਮੰਗਾ ਲਈ ਪੀਟਰ ਸਕਾਚ। ਲੀਹ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਆਲੀ ਚੱਲ ਪਈ। ਰਾਹ ਕੁਰਾਹ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਸ਼ਿਮਲੇ ਦਾ ਟੂਰ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਹੋਟਲ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਮੁਰਗੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ-ਪੂਹ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਉਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ। ਹਰੀ ਦੇ ਢਾਬੇ ਦਾ ਮੁਰਗਾ ਖਾ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਭੁੱਲ ਜਾਉਗੇ।

ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੂਡ! 'ਚਲੋ ਬਈ ਚਲੋ ਬਈ' ਨਾਲ ਮਹਿਫਲ ਉਠ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਸੋਫੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਟੇਅਰਿੰਗ ਮਨਜੀਤ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਸਰੂਰ, ਦੂਜੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪਾਣ; ਦੋ-ਚਾਈ ਘੰਟੇ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਲੁੱਡੀਆਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਕੋਈ ਕਹੋ, ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਹੀ ਖਰੀਦਣੈ। ਰਘਬੀਰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਵੇ, "ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਚੈਲ 'ਚ ਮਾਰੋ ਕੋਈ ਸੌਦਾ। ਨਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਮੌਜਾਂ ਨੇ।"

ਤੇ ਇਉਂ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਤੰਗ ਉਡਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਜਦ ਨੂੰ ਮਨਜੀਤ ਦਾ ਕਸਬਾ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਦਸ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਹਫੜਾ ਤਾਂ ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਠੰਢ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਧੁੰਦ ਵੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਗਏ। ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੰਤ ਬੋਲਿਆ, "ਬਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿਹਾਂ! ਵੇਚ ਇਹਨੂੰ ਹੁਣ। ਸੁਨਿਆਰਾ, ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾ ਚੰਗਾ ਨੂੰ ਲਗਦਾ।" ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਵੀ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹੱਸ ਕੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰੇ।

"ਅੱਜ ਹੋਰ ਪੀਣੀ ਆਂ।" ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨੇ ਮਨਜੀਤ ਦਾ ਘਰ ਜਾਣਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬਾਹਰੇ ਠੀਕ ਐ। ਘਰੇ ਕਦੇ ਸੋਫੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਵਾਂਗੇ। ਕਸਬੇ 'ਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹੋਟਲ ਸੀ, ਉਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਮਰਾ ਲਿਆ, ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੱਜੇ। ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਢਾਹ ਕੇ ਹੋਟਲ ਤੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ 'ਕੱਠੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਬੋਤਲ ਤੇ ਮੁਰਗਾ ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਦੋ ਕੁ ਪੈਗ ਅੰਦਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਰਘਬੀਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਸ਼ੈਤਾਨ, ਜਿੰਨ ਬਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਾ, "ਬਾਈ ਮਨਜੀਤ! ਹੋਰ ਕੁਝ ਹੈ ਨੂੰ? ਠੰਢ ਬਹੁਤ ਐ ਅੱਜ।"

"ਰੰਮ ਮੰਗਵਾਂ?"

"ਮੱਝ ਤਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈ ਐ ਮਨਜੀਤ ਸਿਹਾਂ! ਧਾਰ ਕੱਢਣੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ, ਕੱਟੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਛੱਡੀਦਾ?"

"ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਨੂੰ?"

"ਭੋਲਿਆ ਮਿੱਤਰਾਂ! ਸ਼ਰਾਬ ਤੂੰ ਚੱਲ ਪੀਂਦਾ ਨੂੰ, ਪਰ ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਬਥੇਰਾ ਆ ਗਿਐ ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਰੱਖੀਦਾ।"

"ਕਿਹੜੀ?"

"ਸ਼ੇਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਸਿੱਖ। ਸ਼ਬਾਬ ਦਾ ਕਰ ਬੰਦੋਬਸਤ।"

ਮਾਹੌਲ ਤੈਸ ਵਾਲਾ ਬਣਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨਜੀਤ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਨੇ ਨਾ, ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਸ਼ਬਾਬ ਤਾਂ ਹੈ, ਹੈ ਸੋਕੀਆ; ਪਰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲੱਗ ਜਾ।"

ਗੱਲ ਨਿਬੜ ਗਈ। ਮਨਜੀਤ ਹੋਰ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਲੰਕਾ ਕਦੋਂ ਉਜੜਦੀ ਰਹੀ!

ਤਤਕੇ ਜਿਹੇ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਰਾਜੂ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਬੈਡ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਰਾਜੂ ਬਾਕੀ?"

"ਉਹ ਤਾਂ ਰਾਤ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ।"

"ਕਿਉਂ?"

"ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੂਡ ਈ ਹੁੰਦੈ। ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੇ ਨਿਕਲ ਗਏ।"

"ਚੱਲ ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਘਰ ਚੱਲਦੇ ਆਂ।"

ਦੋਵੇਂ ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬਰੇਕ-ਫਾਸਟ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਬੋਟੀ ਲੀਨਾ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਮਨ, ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਗਲ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜ ਗਏ, "ਪਾਪਾ ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਆਏ?"

"ਹੁਣੇ ਪੁੱਤ, ਇਹ ਥੋਡੇ ਅੰਕਲ ਨੇ ਰਾਜੂ।"

"ਪਾਪਾ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਬਹੁਤ ਲੱਗਾ ਰਾਤੀ।"

"ਕਿਉਂ?"

"ਮੰਮਾ ਵੀ ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਆਏ ਸੀ।"

"ਮੰਮਾ ਕਿਥੇ ਗਏ ਸੀ ਪੁੱਤ?"

"ਪਾਪਾ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਨਾ, ਮੰਮਾ ਆਪਣੀ ਭੂਆ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਕਹਿੰਦੀ, ਜਦੋਂ ਥੋਡੇ ਪਾਪਾ ਘਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ।"

ਤੇ ਜਦ ਨੂੰ ਪਲੇਟਾਂ 'ਚ ਦਹੀਂ ਦੀਆਂ ਕੋਲੀਆਂ, ਮੱਖਣ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਪਰੋਠੇ ਲੈ ਕੇ ਸੁਮਨ ਆ ਗਈ। ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਤੁਆਰਫ ਕਰਵਾਇਆ, "ਰਾਜੂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਆ ਸੁਮਨ, ਉਂਜ ਮੰਦਾਕਿਨੀ ਆਂਹਦੇ ਨੇ।"

ਤੇ ਰਾਜੂ ਪੱਥਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਲੋਹੇ ਦਾ ਬੁੱਤ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਥਰਾਈਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁੰਨ ਹੋਏ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਗੰਗਾ ਮੈਲੀ' ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ... ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਹੋਊ, ਪਰ ਗੰਗਾ ਤਾਂ ਰਾਤੀ ਮੈਲੀ ਹੋ ਕੇ ਹਟੀ ਸੀ।"

... ਤੇ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਸੁਮਨ ਵੀ ਘੁੰਮਣ

ਲੱਗ ਪਈ।
 ਬਰੇਕ-ਫਾਸਟ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜੂ ਦੀ ਗੈਰਤ ਦੀ ਭੁੱਖ ਜਾਗ ਪਈ ਸੀ। ਟੈਕਸੀ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਹੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜੂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਲਾਵਾ ਫਟਣ ਨਾਲ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਪਿਘਲ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਬਾਣੀਂ ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਈ ਸੀ।

ਡੂਢ ਘੰਟੇ 'ਚ ਸੁਮਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਰਸੋਈ 'ਚ ਸੀ, ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਦੀ ਬੈਡਰੂਮ 'ਚ। ਬੱਚੇ ਪਾਪਾ ਦਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਫੜੀ ਵਿਲਕ ਰਹੇ ਸਨ, "ਪਾਪਾ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਮੰਮਾ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾਂ; ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ।"

ਸਤਵੰਜਾ ਕਰੋੜ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਈ ਕਤਲ, ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ; ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਭੇਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖਾਣੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਜੀਭ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਢਿੱਡ ਤੇ ਮਿਹਦਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਸੀਅਤ

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਤਲ-ਨਾਮਾ ਵੇਖਿਆ ਆਪਣਾ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਸੀ ਮੇਰੇ ਕਤਲ-ਨਾਮੇ 'ਤੇ.. ਕਿਤੇ ਭਗਵੀਂ, ਕਿਤੇ ਨੀਲੀ ਕਿਤੇ ਪੀਲੀ, ਕਿਤੇ ਸੀ ਕੇਸਰੀ ਮੋਹਰ ਇਕੱਲਾ ਮੈਂ ਹੀ ਮੋਹਰਾਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਅਹਿੱਲ ਖੜੋਤਾ ਸਾਂ ਜਾਂ ਉਹ ਰੱਸੀ ਸੀ ਰੰਗ-ਹੀਣੀ ਮੈਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਾਤਮੀ ਪਰਚਮ ਵਾਂਗੂੰ ਝੁਲਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦਿੱਤੀ- 'ਹਰੇ ਰਹਿਣਾ, ਭਰੇ ਰਹਿਣਾ ਸਦਾ ਨਿਰਭਈ, ਨਿਰਵੈਰ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਮਗਰ ਗੁਮਰਾਹ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭਗਵਾਂ ਰੰਗ ਜੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਸੀਸ-ਅਸਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜੇ ਆਵੇ ਕੇਸਰੀ ਤਾਂ ਢਾਲ ਨਾ ਬਣਨਾ ਤਰੰਗੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹਰ ਜਾਲ ਤੋਂ ਤੇ ਚਾਲ ਤੋਂ ਬਚਣਾ। ਜੇ ਨੀਲੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਪੁੱਛਣਾ ਤੇ ਕਹਿਣਾ, ਜਦੋਂ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਹਰ ਛੱਤ ਚੌਂਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਸਤੀਆਂ ਸੜੀਆਂ, ਜਾਂ ਕਤਲੇ-ਆਮ ਹੋਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ ਸੀ? ਜਰਾ ਹਟ ਕੇ ਖੜੋ ਹੋਵੋ ਅਸੀਂ ਬਾਰਸ਼ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਉਡੀਕ ਅੰਦਰ ਖੜੋਤੇ ਹਾਂ ਅਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਰਿਆਲੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲ-ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਸੀ। ਅਸਾਡੀ ਛਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ, ਜਰਾ ਹਟ ਕੇ ਖੜੋ ਹੋਵੋ।

-ਡਾ. ਜਗਤਾਰ (1989 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ)

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਬਿਨਾ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀ ਕੋਊ ਰਾਜੈ

ਸੰਤੋਖ, ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਭੈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਨਮ ਲੈਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਸੰਤੋਖੀ ਇਨਸਾਨ ਉਚਾਈ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭੈ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੰਤੋਖ ਈਮਾਨਦਾਰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੁਭਾਅ ਹੈ, ਚੁੱਚੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹਲੀਮੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਗੁਣ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸੰਤੋਖੀ ਮਨੁੱਖ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਭੈ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਮਨ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਖੋਟ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਜਿਤ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖੀ ਮਨੁੱਖ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਸਭੁ ਸਚੁ ਹੈ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਵਿਤਾ॥

ਅੰਦਰਹੁ ਕਪਟੁ ਵਿਕਾਰੁ ਗਇਆ

ਮਨੁ ਸਹਜੇ ਜਿਤਾ॥ (ਪੰਨਾ 512)

ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮ-ਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਗਿਆਨ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਦਾ ਮਨਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਦਾ ਸਕਿਅ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਬੀ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਦਾ ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਸਖਾ ਹੈ।

ਵੈਰਾਗ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੈਰਾਗ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੰਤੋਖ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸੰਤੋਖੀ ਮਨੁੱਖ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਿਆਉਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਭਾ ਵੱਲੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ। ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਦਮੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਵੀ ਹੋਣ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਭਿਅੰਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੈਤਿਕ ਕਾਰਜ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਰੇਬ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤੋਖ ਕੋਈ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿਚੂ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਸਬਰ ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਦਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਲੀਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ 'ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਜਾਂ ਸਮਾਜ-ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਯਤਨ 'ਚ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਰਉਪਕਾਰ: ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ-ਵੰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਜਾਤੀ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਉਚ-ਨੀਚ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਾਰ ਲੈਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਇਕਾਤਕ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਸਵਰਗ ਆਦਿ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ

ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਨਦਰਿ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਜਿਉਣਾ ਹੈ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਆਪ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਮੀਪੀ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸਗੋਂ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਤੋਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਸਗਲੈ ਨਿਸਤਾਰੈ' ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਲੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਪੰਗਤਿ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਹਾਂ-ਮੁਖੀ ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਪਾ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦਾ ਅਤੇ ਘੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਆਪੇ ਨਾਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਇਕਾਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰਕੇ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਖੁਲ੍ਹ-ਦਿਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ 'ਪਰਉਪਕਾਰ' ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵੰਨਗੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਵਿਦਵਾਨ, ਜੋਗੀ, ਸੰਨਿਆਸੀ, ਦਿਗੰਬਰ ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜੇ ਵਿਕਾਰਾਂ-ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਤੇ ਅੰਗਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥

ਜਾਂ ਪੰਚ ਰਾਸੀ ਤਾਂ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀ॥1॥

(ਪੰਨਾ 356)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਥੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਉ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ

ਨੇ ਸਾਰਥਕ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣਨਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਹਿਤ ਵਰਤੇਗਾ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਆਪੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮੁਢਲਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਕੁੱਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖਿ (ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ) ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਤਾਰੇ ਚਮਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਨੇਰਾ ਸੰਘਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਦੀਵੇ ਬਾਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਰ-ਉੱਚਕੇ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਪਰਾਏ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਤਾਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੱਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨਰ-ਨਾਰੀਆਂ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਦੀ ਜੋਤਿ ਉਦੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਤਾਰੇ ਵੀ ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮ ਦਾਨ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰ ਰਾਹੀਂ (ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ) ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਾਸਤੇ ਸੁਖ ਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ (ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ) ਪਸੂ-ਬਿਰਤੀਆਂ, ਬੁਰੀ ਬੁੱਧੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਤੋਰੇ (ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿ-ਸੰਗਤਿ ਐਸੀ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਸੂ, ਪ੍ਰੇਤ ਅਤੇ ਪਾਪੀ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਔਗੁਣਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਗੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ)। ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ,

ਰਾਤਿ ਅਨੂਰੀ ਅੰਧਕਾਰੁ

ਲਖ ਕਰੋਤੀ ਚਮਕਨ ਤਾਰੇ॥

ਘਰ ਘਰ ਦੀਵੇ ਬਾਲੀਅਨਿ

ਪਰ ਘਰ ਤਕਨਿ ਚੋਰ ਚਗਾਰੇ॥

ਹਟ ਪਟਣ ਘਰਬਾਰੀਆ ਦੇ ਦੇ

ਤਾਕ ਸਵਨਿ ਨਰ ਨਾਰੇ॥

ਸੂਰਜ ਜੋਤਿ ਉਦੋਤਿ ਕਰਿ ਤਾਰੇ

ਤਾਰਿ ਅਨੂਰ ਨਿਵਾਰੇ॥

ਬੰਧਨ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਦਾ

ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਵਿਚਾਰੇ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲੁ ਸਾਧਸੰਗੁ
ਪਸੂ ਪਰੇਤ ਪਤਿਤ ਨਿਸਤਾਰੇ॥
ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ॥7॥(16/7)
ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ

ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰਜਸ ਦਾ ਰੂਪ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਇਆ ਕਰਨੀ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰੇ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੂਸਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਮਾਣ ਜਾਂ ਹਉਮੈ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨਦਰਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਆਪ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਨਦਰਿ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਆਵੇ, ਭੋਜਨ ਛੁੱਕੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭੋਜਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਪਰਵਦਗਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛੁਕਾਉ। ਜੇ ਦੇਵਨੇਤ ਕੋਈ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਭੋਜਨ ਵੱਖ ਰੱਖ ਲਵੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਕਾਉ। ਅਜਿਹਾ ਭੋਜਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਮਾਣ ਜਾਂ ਹਉਮੈ ਵਰਗੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਲੀਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ ਗਰੀਬੀ ਸਮਾਹਾ॥

ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਉਮਾਹਾ॥

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ...

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ
ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ
ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ॥੧॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧਿ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮੁ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ॥ਰਹਾਉ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ
ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ
ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤੁ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ
ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੇ ਰੇ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ
ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੇ ਰੇ॥੩॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ
ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ
ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ॥੪॥

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ, ਭਾਵ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਸੁਆਮੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਭੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਭੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਭੀ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਨੇ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ

ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਉਪਕਾਰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ।

ਹਰਿ ਆਰਾਧਿ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ॥

ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮੁ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ॥ਰਹਾਉ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ ਆਰਾਧਿ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ, ਭਾਵ ਹੋ ਭਾਈ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਿਮਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ? ਹੋ ਭਾਈ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਹੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਹੋ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਵੀ ਰਾਮ ਦਾ ਦਾਸ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਰਾਮਦਾਸ ਆਖ ਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੀ ਲਾਜ ਰੱਖੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦਿਉ।

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ

ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ॥

ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ

ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ॥੨॥

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ, ਭਾਵ

ਹੋ ਭਾਈ! ਉਹ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਉਤੇ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ ਅਤੇ ਦਇਆ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਗਰ ਹੈ; ਜੋ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ; ਉਹ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਤਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਖ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵੇਖੋ ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਵੱਸਦਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਹਰਿ ਬਿਅੰਤੁ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ
ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੇ ਰੇ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ
ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੇ ਰੇ॥੩॥

ਹਰਿ ਬਿਅੰਤੁ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ,
ਭਾਵ ਹੋ ਭਾਈ! ਉਹ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀਉ! ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੋ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿਉ।

ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ

ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ॥

ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ

ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ॥੪॥

ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ, ਭਾਵ ਹੋ ਭਾਈ! ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਮੂਰਖ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਣਾ ਸਤਿਗੁਰ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਕੇ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਪਾਪੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋ ਭਾਈ! ਸੁਣੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਜੀਵ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੀ ਵੀ ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਏਕੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ!

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਬੜੇ ਕਲਪਦੇ ਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਕਤ ਦੀ ਹਰ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਸਮਾਜ ਨੇ ਸਦਾ ਦੁਹਰਾਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈਸੀਅਤ ਤੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੁਚਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਹੀ ਮੋਹਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਚਾਲਾਂ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

ਦੇ ਗੋਤ 'ਚ ਫਸ ਕੇ ਮੁੜ ਉਸੇ ਬਿਪਰ ਜਾਲ 'ਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੋ ਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਜੋ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤਕ ਅਸਰ ਕਰਦਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਚਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਨਸੀਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜੋਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਉਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਗਾਈ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਦਾ ਲਈ ਰਹੇ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਪਰਵਾਦ ਨੇ ਬਾਲ ਉਮਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਠੇ! ਲਿਆ ਪਾ ਮੇਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਜਨੇਊ, ਜਿਹੜਾ ਗਲਦਾ ਸੜਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ; ਕਦੇ ਪਰਾਏ ਹੱਕ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਨਾ ਦੇਵੇ; ਜਿਸ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਵੇ, ਉਹ ਇੰਨਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੁਨੱਖੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਭੰਗ ਨਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪਾਠੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਆਇਆ ਸ਼ਬਦ "ਏਹੁ ਜਨੇਊ ਜੀਅ ਕਾ ਹਈ ਤ ਪਾਠੇ ਘੜੁ" ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ, ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਜਨੇਊ ਬਾਬਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਾ, ਉਹ ਪਾਠੇ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਤੇ 7 ਸਾਲ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਾਠੇ ਦਾ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਅੱਡਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਣਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਬਿਪਰਵਾਦ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾਅ ਲੱਗਦਾ, ਆਪਣਾ ਵਾਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬਾਪਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਰੁਧ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਜ਼ਿਆਂ ਰਚੀਆਂ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਹੇਠ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਤੇ ਅਗਲਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਬਿਪਰਵਾਦ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਲਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਪਾਸੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਵਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਕੁਝ ਉਹ ਸੰਤ-ਸਾਧ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੂੰ ਉਹ ਖਸਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸਦੀ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਕਿੱਥ ਖਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਅਮੀਰ ਸੇਠ ਚੰਦ ਨਾਲ ਗੰਢ-ਤੁਪ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰ ਬੀਰਬਲ ਰਾਹੀਂ ਅਕਬਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸਿੱਖ 'ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਉਪਰ ਬੇਸ਼ਕ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ 'ਮੂਲੇਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ' ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ। ਇਹੋ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਵੀ ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹੈ; ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਕੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਰੋਧੀ ਲਿਖਣ 'ਤੇ (ਗੁਰੂ) ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅਕਬਰ ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਰਗੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭਿਜਵਾਇਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਲੈ ਕੇ ਕਲਾਨੌਰ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਪੁੱਜੋ, ਉਹ ਖੁਦ ਉਥੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੋ ਕਲਾਨੌਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਕਬਰ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਰਾਟ ਵਜੋਂ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਬੈਰਮ ਖਾਨ ਨੇ ਹਮਾਯੂੰ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ਕੇ ਅਕਬਰ ਪਾਸ ਕਲਾਨੌਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਏ, ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹੋ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੱਤਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਬਣਾਈ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਅਕਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹੋ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ- ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰੁ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤਿ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ, ਤੇ ਉਸ ਪੱਤਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਲਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਦਗੀ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਚੰਦੂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਲੱਗਦਾ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਾਓ। ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਪ 51 ਮੋਹਰਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਪਸ ਵਿਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ, ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਹੀ ਹੀ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਹੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਿਓ।

ਜਦੋਂ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇਖੀਆਂ ਨੇ ਅਗਲਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਓ, ਸਿੱਖ ਆਪੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਦੀ ਮਾਨਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਧੀਰਮੱਲੀਏ ਇਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸਮਝ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਹੱਕ ਜਤਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੀ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣੇ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਵਕਤ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪਰਪੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨ ਲਾ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਥਾਈ ਸਥਾਨ ਬਣਾ ਲਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਚਾਣਚੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਉਚਤਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਸਮਝ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਣਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਇਸੇ ਦੀ ਹੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਫੂਹ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜਬਰ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਇਹਦੀ ਸੇਧ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਵੀ ਪੀ ਗਿਆ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗਊ ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਨੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਪਛਾਣ ਹੋਈ, ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਵੀ ਚਮਕੋਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ। ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਲਈ ਤੌਰਨ ਦਾ ਕਰਮ ਵੀ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ 'ਉਚ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਵਕਤ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪਰਪੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨ ਲਾ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਥਾਈ ਸਥਾਨ ਬਣਾ ਲਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਚਾਣਚੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਉਚਤਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਸਮਝ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਣਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਇਸੇ ਦੀ ਹੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਫੂਹ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜਬਰ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਇਹਦੀ ਸੇਧ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਾ ਪੀਰ' ਦਰਸਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੌਤਕ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨੇ ਖੁਆਰ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕੇ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਅਤੇ ਮੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਕਾਲ ਗੁਰੂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰੂ-ਡੰਮੀਆਂ ਨੇ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਕੇ ਮਿਹਣਾ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਜੋਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਆਪੇ ਹੀ ਲਿਖ ਲਵੇ ਨਵਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਸੱਚ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਾਂਦੇਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰਕ ਚੋਲਾ ਬਦਲਣ ਵਕਤ ਸਦੀਵੀ ਗੁਰੂ ਬਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਿਪਰਵਾਦ ਤੇ ਗੁਰੂ-

ਡੰਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਵਰਣਨ।

ਬਿਪਰਵਾਦ ਤੇ ਗੁਰੂ-ਡੰਮ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬੜੀ ਚੁਭਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਇਹਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੋਦਾਂ ਗੁੰਦਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰਾਹ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਤੋ ਜਿਹਦੇ ਬੋਲਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਆ, ...ਤੇ ਕਿਤੋਂ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਇਕ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਹਦਾ ਨਾਂ ਜੋਤ ਦਿੱਤਾ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਉਚਾਰੀ ਹੈ, ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ; ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਵੱਸ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ, ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਲੇਖਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਹ ਹੋ ਗਏ, ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਲਿਖਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਗਈ ਜਿਹਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਮਕਸਦ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਕਸਦ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ ਹੈ- ਸਿੱਖ

ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੋਜ ਬੀਸਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ! ਇਹ ਕਿਉਂ ਤੀਘੜ-ਤੀਘੜ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਆ? ਕਿਉਂ ਬੋਥੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਡਰੇ ਆ? ਇਹ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਆ ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ? ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖਣ ਤੇ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੰਨ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਆ? ਪਤਾ ਤਾਂ ਲੱਗੇ ਫਰਕ ਦਾ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ! ਜੇ ਇਹਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਣ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਹਦਾ ਪਾਠ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੁਕਮ-ਅਦੂਲੀ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰਨ। ਇਹ ਝੂਠੀ ਵਕਾਲਤ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ' ਨਾਮ ਹੇਠ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਇੰਟਰਨੈਟ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਦੱਸ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਤੇ ਸਫਲ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਦੇ ਕੁ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਪਾ ਲਈਏ। ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਚਰਿਤਰੇ ਪਾਖਿਆਨ' ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ, ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੌਤਕ ਹਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੌਤਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਗੇ? ਜੇ ਜੁਆਬ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣ ਸਮੇਂ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਬਜ਼ਰ ਕਰਹਿਤ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੰਬਾਕੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ ਤੇ ਮਿਸਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੋੜਾ ਤੰਬਾਕੂ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਉਹੋ ਗੁਰੂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਉਂ ਲਿਖੂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਾਂਜਾ, ਭੰਗ, ਚਰਸ ਖਾ ਕੇ ਕੌਤਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਮਜਬੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ? ਕਿੱਡੀ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ! ਇਸ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ ਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਉਹਦਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਭਰਾ! ਕੀ ਅਹਿਮਕਪੁਣਾ ਫੜ ਲਿਆ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ?

ਇਸ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਹੀ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸੋਮਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਹਨ, "ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਇਕੋ ਗ੍ਰੰਥ ਇਕੋ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਟ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿੰਦਕ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀ ਮਹਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਗਿਉ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਣੇ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ, ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੈਮੀਨਾਰ ਉਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ 2-3 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੋਰ ਪਾਲਕੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੁਮਾਲਿਆਂ 'ਚ ਸਜਾ ਕੇ ਦੋ ਗ੍ਰੰਥ ਰੱਖ ਕੇ ਦੋ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੱਥੇ ਟਿਕਵਾਏ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੁਰਲੱਭ ਭਾਈ ਬੇਨੋ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸਿੱਖੀ, ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ-11

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਝਰੋਖੇ 'ਚੋਂ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ: ਤੱਥ ਤੇ ਸੱਚ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਦਾਵਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਉਤਰ ਵੱਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਨ। ਕੋਰੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਢਾਡੀ ਨੱਥ ਮੱਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅਮਰਨਾਮਾ'

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 916-236-8830

ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜੋ 1708 ਈਸਵੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 'ਅਮਰਨਾਮਾ' ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 3 ਸਤੰਬਰ 1708 (ਸੂਰਜ ਸੁਹਿਵਤ ਅੱਸੂ, 1765 ਬਿਕਰਮੀ) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੋ ਅੰਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

ਢਾਡੀ ਨੱਥ ਮੱਲ (ਅਮਰਨਾਮਾ):
ਬ-ਨਾਲੈਨਿ ਚੋਬੀ ਓ ਯਕ ਕੁਜਾ ਸੀਰ।
ਬਿਆਗਸਤ ਸੱਜਾਦਾਏ ਚੁੰ ਸਰੀਰ॥4॥
ਗਦਾ ਬੂਦ ਆ ਜਾ ਯਕੇ ਤੁੰਦ ਖੁ॥
ਕਿ ਗੁਲੇ ਬਿਆਬਾ ਬ ਤਸਖੀਰਿਉ॥5॥
ਭਾਵ, ਉਥੇ ਕੋੜੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਸਾਧੂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ ਸਨ। ਉਸ ਕੋਲ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਖੜਾਵਾਂ ਤੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਸ਼ਾਹੀ ਤਖਤ (ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਣ) ਵਾਂਗ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਦਿਲਸ-ਬੋ-ਮੁਹੱਬਤ ਸਰਸ ਪੁਰ-ਗੁਰੂਰ॥
ਕਿ ਅਜ ਆਬਿਦੇ ਹਕ-ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨਠੂਰ॥6॥
ਭਾਵ, ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਘਿਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਲਿਖਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰੀ ਸਾਧੂ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹੰਕਾਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਰੱਬ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਘਿਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋੜੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਧੀਆਂ-ਸਿਧੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣ, ਤੇ ਸਾਧ ਹੰਕਾਰੀ ਵੀ ਹੋਣੇ; ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੰਨੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੰਕਾਰੀ ਸਾਧ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਆਪਣਾ ਸਿੱਖ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ? ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, "ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪਿੰਡੇ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਗਮਗੀਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਧ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਧ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਾਧ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮੀਟ ਬਣਾਉਣਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਬਾਗ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਿੱਧਰ ਦੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਐਸੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸ਼ਿਸਟਾਚਾਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।"

ਚੁ ਸ਼ੇਰ ਆਂ ਚੁਨੀ ਹੁਕਮਿ ਮਾਰਾ ਸੁਨੀਦ।
ਗੁਏ ਗੋਸਨੰਦਾਨ ਖੰਜਰ ਕਸੀਦ॥2॥
ਭਾਵ, ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਢਾਡੀ ਨੱਥ ਮੱਲ ਬੀਰਾਂ-ਪੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

ਰਵਾਂ ਕਰਦ ਆਂ ਸੁਇ ਮਨ ਪੰਜ ਬੀਰ।
ਪਏ ਕੁਸ਼ਤਨਮ ਬੂਦ ਹਰ ਯਕ ਸਰੀਰ॥27॥

ਭਾਵ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਪੰਜ ਬੀਰ ਭੇਜੇ। ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਤਾਰਵਾ ਸੀ। ਬਸਾ ਬਰ ਸਰਮ ਦਾਸਤ ਬੀਰਾਂ ਬਲਾ॥
ਮਨ ਏਮਨ ਸੁਦਾ ਦਰ ਪਨਾਏ ਖੁਦਾ॥28॥
ਭਾਵ, ਬੀਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਕਈ ਬਲਾਵਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਸਗੋਂ ਮੈਦਾਨੇ-ਜੰਗ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੂਨੀ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਬੀਰਾਂ-ਪੀਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਅਤੇ ਸਭ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਮਯੋਗੀ ਸਨ। ਉਹ ਗੁੰਬਾਂ ਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸੋਚ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈ। ਬਪੀਸ਼ੇ ਸ਼ਹਨਸ਼ਾਹ ਆਵਾਜ ਦਾਦਾ॥
ਗੁਰੂ ਕਰਦ ਅ ਹਿੰਦੂਆਂ ਚਾ ਬਰਬਾਦ॥39॥
ਭਾਵ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਮਾ ਖੇਲਿ ਹਿੰਦੂ ਬ-ਸਦ ਬੇਕਸੀ।
ਬਰਜ ਤੰਦ ਬਾ ਸ਼ਾਹ ਬਰ ਗੋਦਰੀ॥44॥

ਭਾਵ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਬੜੀ ਬੇਕਸੀ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ।

24 ਅਗਸਤ 1708 ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਰਿਆ ਬਾਣ-ਗੰਗਾ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 3 ਸਤੰਬਰ 1708 ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਦਾਵਰੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਕਬੂਲ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਜ਼ਿਕਰ-ਏ-ਗੁਰੂਆਂ-ਵਾ-ਇਬਤਦਾ-ਏ-ਸਿੰਘਾਂ-ਵਾ-ਮਜਬ-ਏ-ਇਸਾਨ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ 1824-25 ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 115 ਜਾਂ 116 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਨਿਰੋਲ ਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਬਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਕਮ ਰਾਏ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ,

ਪ੍ਰਫੁਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੂੰਮ ਹੋ ਸਾਧੂ ਕੌਨ।
ਅੰਤ ਪਰਚੰਡ ਉਜਲ ਤੁਜੇ ਕਿਉਂ ਪਾਰ ਬੈਠੇ ਮੋਨ।
ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਬੰਦਾ ਭਇਆ ਏਹੀ ਹਮਾਰੇ ਨਾਮ।
ਜਿਸ ਦਿਨ ਜਪਦੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ।
(ਹਾਕਮ ਰਾਏ ਅਹਿਵਲ ਲਸ਼ਮਣ ਦਾਸ ਚੇਲਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ)

ਹਾਕਮ ਰਾਏ ਦੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਹੀ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਬਟਾਲਵੀ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਰਾਏ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕਲਪਿਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵਢੇਰਾ ਜਿਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ' ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖੁਬੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਉਹ ਫਾਰਸੀ ਜੁਬਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ,

ਦਰ ਅਸਨਾਇ ਰਾਹ ਸ਼ਖਸੇ
ਮਜਹੂਲ-ਲ-ਇਸਮ ਵਾ ਨਸਬ ਰਾ
ਮੁਸਤਮਾਲ-ਬ-ਮਜਹਿਬਿ ਖੁਦ ਆਵੁਰਤ
ਵਾ ਬਰ ਤਰਫਿ ਮਾਖੋਵਾਲ ਬ-ਨਿਆਬਤਿ
ਖੁਦ ਰਵਾਨਾ ਕਰਦ ਰਿਸਾਲਾ ਸਾਹਿਬ-ਨੁਮਾ।

ਭਾਵ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੋਦਾਵਰੀ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਖਸ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈ ਹੀ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ

ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਇਬ ਥਾਪ ਮਾਖੋਵਾਲ (ਅਨੰਦਪੁਰ) ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਢੇਰਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹਜਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੌਣ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਪਰਖਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਾਇਬ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਵਢੇਰਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਾਧ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਕਰੇ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਝਟਕਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਦੀ ਲਿਖਤ 1841 ਈਸਵੀ ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਹੋਰ ਨਾਂ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ 125 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਤੱਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਉਸ ਦੇ ਕੂੜ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਬੱਕਰੇ ਝਟਕਾਉਣ ਤੇ ਪਲੰਘ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਉਹ ਬੰਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਬੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਵੈਸ਼ਨਵ ਬੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮੇਲ ਕੀ? ਮੈਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਬੱਕਰੇ ਮਾਰੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਹੁਣ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਇਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਭੰਗੂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਬੱਕਰੇ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਲੰਘ ਉਲਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਬੰਦਾ ਪਾਗਲ ਹੋਇਆ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਕਾਲਿਫ ਅਨੁਸਾਰ, "ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਰਾਗੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਝਟਕਾ, ਰਿੰਨੂ ਪਕਾ ਕੇ ਛਕ ਲਿਆ। ਬੈਰਾਗੀ ਦਾ ਇਕ ਚੇਲਾ ਉਸ (ਬੰਦੇ) ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸਣ ਗਿਆ। ਬੈਰਾਗੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਰਾਗੀ ਦੇ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਸੀ, ਬੈਠਣਾ ਇਕ ਹੋਰ ਬੇਅਦਬੀ ਸੀ। ਡੇਰੇ ਪਧਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਜੀਬ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਉਹ ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਬੈਰਾਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪੱਕ ਗਿਆ।"

ਮੈਕਾਲਿਫ ਦੀ ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਜੇ ਬਿਬੇਕ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਸੋਭਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਬੱਕਰੇ ਝਟਕਾਉਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਏ ਸ਼ਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਸੋਭਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਤਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਬੈਰਾਗੀ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਗੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਜੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਨਾ ਕੀ ਇਕ ਸਭਿਅਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਭਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਬੰਦੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਝੂਠ ਦੇ ਪੁਲੰਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬੰਦਾਵਲੀ' ਜੋ 1769 ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵੇਲੇ 17-18 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਨਾਲ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

'ਅਖਬਾਰ-ਏ-ਦਰਬਾਰ-ਏ-ਮੁਅੱਲਾ' ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਅਖਬਾਰ-ਏ-ਦਰਬਾਰ-ਏ-ਮੁਅੱਲਾ' ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ 'ਬਾਗੀ ਜੋ ਨਾਨਕ ਪੁਜਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ' ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਇਆ, ਹੰਕਾਰੀ ਸਾਧ, ਮਹਾਂ-ਕਾਮੀ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇਖੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਰੋਧੀ ਜਿਹਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਗ੍ਰੰਥ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ਼ਨ ਯੁਧਿਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ। ਜਦੋਂ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਹਿੰਦੇ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ 'ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਗ੍ਰੰਥ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੰਦਾ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ 1696 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ 1688 ਵਿਚ ਭੰਗਾਣੀ 'ਚ ਹੋਈ; ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ

ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਟਰੇਡ ਯੋਧੇ ਤੇ ਵਧੀਆ ਹਥਿਆਰ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ, ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ? ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ।

ਉਦਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਜੰਗਾਂ-ਯੁੱਧਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ, 1849 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਲੜਨ ਮਰਨ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ,

ਕਿਉਂਕਿ ਸਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਚਿੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬੜਾ ਤੇਜ਼ ਦਿਮਾਗ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟ ਜਦੋਂ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹੋ ਸਿਪਾਹੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇਹ ਬਾਖੂਬੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਾਈ ਦਾ ਲਾਲ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹਦਾ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਉਹ ਫੋਟੋ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਲੰਡਨ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਮੈਜੇਪਟਾਮੀਆ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਗੱਲ, ਕੀ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ 31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਸ. ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਚਰਿਤਰ ਪਾਖਿਆਨ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਗਿਆ?

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ

ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਚਰਿਤਰ ਪਾਖਿਆਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵੀ ਅਧੂਰੀਆਂ ਹਨ। ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚਰਿਤਰ ਪਾਖਿਆਨ ਦੇ ਗੰਦ-ਮੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਖੁਦ ਕਹਿਣ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀਆਂ ਵੀ ਝੂਠੀਆਂ ਹਨ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਤਨੇਮ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਜਾਂ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਗੁਨਾਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ।

ਬੜਾ ਸੰਜੀਦਾ ਮਸਲਾ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੱਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਆਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲਾ ਛਲੇਡਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦੋਫਾਤ ਨਾ

ਕਰ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਇਹ ਤੀਲ ਬਾਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀ ਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦਾ ਕਚੀਚੀਆਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭਾਂਬੜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਸੀਆ ਸੁੰਨੀ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਾਂਗੂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੋ ਫਿਰਕਿਆਂ 'ਚ ਲੀਕ ਖਿੱਚ ਕੇ ਵੰਡੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਏ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਿਆ? ਮਸਲੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਬੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ! ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਓ, ਭਵਿੱਖ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜੁਆਬ ਮੰਗਣਾ!!

'ਗੱਲ ਸਹੇ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਪਹੇ ਦੀ ਹੈ।' ਇਸ ਕਹਾਵਤ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਕੇ ਆਪਾਂ ਉਸ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਭੈਣਾਂ, ਮਾਤਾਵਾਂ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ।

ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਦੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ

ਖੇਡ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀ

1980 ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਜਲੰਧਰ ਹੋਈ ਵੈਟਰਨ ਅਥਲੈਟਿਕ ਮੀਟ 'ਚ ਮੈਂ ਇਕ ਕੱਦਾਵਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੇਖਿਆ। ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਦੁਆਲੇ ਡੱਬੀਦਾਰ ਪਰਨਾ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਅੱਧੀਆਂ ਬਾਂਹਾਂ ਵਾਲੀ ਖਾਕੀ ਬੁਨੈਣ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਲੇਸ਼ੀਏ ਦਾ ਪੰਜਾਮਾ ਉਹਨੇ ਬੁਨੈਣ ਉਪਰ ਦੀ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਥਲੀਟ ਇਲਾਸਟਿਕ ਵਾਲਾ ਕੱਛਾ ਬੁਨੈਣ ਉਪਰ ਦੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਚੇ ਖਾਕੀ ਜੁਰਾਬਾਂ ਵਿਚ ਤੁੰਨੇ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਭੂਰੇ ਫਲੀਟ ਸਨ। ਤਦੇ ਪ੍ਰਿ. ਸੋਮ ਨਾਥ ਨੇ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, "ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਭੁੱਲਿਆ ਫਿਰਦੈ, ਆ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟ।"

ਉਹ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਭਰਾਓ, ਬਚ ਕੇ ਖੜ੍ਹੋ। ਪਰ੍ਹਾਂ-ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜੋ। ਇਸ ਸਹੁਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕੋਈ ਨੂੰ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਜੇ।" ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਉਹ ਉਹੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜਿਹੜਾ 1951 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟਣ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਥਮ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ 'ਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, "ਬਾਬਾ ਜੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣ।" ਅਸੀਂ ਇਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂਵੇਂ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਉਹਦਾ ਦਾਹੜਾ ਬੱਗਾ ਤੇ ਭਰਵਾਂ ਸੀ ਜੇ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਝੁਲਦਾ। ਮੈਂ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਭ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਐ। ਸਿਹਤ ਤਾਂ ਬੜੀ ਆਹਲਾ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਚੱਲੀ ਆ।"

ਫਿਰ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹਦਾ ਜਨਮ 11 ਮਾਰਚ 1911 ਨੂੰ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 321 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮੁਰੱਬਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਲਾਗਿਓਂ ਨਾਰੇਵਾਲ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਦੀਆਂ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਬਾਗਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਬੁਢਾਪਾ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਹ ਦੋ ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਇਕ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਜੰਮੂ ਤਵੀ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਉਚੇ ਕੱਦ ਕਾਰਨ ਉਚੀ ਛਾਲ ਲਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਛੇ ਫੁੱਟ ਚਾਰ ਇੰਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਚੀ ਛਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਹਰਡਲਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਹੈਮਰ ਡਿਸਕਸ ਵੀ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦਾ। ਕੋਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

1941 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਦੇ ਬੁੱਚ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ 123 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟ ਕੇ ਨਵਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ। ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ 'ਚ ਫਰੰਟ ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰਿਹਾ। ਜੰਗ ਹਟੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ। ਉਜਾੜੇ ਪਿੱਛੋਂ 1949 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮੁੜ ਡਿਸਕਸ ਫੜੀ। 1951 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 130 ਫੁੱਟ 11 ਇੰਚ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਡਿਸਕਸ ਸੁਟਾਵੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਾ?" ਉਹ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, "ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਸਾਰ ਮੇਰੇ ਫੋਟੋ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ। ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਮਾਂ ਮੈਨੂੰ 'ਇਧਰ ਆਓ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ' 'ਇਧਰ ਆਓ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ' ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ।" ਮੋਮਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਲਾ ਕੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਮਿੰਨਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕ੍ਰਾਇਆ। "ਏਸ਼ੀਆ ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟੀ?"

"ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਮੈਂ ਫੌਜ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਉਨੀ ਦੇਰ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਮਾਂਡ ਵਾਸਤੇ ਡਿਸਕਸ ਤੇ ਹੈਮਰ ਦੋਵੇਂ ਈਵੈਂਟ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। 1952 'ਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ 'ਕੇਰਾਂ ਮੈਂ 140 ਫੁੱਟ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟੀ ਤੇ ਹੈਮਰ 155 ਫੁੱਟ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਕੋਚਿੰਗ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ!"

"ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਮਿਲੀ?"

"ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ 32 ਤੋਂ 56 ਤਕ 24 ਸਾਲ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹੌਲਦਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਰਟੈਰ ਹੋਇਆ। 'ਕੇਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਡਿਵ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ।"

ਮੈਂ ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, "ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੁੱਧ ਘਿਓ ਦੀ ਕੋਈ ਬੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਵੇਰਾ ਆਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਖੁਰਾਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਖਾਧੀ। ਫੌਜ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਈ ਸੀ। ਖੇਡਾਂ ਵੇਲੇ ਸਪੋਸ਼ਲ ਖੁਰਾਕ ਇਕ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗਲਾਸ ਤੇ ਇਕ ਔਡਾ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਕੁਝ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸੋ।" ਉਹ ਘਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਿਸ਼ੰਗ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, "ਧਾਨੂੰ ਪਤਾ ਪਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਸਾਦੀ ਨਈਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਖੈਰ ਵਾਰੀ ਵੀ ਘੱਟ ਈ ਸੀ। ਬੱਸ ਮਹੀਂ ਫਰੀ ਰੱਖ ਛੱਡਣੀਆਂ। ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਤਕ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਸੰਤਾਲੀ 'ਚ ਗੋਤ ਬਣਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਟੱਬਰ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਘਰੋਂ ਵਿਚਾਰੀ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਜੀਵੀ ਨਾ ਰਹੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ।"

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਪਲ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ, "ਉਦੋਂ ਤਕ ਮੈਂ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤੇ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 1954 'ਚ ਇਕ ਭਾਪਣ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਿਆ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਵੇਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਵੇਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਘੁੱਟ ਪੀ ਲੈਣੀ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮੈਂ ਭਾਪਣ ਦੇ ਪਸੰਦ ਸਾਂ।"

ਮੈਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੁਕਾ-ਛੁਪਾ ਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲੜੇ?" ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ, "ਆਹ ਗੋਲੀ ਮੈਨੂੰ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਈ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਫਰੰਟੀਅਰ ਦੇ ਇਕ ਪਠਾਣ ਦੀ ਗੋਲੀ ਟੁੱਟੀ ਠਾਹ... ਕਰਦੀ ਆਈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਫਿੰਨ੍ਹ ਗਈ। ਪਠਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਮੇਰਾ ਬਚਾ ਹੋ ਗਿਆ।"

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੀ ਵਸੀਲਾ ਐ?" ਬਜ਼ੁਰਗ ਚੈਂਪੀਅਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਵਿਅੰਗਮਈ ਮੁਸਕਾਨ ਆਈ ਤੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਸੰਗ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਫੌਜੀ ਸਭ ਗਰੀਬ ਈ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਮੇਰੀ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੋ ਪੈਲੀ ਆ ਤੇ ਏਨੀ ਪੈਲੀ 'ਚੋਂ ਭਲਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਆਮਦਨ ਹੋਉ? ਝੋਟੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੀਦਾ। ਮੇਰੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਆ ਪਰ ਉਹ ਨਲਾਇਕ ਈ ਨਿਕਲੇ। ਉਦੋਂ 'ਪ੍ਰੈਸ਼ਨਾਂ' ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਔਲਾਦ ਵਾਧੂ ਹੋ

ਗਈ। ਮਗਰੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ 'ਚ ਅਗਲਿਆ ਨੇ 'ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰ' ਤਾ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸ ਕੰਮ?"

ਬਾਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੱਸਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਰੁਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਗੱਲ, ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਲੱਗੇ?" ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਏਹੋ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਆ। ਇਕ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਾਇਆ। ਨਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਸਹੁਰਿਓ ਟਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਰ ਲਾਉਣੇ ਈ ਸਿੱਖ ਲਓ। ਪਰ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇ। ਬੀਬੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਜੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਵੱਸਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਲਈ ਵੀ ਖੜਿਆ ਪਰ ਅਗਾਂਹ ਵੱਢੀ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਭਰਤੀ ਹੋਣੇ ਰਹਿ ਗੇ।"

ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ, "ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ?" ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਡਾਇਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੋਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ। ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰੁਕ ਰਕ ਕੇ ਲਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ, "ਲਿਖੋ, ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬਬੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖ ਲਈ... ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਈ ਫਿਕਰ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਮੈਨੂੰ... ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਈ ਮਾਰੋ ਕੋਈ ਹੱਲਾ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਕਿਧਰੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਈ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਸੁਖਾਲੀ ਨਿਕਲ ਜੇ।"

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਸੁਖਾਲੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਅੜੀ ਹੋਈ ਐ! ਉਹਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਆਵਾਫ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਪਤਾ ਦੂਜੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਸੁਣੀ ਹੀ ਜਾਵੇ।

ਦੂਜਾ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੌੜਾਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਲਾਈੰਗ ਸਿੱਖ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨ ਸੀ 1962 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਖੇਡਾਂ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਅਥਲੀਟ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 1964 ਵਿਚ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਮੇਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰ ਮੇਲ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1962 'ਚ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ 1999 ਵਿਚ। 2002 ਵਿਚ ਉਹ ਮੰਦੇ ਹਾਲੀ ਮਰਿਆ। ਹੁਣ ਉਹਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਨੇ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਤੇਜ਼ਤਰਾਰ ਦੌੜਾਕ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਵੀ ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ 12 ਸੋਨੇ, 3 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 1 ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਤਮਗੇ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਮੀਟਾਂ ਦੇ ਮੈਡਲ ਵੀ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਵੀ ਇਕ ਸੋਨੇ ਤੇ ਇਕ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਟੋਕੀਓ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੌੜਿਆ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਥੇ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਲਾਈੰਗ ਸਿੱਖ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਹ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੌੜਾਕ ਅਬਦੁੱਲ ਖ਼ਾਲਿਕ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲੰਕਾ ਵੀ ਜਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਏਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ

ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਆਪ ਵੀ ਰੁਲਿਆ ਤੇ ਉਹਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਰੁਲ ਰਿਹੈ!

1962 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਅਥਲੀਟਾਂ ਦਾ ਕੋਚਿੰਗ ਕੈਂਪ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਦੁੱਮਣ ਸਿੰਘ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਦਰਜਨ ਕੁ ਹੋਰ ਅਥਲੀਟ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਥਲੀਟ ਵੀ ਉਥੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਇਕ ਸਮੱਧਰ ਜਿਹਾ ਦੌੜਾਕ ਜੂੜੇ ਉੱਤੇ ਪੀਲਾ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਸਫੈਦ ਕੱਛਾ ਪਾਈ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ

ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਦੌੜਾਕ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਦੀ ਸਪੀਡ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ! ਟਰੈਕ ਉੱਤੇ ਉਹ ਦੌੜਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਡਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਉਹ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੈ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 8 ਕੁ ਇੰਚ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰ 70 ਕਿੱਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ। ਚਿਹਰਾ ਚੌਰਸ, ਨੱਕ ਨਿੱਕਾ, ਅੱਖਾਂ ਮੋਟੀਆਂ, ਮੁੱਛਾਂ ਪਤਲੀਆਂ, ਰੰਗ ਕਣਕਵੇਨਾ ਤੇ ਜੁੱਸਾ ਪੂਰਾ ਗੱਠਿਆ ਹੋਇਆ। ਗਿੱਟੇ ਸਹੇ ਵਰਗੇ, ਪੱਟ ਮੋਟੇ ਤੇ ਡੌਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੱਛਲੀਆਂ ਉਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਉਹਦੀ ਫੌਜੀ ਬੁਨੈਣ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਉਹਨੇ ਨਿਚੋੜਿਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਪੁੰਝਣ ਲੱਗਾ। ਫਿਰ ਦਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਹ ਦੁਆਬੀਏ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸਾਡਾ ਮੇਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਅਮਰਦੀਪ ਕਾਲਜ ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮੀ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਬੁਲਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਖੜੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿਆ। ਦਾੜ੍ਹੀ ਖੋਦੀ, ਅੱਖਾਂ ਉਦਾਸ, ਪੱਗ ਢਿਲਕੀ ਤੇ ਚਿਹਰਾ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਟਰੈਕ ਦਾ ਉਡਣਾ ਬਾਜ਼ ਡੁੱਡ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਲੇਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰਸਟ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀ' ਵਿਚ ਛਪਵਾਇਆ।

ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 1 ਜੁਲਾਈ 1937 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਠੌਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਚ ਤਾਲੀਮ ਨਾ ਲੈ ਸਕਿਆ ਤੇ ਸਕੂਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਕਰੂਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਦੌੜਾਕ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਉਹਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣਿਆ। ਉਹਦੀ ਰੀਸ ਨਾਲ ਉਹਨੇ

100 ਮੀਟਰ, 200 ਮੀਟਰ ਤੇ 400 ਮੀਟਰ ਦੌੜਾਂ ਦੌੜਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਜਮੈਂਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਤਕ ਜਿੱਤਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲੱਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਤੇ 1959 'ਚ ਕਟਕ ਦੀਆਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ-ਮੰਚ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਗਿਆ ਤੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਕੋਲੰਬੋ ਦੀ ਇੰਡੋ-ਲੰਕਾ ਮੀਟ ਜਿੱਤੀ। ਤਹਿਰਾਨ ਗਿਆ ਤਾਂ 200 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਇਰਾਨ ਵੀ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। 1960 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਅਬਦੁੱਲ ਖ਼ਾਲਿਕ ਨੂੰ ਹਰਾ ਆਇਆ। ਜਰਮਨੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੌੜ ਦੇ ਨਵੇਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਕੇ ਵਤਨ ਪਰਤਿਆ।

1962 ਵਿਚ ਜਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 400 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 'ਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤੇ 4x400 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਕਲਕੱਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਖੇਡਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ 400 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 'ਚ ਉਹ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁੰਝਾਫੇਰੂ ਜਿੱਤਾਂ ਜਿੱਤਦਾ 4 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਗਿਆ! 1964 ਵਿਚ ਉਹ ਟੋਕੀਓ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਗਿਆ ਤੇ 4x400 ਮੀਟਰ ਦੀ ਰਿਲੇਅ ਟੀਮ ਵਿਚ ਦੌੜਿਆ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੀਤੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। 1965 ਤੋਂ 71 ਦੀਆਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਲੜਾਈਆਂ ਉਹ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ 1972 ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ। 1974 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ।

ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਟਰੱਕ ਪਾਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੱਤ ਟੁੱਟ ਗਈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੱਟਣੀ ਪਈ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਪਰਤ ਆਇਆ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਕਸਬੇ ਚੌਬੇਵਾਲ ਵਿਚ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਲੱਤ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ ਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਵੇਚਣ ਜਾਂਦਾ। ਦੁਕਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਚੱਲੀ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੱਚੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਪਰ ਗੈਸ ਏਜੰਸੀ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਜੇਗੇ ਪੈਸੇ ਜੁ ਨਹੀਂ ਸਨ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਕੋਲ। ਉਹਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਫਰੀ ਪਾਸ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡੀ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦੈ। ਲੰਗੜਾਉਂਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਨੂੰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰੇਲਵੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਿੱਤਾ!

ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਜੁਆਨ ਪੁੱਤਰ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਕਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਕਦੇ ਦਿੱਲੀ ਫੇਰੇ ਮਾਰਦਾ ਪਰ ਸਹਾਰਾ ਕਿਤੌਂ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਦਾ। 21 ਜਨਵਰੀ 2002 ਦੀ ਠਰੀ ਹੋਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਠੌਲੇ ਦੇ ਢੱਠੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਦ ਉਹ ਮਰਿਆ ਤਾਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਮਰ ਗਿਆ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ 'ਚ ਫਸੀ ਜਾਨ ਛੁਡਾ ਗਿਆ ਪਰ ਦੋ ਮਾਸੂਮਾਂ ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪੀੜਾਂ ਦਾ ਪਰਾਗਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਪੁੱਤਰ ਇਲਾਜ ਖੁਣੋਂ ਚੱਲ ਵਸਿਆ ਤੇ ਜਿਊਂਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰ ਰਿਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਤਮਗੇ ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਸੇਲ 'ਤੇ ਲਾਏ ਤਾਂ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਠਾਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਜਾ ਪਈ। ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸੱਤ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਕ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਲੱਗਦੈ। ਦੂਜੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਥਾਜ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਏ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਵੀ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਬਣਦੈ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਚੱਲੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਕੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘਾਂ ਜਿਹੇ ਅਣਗੋਲੇ ਚੈਂਪੀਅਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਵੇਗਾ?

ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ

ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰੀਏ

ਆਪਸੀ ਲਗਾਉ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪਿਆਰ, ਪ੍ਰੇਮ, ਸਨੇਹ, ਤੇਹ, ਮੁਹੱਬਤ, ਇਸ਼ਕ, ਯਾਰੀ ਆਦਿ ਪਰ ਸਿਵਾਏ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕੁਝ-ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ਼ਕ ਵੀ, ਪਰ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਜਾਂ ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ। ਰੱਬ, ਮੁਰਸ਼ਦ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ਼ਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਲੜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯਾਰੀ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਤਾਂ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਹਲਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਜੋਂ 'ਰੈਅ ਹੋ ਗਈ' ਜਿਹੀ ਉਕਤੀ ਵਰਤ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

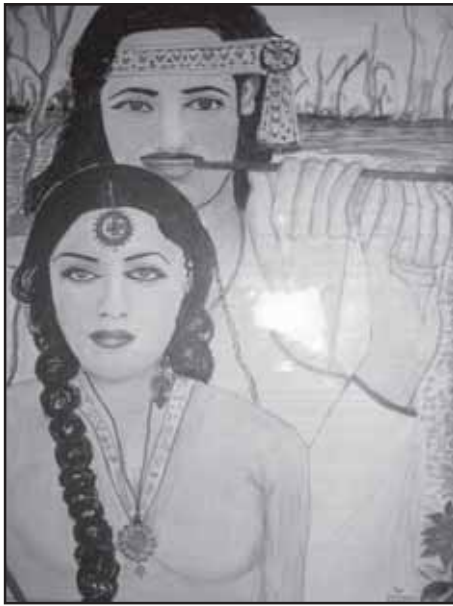
ਦਰਅਸਲ ਜਿਣਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਦਖਲ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਇਸਲਾਮੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਆਮਦ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸੂਫੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਤਮਾ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਤੇ ਮਰਯਾਦਾਬੱਧ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੂਫੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਮਿਜਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸ਼ਕ ਹਕੀਕੀ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿੱਸਾ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੂਫੀਆਨਾ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਾਂ 'ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਹੀ ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਾਸੂਕ ਹੈ ਨਬੀ ਰਸੂਲ ਮੀਆਂ' ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਰਵਉਚ ਮੁਰਾਤਬਾ ਦਿਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਇਸ਼ਕ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੂਫੀ ਕਵੀ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੇ ਕਲਾਮ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, 'ਰਤੇ ਇਸਕ ਖੁਦਾਇ ਰੰਗਿ ਦੀਦਾਰ ਕੇ।' ਖੁਦਾ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸ਼ਕ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਵੀ

ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, 'ਇਸਕ ਮੁਹਬਤਿ ਨਾਨਕਾ ਲੇਖਾ ਕਰਤੇ ਪਾਸਿ॥' ਸੂਫੀ ਕਿੱਸਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਵੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਆਦਿ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਲਮਸਤੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਰਿਤਕਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਜੇ ਕਿੱਸਾ ਛੇੜ ਬੈਠਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਾਸੇ ਜੋਗਾ ਨਾ ਰਹਾਂਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਠੱਪ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਆਉ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣੀਏ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ਼ਕ (ਸੰਗਯਾ) ਆਸਕਤਤਾ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪ੍ਰੀਤੀ, 'ਇਸਕ ਮੁਹਬਤਿ ਨਾਨਕਾ ਲੇਖਾ ਕਰਤੇ ਪਾਸਿ॥' ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਅਸਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥਾਪਣ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਆਸਕਤਤਾ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਜਿਹੀ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 'ਆਸਕਤਤਾ' ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਮ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਾਅਨੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ਼ਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਸਲੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਆਸ਼ਕ- ਆਸ਼ਿਕ। ਸੰ ਆਸਕਤ ਵਿ- ਇਸ਼ਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ।' ਆਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਆਸਕਤ ਝਲਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਗੜਬੜ ਆਮ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਚਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਕਤ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰ ਲਈਏ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਇੰਦਰਾਜ ਵੀ ਹੈ, ਆਸਕਤ ਵਿ. ਆਸ਼ਿਕ, ਪ੍ਰੇਮੀ, ਲਿਵਲੀਨ 'ਬਿਖੈ ਰਸ ਸਿਉ ਆਸਕਤ ਮੁੜੈ।' ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਸਲੇ ਵਾਲੇ ਆਸਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਰਥ ਹਨ ਲਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਚੁੰਬਤਿਆ ਹੋਇਆ, ਰੁਚਿਤ, ਖੁਭਾ ਹੋਇਆ ਆਦਿ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਸ਼ਕ/ਆਸਕਤ ਦੀ ਸੂਈ ਘੁੰਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੀ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਕਤ ਦੇ ਅੱਗੇ 'ਅ' ਅਗੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਕਤ ਦੇ ਵੀ ਆਸਕਤ ਵਾਲੇ ਹੀ ਅਰਥ ਹਨ। ਅਗੇਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਤੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਯਥਾਰਥਕ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰਕ ਵਸਤਾਂ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਵੱਲ ਖਿੱਚਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ 'ਸੰਤ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ

ਆਸਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।' ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਸਕਤੀ ਦੇ ਵਾਸਨਾਮਈ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਉਦਾਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ।

ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਰੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਾਮੀ ਅਸਲੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਧਾਤੂ 'ਸ਼ਕ' ਹੈ। ਸ਼ਕ ਵਿਚ ਲਿਪਟਣਾ, ਲੱਗਣਾ, ਚੁੰਬਤਨਾ ਪਿਆਰਨਾ ਜਿਹੇ ਭਾਵ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਰਖਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਵੇਲ ਨੂੰ 'ਆਸ਼ਿਕਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸੇ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਲਿਪਟਣ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਇਸ

ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਬਿੰਬ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਆਸਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸ਼ੱਕ ਧਾਤੂ ਦੇ ਅੱਗੇ 'ਮ' ਅਗੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਮਾਸੂਕਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਾਸੂਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ਼ਕ ਲਈ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਮੁਆਸ਼ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ। ਆਸ਼ਕ ਤੋਂ ਉਚੁਦ ਵਿਚ ਆਸ਼ਕਾਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਉੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦੁਰਗਤੀ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਆਦਤਨ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਫਿਰਦਾ ਰਹੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸ਼ਕ ਕਹਿ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਰ ਅਜਿਹੇ ਆਸ਼ਕ-ਫਾਸ਼ਕ ਤੇ ਇਸ਼ਕੀ ਪੱਠੇ ਦੀ ਆਸ਼ਕੀ ਦਾ ਭੂਤ ਬਣੀ ਨਿਰਦੈਵਤਾ ਨਾਲ ਉਤਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ, ਮੁਸ਼ਕ ਤੇ ਖੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਛੁਪਦੇ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਗੀ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ ਤੋਂ ਹੀ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਇਸ਼ਕ ਪੈਦਾ ਬਣਿਆ ਜੋ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵੇਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਬੂਟੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਵੇਲ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਪੈਦਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਲੋਂ ਦੇ ਗਲ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਵੇਲ ਲਿਪਟੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਉਹੋ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ਼ਕ-ਪੈਦੇ ਦੀ ਵੇਲ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ-ਪੈਦਾ ਪੈਣਾ ਦੋ ਵਿਪਰੀਤ-ਲਿੰਗੀ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਤੀਬਰ ਪਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਜੁਬਾਨ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਮਾਰਗ ਅਰਬੀ ਤੋਂ ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਦੇ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ਵਜੋਂ ਵੀ ਬੜੀ ਤਾਰਕਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੈਦਰੀ ਮਲਯੋਰੀ ਨਾ ਦਾ ਇਕ ਉਚਕੋਟੀ ਦਾ ਤਾਰਾ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ ਜੋ ਮੂਲੋਂ ਇਰਾਨੀ ਹੈ ਪਰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੈਰਿਸ ਦੀ ਇਕ ਤਾਰਾ-ਨਿਰੀਖਣਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਵੱਡਾ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਹੈ। ਹੈਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਫਾਰਸੀ, ਅਰਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵੀ ਗਿਆਤ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਦੂਰਬੀਨ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰੁਕਤਕਾਰੀ, ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ਦਾ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਵੇਸਤਨ 'ਇਸ਼' ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਚਾਹੁਣਾ ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ, ਤਲਾਸ਼ਣਾ, ਚੁੰਭਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ 'ਇਸ਼ਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਜਿਸ ਦੀ ਚਾਹਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਚਹੇਤਾ/ਚਹੇਤੀ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸੁਜਾਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਵੇਸਤਨ 'ਇਸ਼' ਦੇ ਪਿਛੇ 'ਕ' ਪਿਛੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਵੇਸਤਨ/ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ 'ਕ' ਪਿਛੇਤਰ ਆਮ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਹਰਕ (ਮੌਤ), ਖੁਸ਼ਕ (ਸੁੱਕਾ), ਪਸੂਕ (ਪਸੂ) ਆਦਿ। ਅਵੇਸਤਨ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰੋਪੀ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਰਾਜ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਮੂਲ 'ਆਇਸ਼' ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਚਾਹੁਣਾ, ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਚਰਚ ਸਲਾਵਿਕ, ਰੂਸੀ, ਲਿਥੂਏਨੀਅਨ, ਲਾਤਵੀਅਨ, ਆਰਮੀਨੀਅਨ, ਲਾਤੀਨੀ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਆਸਕ (ASK) ਵੀ ਇਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਮਲਯੋਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਈ ਨੁਕਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਸਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪਿਆਰ ਲਈ ਹਿਬਰੂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ 'ਅਹਵ' ਹੈ ਜੋ ਅਰਬੀ 'ਹਬ' ਦਾ ਸੁਜਾਤੀ ਹੈ (ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੁਹੱਬਤ, ਹਿਬਾ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ)। ਕੁਰਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹਿਬ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਫਾਰਸੀ ਕਾਵਿ-ਕ੍ਰਿਤ 'ਸ਼ਾਹਨਾਮ' ਦਾ ਲੇਖਕ ਫਿਰਦੌਸੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੂਧ ਫਾਰਸੀ ਵਰਤਦਾ ਸੀ ਤੇ ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਬ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ? ਹੈਦਰੀ ਮਲਯੋਰੀ ਨੇ ਲੱਖਣ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਸੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਿਪਟਣ, ਚਿੰਬਤਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਅਰਬੀ ਇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਖਲਤ-ਮਲਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੇ ਭਾਵ ਸਮਾ ਗਏ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੁੜ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੂਫੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆ ਵੜਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਵਿਵੇਚਨ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹੁਣ ਅੱਬੂ ਸਲੇਮ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਗਾਏਗਾ ਸੁੱਖਾ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ

ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵਿਗਾੜ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਨਾਨੇ ਨੇ ਕਹਿਣਾ, 'ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਆ।' ਉਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ, ਪਰ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੱਲ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਭਲੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਾਨੇ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀ ਏ ਕਿ ਸੱਚੀ ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਬੋੜੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਗਾਇਕ ਸੁੱਖਾ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਹੀ ਸੁੱਖਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ 'ਜੁੱਤੀ ਝਾੜ ਕੇ ਚੜ੍ਹੀਂ ਮੁਟਿਆਰੇ, ਗੱਡੀ ਐ ਸੋਕੀਨ ਜੱਟ ਦੀ' ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਚਰਚਾ 'ਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਇਹੀ ਗੀਤ ਇਕ ਫਰੀਦਕੋਟੀਏ ਕਲਾਕਾਰ ਪੰਮਾ ਸਾਹਿਰ ਨੇ ਵੀ ਗਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਸੁੱਖੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰਟਕੱਟ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਸੀ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਅਵੱਲੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਦੇਣੀ, ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ। ਕਈ ਸਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਏਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੀਕਾ ਤੇ ਮੈਂ ਭਰਾ ਬਣੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਮੀਕੇ ਨਾਲ ਖਿਚਵਾਈ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਛਪਵਾ-ਛਪਵਾ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਜ ਹੀ ਗਾਇਕੀ 'ਚ ਉਹਦਾ ਜੁਗਾੜ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ।

ਉਲਝ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਕਈ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਉਲਝੇ ਸਨ, ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਵੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ ਵੀ। ਸੁੱਖੇ ਬਾਰੇ ਚੋਬੋ ਕੁ ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਖ਼ਬਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫੇਰ ਜੇਲ੍ਹ ਪਹੁੰਚੀ ਵਗੈਰਾ-ਵਗੈਰਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਉਹ ਫੋਟੋ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਕਰੋ ਜੋ ਸੋਹਣੇ ਐਕਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ,

ਸੁੱਖਾ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ

ਮੇਰੇ ਹੱਥਕੜੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਨਜ਼ਰਾਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜੁ ਮੈਂ ਖਲਨਾਇਕਾਂ ਵਰਗਾ ਜਾਪਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਜਾਪਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ ਵੱਧ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਘੱਟ ਏ। ਫੇਰ ਉਹਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਜਾ

ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਆਈ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਜੇਲ੍ਹੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅਵੱਲੀ ਗੱਲ ਕਰ ਛੱਡੀ ਏ। ਉਹਨੇ ਕਿਹੋ ਕਿ ਤਿਹਾੜ ਵਿਚ ਅੰਡਰਵਰਲਡ ਡੋਨ ਅੱਬੂ ਸਲੇਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੋਈ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ। ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਕ ਏ ਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਜਿਹੜੀ ਐਲਬਮ ਨੂੰ ਡੇਢ-ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਉਹਦਾ ਟਾਈਟਲ ਗੀਤ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਅੱਬੂ ਦਾ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਐਲਬਮ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੋਏਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਸਵਰਗੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤ ਵਿੰਦੂ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਮਰਹੂਮ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਜਨ ਦਾ ਪੁੱਤ ਰਾਹੁਲ ਮਹਾਜਨ ਤੇ ਰਾਜਾ ਚੌਧਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਨਗੇ। ਉਹਨੇ ਕਿਹੋ ਕਿ ਇਸ ਐਲਬਮ 'ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਐਲਬਮ। ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਇਹ ਨਵੀਂ ਫੁਰਲੀ ਛੱਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੱਚ ਏ, ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਕਿ ਕੀ ਅੱਬੂ ਸਲੇਮ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ 'ਦੇਵ ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ' ਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੀਤਕਾਰ ਏਨਾ ਕਾਬਲ ਲੱਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਅੱਬੂ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਕਲਾਕਾਰ ਤਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਐਲਬਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਮੌਕੇ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਡੇਢ-ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਾਰਨ?

ਤੀਜਾ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਐਕਟਿੰਗ ਵੀ ਉਹ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠਲੇ ਨੇ। ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਜਨ ਦਾ ਪੁੱਤ ਰਾਹੁਲ ਮਹਾਜਨ ਇਕ ਵਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਕਰਕੇ ਖੂਬ ਬਦਨਾਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਵਿੰਦੂ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਸਪਾਟ ਫਿਕਸਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਤਾਂ ਪੁੱਟੀ ਹੀ, ਆਪਣੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਬਾਪ ਦੀ ਵੀ ਪੁੱਟ ਛੱਡੀ।

ਜੇ ਸੁੱਖੇ ਦੀ ਐਲਬਮ ਦਾ ਬਜਟ ਦੋ ਕਰੋੜ ਏ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਭੁੱਲ ਗਿਐ ਕਿ ਉਹਦਾ ਮੇਲ ਏ. ਰਾਜਾ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੋਣੈ। ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਟੈਲੀਕਾਮ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਵੀ ਬੈਠੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਐਲਬਮ 'ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਖਰਚ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਸੁੱਖਾ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੇਚਲ ਹੋਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਰਹੇਗੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਠਮਕੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨਿਕਾ ਬੇਦੀ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ, ਜੋ ਅੱਬੂ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸਹੇਲੀ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਜੁੱਡਲੀ ਇਕ ਐਲਬਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਏਗੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਸੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਈ ਏ। ਸੁੱਖੇ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਨੇ। ਉਦੋਂ ਉਹ 'ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਠੇਕਾ ਲੈ ਲਿਆ ਨੀਂ ਤੇਰੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਦਾ' ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ

ਕੀ ਮੈਂ
ਝੂਠ
ਬੋਲਿਐ...

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ

ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਇੰਜ ਜਾਪਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਗੱਪਾਂ ਦਾ ਠੇਕਾ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਦਲੇਰ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਦਾ ਰੰਗ 'ਪੰਜੇ' 'ਤੇ

ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਜਦੋਂ ਦਾ ਗਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਕਦੇ ਗੱਡੇ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਗੀਤ, ਕਦੇ ਗੁੱਡੀ ਹੋ ਗਈ ਬੋ-ਬੋ-ਬੋ ਤੇ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਸਰਦਾਰੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪੁਚਾਇਆ ਤੇ ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਪੱਗ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ ਏ।

ਦਲੇਰ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਐ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅੱਜ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਬਾਬਤ ਸੋਚ ਰਿਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਐ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਏ ਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਵੰਡਾਓ ਵੇ ਕੋਈ ਦਰਦ ਧੀਆਂ ਦੇ ਦਰਦ...

“ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੁਣੋ ਜੀ! ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਲਦੀ ਘਰ ਆ ਜਾਇਉ, ਖੰਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਉਣਾ।” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਉਹ ਪੰਜਾਬੋਂ ਮੁੜ ਆਏ?” ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਜੀ, ਪਿਛਲੇ ਐਤਵਾਰ ਹੀ ਆਏ ਨੇ।” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਰੋਟੀ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਚੰਗਾ, ਆ ਜਾਓਗਾ”, ਕਹਿ ਕੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਤੁਰ ਗਿਆ ਤੇ ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਘਰ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਈ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ‘ਵਧਾਈਆਂ ਜੀ ਵਧਾਈਆਂ’ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਹੋਰ ਸੁਣਾਉ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੇੜਾ ਤੇ ਸ਼ਰਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ?” ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ।

“ਬਾਈ ਜੀ! ਗੇੜਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋ ਗਿਆ।” ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਫੜਦਿਆਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਭਾਜੀ! ਐਤਕੀ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਆਉਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ।” ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ।

“ਸੱਚੀ ਭੈਣ ਜੀ!” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ।

“ਹੋਰ ਸੁਣਾਉ, ਸ਼ਰਨੀ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਬਾਰੇ। ਜਵਾਈ ਰਾਜਾ ਕੀ ਕਰਦੈ?” ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜਵਾਈ ਰਾਜਾ ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਨੇਵੀ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਭੈਣ ਐ, ਉਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ।” ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਬਾਈ ਜੀ! ਸ਼ਰਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੋਂ ਹੀ?” ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬਾਈ ਜੀ! ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਰਜਾਪਤ ਖੱਚਰ ਰੋੜ੍ਹਿਆ ‘ਤੇ ਸੌਦਾ-ਪੱਤਾ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਨੇ ਤੇ ਇਹ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੌਦਾ ਵੇਚਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਮੰਡੀਉਂ ਥੋਕ ਦੇ ਭਾਅ ਮੰਗਾ ਲੈਂਦੇ ਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸੌਦਾ ਸਸਤਾ ਵੇਚਦੇ ਆ। ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਕਦ-ਉਧਾਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ। ‘ਪਹਿਲਾ ਉਧਾਰ ਮੋੜ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੌਦਾ ਲੈ ਲਵੇ’

ਵਾਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਲੋਕ ਇੰਜ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਘਰ ਦੀ ਆਰਥਕ ਮੰਦਗਾਲੀ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਗਿਆਨ ਵੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਗਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰਾ ਸੌਦਾ-ਪੱਤਾ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਿੰਦੂ ਪਰਜਾਪਤ ਤੋਂ ਮੰਗਾਇਆ ਸੀ। ਜਿੰਦੂ ਘਰ ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜਿੰਦਰ! ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਦੱਸ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਵਾਸਤੇ।”

“ਤਾਇਆ ਜੀ, ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਹੈ ਮੇਰੀ ਨਿਗੂ ਵਿਚ ਜੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ...।” ਜਿੰਦੂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੋਚਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਜਿੰਦਰ! ਤੂੰ ਪਤਾ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸੀ”, ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਫਿਰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਦੂ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਦੋ ਭਰਾ ਨੇ, ਇਕ ਭੈਣ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਇਕੱਲਾ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਰਾਂ ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪ ਆਪ ਦੇ ਸਾਂਝੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੀਹ ਕਿੱਲੋ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਸ ਮੱਝਾਂ ਤੇ ਪੰਜ ਗਾਂਵਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਵਕਤ ਦੁੱਧ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਘਰੇ ਹੀ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ; ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੁੰਡਾ ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਹੈ। ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਰੰਗ ਦਾ ਗੋਰਾ ਹੈ।... ਜਿੰਦੂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਨਾਲ ਰਾਏ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੂ ਤੇ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮੁੰਡਾ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਜੋ ਕੁਝ ਜਿੰਦੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਥਾਂ ਵੱਖਰਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁੰਡਾ ਸਾਂਝੀ ਨਾਲ ਮੱਝਾਂ ਨੁਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੱਝਾਂ ਤੇ ਗਾਂਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਹੱਥੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਰਾਏ ਲਾਈ ਕਿ ਗੱਲ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ ਜਾਵੇ।

ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ‘ਹਾਂ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਰਾਣੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਮੁਜਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਗਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਘਰ ਹੀ

ਰੱਖਿਆ। ਲਫਾਫਿਆਂ ਵਿਚ ਪਤਾਸੇ ਤੇ ਲੱਭੂ ਪਾ ਕੇ ਵੰਡੇ। ਮੰਗਣੇ ‘ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਰੁਪਏ ਲਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਫਾਪ ਜਾਂ ਟੂਮ-ਛੱਲਾ ਨਹੀਂ ਪੁਆਇਆ। ਪੂਰੇ ਸ਼ਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਦਾ ਮੰਗਣਾ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਫਿਰ ਐਤਕੀ ਜਿੰਦੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਏ ਲਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਿਨ ਪੱਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਜਾਂ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ।”

“ਭਾਜੀ! ਵਿਆਹ ਵੀ ਸਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਰਗਾ?” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਚਾਹ ਵਾਲੇ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਭੈਣ ਜੀ! ਸਾਰਾ ਮੇਲ ਘਰ ਸੌਂਦਿਆ, ਦੋ ਦਿਨ ਸਭ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ। ਨਿਆਈਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਚਾਨਣੀਆਂ, ਕਨਾਤਾਂ ਲਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕਾਰਜ ਉਥੇ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਵਾਜ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤੇ। ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ‘ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਇੰਜ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣੇ ਨੇ।’ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਜਾਣਿਉ! ਜਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਇਕੱਲੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ‘ਤੇ ਲੱਗਣਾ ਸੀ, ਉਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਤੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ (ਜਵਾਈ ਰਾਜਾ) ਦੋਵੇਂ ਪੂਰੇ ਖੁਸ਼। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਾਂਗ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਪਰਜਾਪਤ ਰਾਹੀਂ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਆਹ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਸੁਹਰੀਂ ਰਹੇ। ਸ਼ਰਨੀ ਦੀ ਸੱਸ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਦੁੱਧ ਰਿਤਕਦੀ। ਤਾਜ਼ੀ ਮੱਖਣੀ ਤਾਜ਼ੀ ਲੱਸੀ। ਸਵੇਰਿਉਂ ਵੇਸਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ। ਘਰ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀ। ਦੋ ਵੇਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਦਾਣੇ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਛੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦਾਣਾ ਚੁਗ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਹੇ, ਮੈਂ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਾ ਦੇਖਣਾ ਹੈ; ਉਹ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਸੁਹਰੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੈ।” ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਆਹ ਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੂਵੀ ਬੋਲ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

“ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ! ਚੰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ।... ਤੇ ਮਾਝੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਉਹ ਆਪ ਘੇਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।” ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਲ ਦੀ ਚੀਸ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟਦਿਆਂ ਮਸਾਂ ਗੱਲ ਸਿਰੇ ਲਾਈ।

“ਭਾਜੀ! ਘਰ-ਬਾਰ ਵੀ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਆ। ਆਹ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਲਵੋ। ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਬੇਬੇਰਾ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੱਲ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਕਰ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕਰੇ, ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਇਥੇ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣਾ।” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਦਰਦਾਂ ਭਰੀ ਗੰਢ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਭੈਣ ਜੀ! ਹੁਣ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੈ।” ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਗੈਰੀ

ਵੱਲ ਸੀ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ... ਤੇ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ।” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਧੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਧੋਖੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਰਮੀ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ।” ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਭਾਜੀ! ਝੰਗਾ ਚੁੱਕਿਆ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਹੀ ਨੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਗੈਰੀ ਆਪਣੀ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਮਲੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਚਾਲ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ। ਇਥੇ ਦੇ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਚੁਸਤੀ-ਚਲਾਕੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਦਿਲ ਦੇ ਸਾਫ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਜਾਂਦੇ ਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਿੰਠੀਆਂ ਤੇ ਚਾਲਪੂਸ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਸਮਝ ਬੈਠੀ। ਕਰਮੀ ਚੌਵੀ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਥਾਂਈਂ ਦੱਸ ਵੀ ਪਾਈ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਅਖੀਰ ਕੱਛ ‘ਚੋਂ ਮੁੰਗਲਾ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੈਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ।’ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੰਨੇ ਨਾ, ਫਿਰ ਇਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਅੱਗਾ-ਪਿਛਾ ਦੇਖ ਲਈਏ। ਅਸੀਂ ਗੈਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨਾ ਮਿਲੀਆਂ। ਗੈਰੀ ਦਾ ਪਿਉ ਦਾਦਾ ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢ ਕੇ ਵੇਚਦੇ ਸੀ। ਬਾਣੇ ਕੋਰਟ-ਕਚਿਹਰੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਛਪਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਗੈਰੀ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਗੈਰੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਦਾਦਾ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ, ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੈਰੀ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਠੋਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲਦਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲੇ ਵੀਜ਼ੇ ‘ਤੇ ਇਥੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖੱਟੀ ‘ਚੋਂ ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਖਰਚ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਰਮੀ, ਗੈਰੀ ਦੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਤੇ ਫਿਰ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ।”

ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਅੱਥਰੂ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਪੁੱਝਦਿਆਂ ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ, “ਗੈਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਜਦ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਾ ਹੋਈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, ‘ਮੈਨੂੰ ਗੈਰੀ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ...।’ ਕੁੜੀ ਆਪਣੀ ਜਿਦ ‘ਤੇ ਅੜੀ ਰਹੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਿਦ ਪੁਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀ, ਪਰ ਕਰਮੀ ਵੀਹ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਇਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਉਸ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਹਾਂ, ਗੈਰੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਹੈ।’ ਕਰਮੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਰਫ ਬਣ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਇਹ ਕਹਿਣ, ‘ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ।’ ਮਸਾਂ ਜਾਂ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਇਆ। ਫਿਰ ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਸੱਦ ਕੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਹੀਉਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਕੱਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।... ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸੱਤਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਕੁੜੀ ਜੰਮੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ‘ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੁੜੀ ਸਤਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।” “ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਗੈਰੀ ਦੇ ਬਾਪ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ।” ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਬਾਈ ਜੀ! ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਤੇ ਤਲਾਕ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਵੋ, ਜੇ ਕੁੜੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।”

“ਹੁਣ ਗੈਰੀ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੈ?” ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਭੈਣ ਜੀ! ਕਰਮੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਗੈਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਕਰਮੀ ਮਾਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਲੜੀ ਵੀ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵੀ ਲੀਹੋਂ ਉਤਰ ਗਈ। ਜਿਸ ਪੇਟੋਂ ਜਨਮੀ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਜੰਮਣੀਆਂ ਤੇ ਵਿਆਹੁਣੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਧੀਆਂ ਦੇ ਆਹ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣੇ ਬੜੇ ਔਖੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਆਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਧੀ ਦੇਈ, ਪਰ ਨਾਲ ਨਸੀਬ ਵੀ ਚੰਗੇ ਲਿਖ ਦੇਈ।” ਸਹਿਜ ਕੌਰ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਸਾਉਣ ਦੀ ਝੜੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

“ਭੈਣ ਜੀ! ਚਲੇ ਮਨ ਨਾ ਖਰਾਬ ਕਰੋ, ਜੇ ਗੱਲ ਮੁੱਕਦੀ ਐ ਤਾਂ ਮੁਕਾ ਲਵੋ। ਆਪਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭ ਕੇ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।” ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਨੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਬਾਈ ਜੀ! ਜਿਹੜੀ ਔਲਾਦ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ ਭਟਕਦੀ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ।” ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਠਦਿਆਂ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਸਮੇਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਜੋ ਹੈ ਲਿਖ ਰਹੀ, ਉਹ ਵਕਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੀਤ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਗਾਵਣਾ, ਉਹ ਵਕਤ ਦਾ ਹੀ ਸਾਜ਼ ਹੈ।

ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ, ਕੁੱਲੀ ਹੈ ਉਹ ਗਰੀਬ ਦੀ, ਪਰ ਉਸ ਕੁੱਲੀ ਦੇ ਉਤੇ, ਉਡਦਾ ਪਿਆ ਇਕ ਬਾਜ਼ ਹੈ।

ਗੰਦੀ ਜਿਹੀ ਬਸਤੀ ਹੈ ਇਕ, ਮਾਸੂਮ ਭੁੱਖੇ ਵਿਲਕ ਰਹੇ, ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਸੌਂ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਹਮਰਾਜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਨੇ ਆ ਗਏ, ਇਨਸਾਨ ਬੈਠੇ ਰੋ ਰਹੇ,

ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤਾਜ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਖਾ ਲਏ ਵੇਚ ਕੇ, ਸ਼ਰਮਾਂ ਨੇ ਲਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟੀਆਂ। ਅੰਜਾਮ ਕੀ ਹੈ ਹੋਵਣਾ, ਰੌਂਦਾ ਪਿਆ ਆਗਾਜ਼ ਹੈ।

ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿਸ਼ਾਚ ਨੇ, ਹਰ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਤਾਂਡਵ ਕਰ ਰਹੇ, ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਰ ਸਹਿਰ ਵਿਚ, ਹੁਣ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ।

ਨਿੱਤ ਨੰਨ੍ਹੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ, ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੜਾ ਹੀ ਨਾਜ਼ ਹੈ।

ਜਾਗੋ ਵੇ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲਿਓ! ਕਲਮਾਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ, ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਬਣ ਕੇ ਕਾਫ਼ਲਾ, ਹੁਣ ਬਦਲਣਾ ਸਮਾਜ ਹੈ।

ਹੁਣ ਗਫਲਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ! ਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਲਓ ਤਿੱਖੀਆਂ, ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਹੁਣ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ, ਭਰਨੀ ਅਸੀਂ ਪਰਵਾਜ਼ ਹੈ।

-ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਕੁੜੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ

ਇਕ ਚਿੜੀ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨਾਂਓ ਕਿਉਂ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ?

ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਡਦੀ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨੀ ਤੇਰੇ ਬੰਧਨ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਤਾਂ ਮਿੱਠੇ ਮਿੱਠੇ ਤੇਰੇ ਦੁੱਖ ਕਿਉਂ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ?

ਮੇਰੇ ਖੰਭ ਤਾਂ ਭੂਰੇ ਕੁਲੇ ਤੇਰੇ ਕੁਤਰ ਦਬਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਐਨੀ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਇਕ ਚਿੜੀ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨਾਂਓ ਕਿਉਂ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ?
-ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਸੁੱਖਾ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ

ਰਹੀ ਏ ਕਿ ਉਹ ਇਸੇ ਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ‘ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚੋਣ ਲੜਦਾ ਏ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖੀ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਾ ਵੀ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਕਈ ਸਵਾਲ ਜਿਹਨ ‘ਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਦਿੱਲੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਜੋਂ ਚਰਚਾ ‘ਚ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ‘ਤੇ ਇਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਤੱਕ ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ਬੇਬੇਰਾ ਪੈਂਦੈ, ਪਰ ਮਾਮਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇ ਦਲੇਰ ਵਰਗਾ ਬੰਦਾ ਜਿੱਤ ਵੀ ਜਾਂਦੈ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੋਚ ਰੱਖੇਗਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਏ।

ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਖੁਦ ‘ਸ਼ੀਲਾ’ ਹੋ ਜਾਂ ਮੁੰਨੀ, ਹਮ ਤੋਂ ਲੋਗੋ ਚੁੰਮੀ ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਮਾਡਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਡੇਢ-ਡੇਢ ਗਿੱਠ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਣ, ਉਹ ਜਿੱਤਣ ਮਗਰੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ ਭਲਾਂ ਕੀ ਕਰੇਗਾ?

ਇਹ ਉਹ ਗਾਇਕ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੈ ਤੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀਕਰਨ

ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਸਵਾਲ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਣ। ਨਾਲੇ ਗਲੇਮਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰੀ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਝਮੇਲੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿੱਥੇ ਖਤਮ ਕਰਨਗੇ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਗੁੰਮਸੁਦਗੀ ਬਾਬਤ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ‘ਤੇ ਪੋਸਟਰ ਲੱਗੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਣ ਲਈ 5 ਸਾਲ ਵੰਝ ‘ਤੇ ਟੰਗੇ ਗਏ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਜਿਤਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਕੁਝ ਦਲੇਰ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲੇ।

ਵੈਸੇ ਭਵਿੱਖ ‘ਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਾਅ ਹੀ ਚੱਲਿਆ ਕਰਨਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਣਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਏਨਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੈਲੀਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਲਾਕਾਰ ਬਨਾਮ ਅਦਾਕਾਰ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਦਲੇਰ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਸਕੀਮੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਕੁਤਮਚਾਰੀ ਦਾ ਇਕ ਪੱਖ (ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓ) ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਪ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਿਓ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਦੀ 'ਮਾਇਆ' ਬਨਾਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ (5)

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ

ਜੰਮੂ ਵੱਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਦੇ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਨਾਵਲ 'ਮਾਇਆ' ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਚੌਖੀ ਹਲਚਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਰਚਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਰੰਭ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ/ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਖੈਰ-ਖਵਾਹ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਨਿਰਾ-ਪੁਰਾ ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ/ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨਾਵਲ 'ਮਾਇਆ' ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਬਲਬੀਰ ਦੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜਣ ਪਿਛੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਰਘੁਨਾਥ ਵਾਲੇ ਭਿਆਨਕ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਫਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਸਲ ਪੜਾਅ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਮੀਰ ਆਰਟ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਮੀਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੂਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਮੋਹ-ਭੰਗ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਰ ਦੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਪਾਸਤ ਮੁਹੱਬਤੀ ਖਿੱਚ ਦੀ ਸ਼ਿੰਦਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਨੇ ਬੜੇ ਸੰਜਮੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੀਰ ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਜਾਦੂ ਨੂੰ ਨਮੋਂ ਕਿੰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 150 'ਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇਖੋ,

“ਬਿੱਲੀ ... ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਇਆ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਆਪ ਕੁਦਰਤ ਵਾਂਗ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਜੋ

ਇਸ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਉਤੇ ਤੇਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ

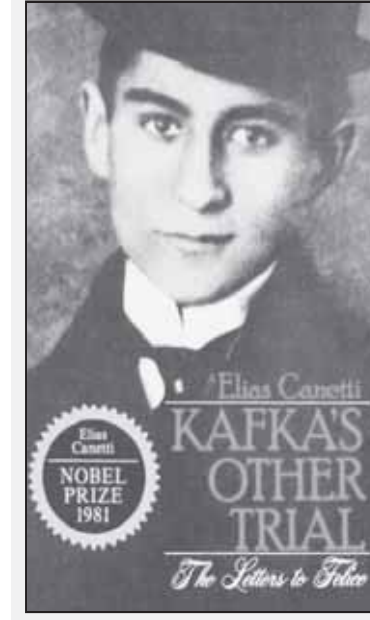
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕੋਸ਼ੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।”
 ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮੁੜ ਆਈਸਾ ਡੌਰਾ ਡੰਕਨ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਡੰਕਨ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡੀ ਐਨਨਜੀਓ ਜਦੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਮ ਕਿਧਰੇ ਇਕੱਲੇ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਡੀ ਐਨਨਜੀਓ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਖਾਬਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਉਂ ਪੁਕਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ,
 “ਓ ਆਈਸਾ ਡੌਰਾ! ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਲੋਕਾਰ ਜਲਵਾ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਇਸ ਅਨੂਠੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। (ਭਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਅਜਿਹੀ ਵਡਿਆਈ 'ਤੇ ਨੌਕ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਕਰੇਗੀ?) ਤੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ, ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ, ਵਿਰਾਟ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਅਨਿੱਖਤ ਅੰਗ ਹੈ; ਤੂੰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਦੇਵੀ ਹੈ!”

ਆਈਸਾ ਡੌਰਾ ਡੰਕਨ ਦਾ ਡੀ ਐਨਨਜੀਓ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਮਾ-ਚੌੜਾ ਨੇੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਪਿਆਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ!
 ਸਮੀਰ ਬਲਬੀਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਜਾਦੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਰਘੂਦੇਵ ਮਹਾਜਨ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੌਤਕ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਣਾ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
 ਬਲਬੀਰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਸਮੀਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ; ਵਰਨਾ ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਇੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਰ ਚਾਣ-ਚੱਕ ਹੀ ਪੈਨੇਸਿਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਇਕਪਾਸਤ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਪਾਲ ਪਾਟਸ ਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਗ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਂਜ ਇਸ ਇਕਪਾਸਤ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਫਿਓਦੋਰ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ 'ਦਿ ਇਡੀਅਟ' ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇਨਕੁਐਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਹਾਂ, ਫਰਾਂਜ਼ ਕਾਫਕਾ ਦੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਖਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ 'ਲੈਟਰਜ਼ ਟੂ ਫੈਲਿਸ' ਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹਾ ਜਲਵਾ ਤੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਫਕਾ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਵਿਜੇਤਾ ਏਲੀਆਸ ਕਾਨੇਟੀ ਨੇ 'ਕਾਫਕਾਜ਼ ਅਦਰ ਟਰਾਇਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 100 ਕੁ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ 'ਚੋਂ

ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੈਰ! ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਦੇ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜੋ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਮੈਨਿਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ 'ਕਾਰੋਬਾਰੀ' ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਦਮੀ ਖੱਚ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹਰ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਲੇਖਿਕਾ ਦੀ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕਾਫੀ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਇਸ ਫੇਜ਼ ਵਿਚ ਨਾਵਲ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਆਯਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਬਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੁਖਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਕ 'ਕਵਿਤਾਵਾਂ' ਡਿਸਕਵਰ

ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
 ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਧੀ' ਤਾਬਿਹਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਟਾਈ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਆਏ ਅੰਜੁਮ ਕਾਜਮੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਿਲਕਸ਼ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪਵਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰੇ ਬਗੈਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਤਸੱਵਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਮਨ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਰ ਉਠਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਲੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਸਾਰਤਰ, ਸੀਮੇਨ ਅਤੇ ਲੋਰਕਾ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਲੇਖਕ ਨਿਕੋਸ ਕਜ਼ਾਨਜੈਕਿਸ ਦੇ 'ਜ਼ੋਰਬਾ ਦਿ ਗਰੀਕ' ਨਾਵਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰਬਾ ਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉਭਰ ਆਏ ਹਨ।
 ਜ਼ੋਰਬਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੀਏ ਬਲਬੀਰ ਪਿਆਰੀ ਤਾਬਿਹਾ ਦੀ ਮਾਂ ਯਾਸਮੀਨ ਨਾਂ ਦੀ ਭਿਖਾਰਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਕਿੰਜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਮਾਇਆ' ਨਾਵਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 272-73 ਉਪਰ ਬਲਬੀਰ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਮੈਨਿਨ

ਨੂੰ ਗਲੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਕਿਤੇ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਸਬਦ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, “ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ, ਕੁਛ ਠੰਢਾ ਪਿਲਾ ਦੀਜੀਏ, ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲਗੀ ਹੈ।” ਮਾਇਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਢਿੱਡ ਵਾਲੀ ਭਿਖਾਰਨ ਵੱਲ ਤੁਝਕ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। “ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲਗੀ ਹੈ ਮੇਮ ਸਾਬੂ”, ਸੁਣਦਿਆਂ ਮਾਇਆ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ; ‘ਕੁਝ ਖਾਨੇ ਕੇ ਦੋ’ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ‘ਭੁੱਖ’ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਪਿਆਸ’ ਦੀ ਤਲਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗੌਰ ਨਾਲ ਭਿਖਾਰਨ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਭਿਖਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ

ਇਕਪਾਸਤ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਫਿਓਦੋਰ ਦਾਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ 'ਦਿ ਇਡੀਅਟ' ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇਨਕੁਐਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਹਾਂ, ਫਰਾਂਜ਼ ਕਾਫਕਾ ਦੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਖਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ 'ਲੈਟਰਜ਼ ਟੂ ਫੈਲਿਸ' ਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹਾ ਜਲਵਾ ਤੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਫਕਾ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਵਿਜੇਤਾ ਏਲੀਆਸ ਕਾਨੇਟੀ ਨੇ 'ਕਾਫਕਾਜ਼ ਅਦਰ ਟਰਾਇਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 100 ਕੁ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ।

ਮੰਗਣ ਦੀ ਅਦਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਭਰੇ ਪੇਟ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚੋਂ ਝਾਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਮ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਲਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਵਾਲਾ ਲਹਿਜ਼ਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਾਵਲੀ ਕਥਾ ਇਉਂ ਹੈ: ਔਰਤ ਜੂਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪਿਆਸ ਦੀ ਇਤਨੀ ਸ਼ਿੰਦਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਘੁੱਟ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਉਤਾਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।
 ਤੇ ਬੱਸ ਇਹ ਵਿੰਗਦਿਆਂ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਧਰੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਯਾਸਮੀਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਤਾਬਿਹਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇਗਾ!!
 ਨਾਵਲ ਦੇ 66ਵੇਂ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਦੇ ਭਾਈ ਸੰਦੀਪ ਦਾ ਸ਼ੇਰੇ ਉਪਰ ਮਾਰੂ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਰਦਾਤ ਬਲਬੀਰ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਮਾਂ ਰੁਕੋ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਵੇਗੀ। ਸਾਹਿਬਜੀਤ ਅਤੇ ਸਪੱਰਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਬਿਪਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪੈਣਗੇ। ਨਾਵਲੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਜਾਂ ਦਰਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਸੁਹੱਪਣ ਕਿੰਜ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੇ

ਚਲਦੇ-ਚਲਦੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੀ ਦਿਖਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਸ ਵਕਤ ਸਾਹਿਬਜੀਤ ਅਤੇ ਤਾਬਿਹਾ, ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਰਾਣੀਖੇਤ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਸਵੇਰ ਤਾਬਿਹਾ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅੰਜੁਮ ਕਾਜਮੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 483-84 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ,
 ਤਾਬਿਹਾ ਸਵੇਰੇ ਉਠੀ ਤਾਂ ਅਲਸਾਈ ਹੋਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਢੂੰਡਣ ਲੱਗੀ। ਤਦੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਈ, “ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ...।”
 ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਤੁਝਕ ਕੇ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

“ਦੇਖੋ ਮੁਹਤਰਮਾ, ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅੰਜੁਮ ਕਾਜਮੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅੰਜੁਮ ਜਾਂ ਕਾਜਮੀ ਬੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗਾ ਪੱਥਰ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਪਲੀਜ਼...।”
 ਤਾਬਿਹਾ ਸਿਰ ਫੜ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ। ਤੌਬਾ! ਤੌਬਾ!! ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਇਤਨਾ ਭਿਆਨਕ ਟਕਰਾਓ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਇਆ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਈਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ।

 “ਲਓ ਮੈਡਮ ਚਾਹ।”
 “ਹੁਣ ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ? ਕਿਥੋਂ ਆਏ ਹੋ? ਤੇ ਕਿਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋ? ਵੈਸੇ ਇਹ ਸਭ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਰਫ ਨਾ ਬਖਸ਼ਦੇ ਤਾਂ।”
 ਤਾਬਿਹਾ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ। ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪਤਲੇ, ਲੰਮੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਨਾਨ ਸਟਾਪ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਤਾਬਿਹਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਸਬੀਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਟਰੇਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ ਦੌੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ

ਬੰਦਾ...। ਤਾਬਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੀ ਸੀ।

 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅਨੰਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਹੈ। ਤੇ ਕੈਸਾ ਹੁਸੀਨ ਵਰਣਨ ਹੈ-ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਇਸ ਸੁਹੱਪਣ ਦਾ; ਸਾਡੇ ਪਾਠਕ ਜਦੋਂ ‘ਜ਼ੋਰਬਾ ਦਿ ਗਰੀਕ’ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਬਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤਾਬਿਹਾ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਹਾਸਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਦੀ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰੇਗਾ।
 ‘ਜ਼ੋਰਬਾ ਦਿ ਗਰੀਕ’ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ 30-35 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਕਰੀਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵੱਲ ਕੋਇਲੋ ਦੀਆਂ ਖਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ ਉਪਰ ਉਹ ਅਚਾਨਕ 60-65 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਜ਼ੋਰਬਾ ਨਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਤੁਰੀ ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ ਗਠੜੀ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਕੱਢੇ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿੱਕੋ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 ਜ਼ੋਰਬਾ ਅਤੇ ਤਾਬਿਹਾ ਦੀ ਮਾਂ ਯਾਸਮੀਨ ਵਿਚ ਬਾਹਲਾ ਕੁਝ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਿਜ਼ ‘ਤੇ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਬਿਹਾ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਬਾ ਦੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ੋਰਬਾ ਦੀ ਜਾਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤੁਰੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਤਾਬਿਹਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਅੰਦਰਲੇ ਗੀਤ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।
 ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਤੋਂ ਸਾਲ ਕੁ ਪਿਛੋਂ, 28 ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ‘ਨੋਇਓ ਤੱਕਿਆ ਭਿੰਡਰਵਾਲਾ’ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਭਾਅ ਜੀ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਲਾਲੀ ਬਾਬਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਾਲੀ ਸਾਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਟੱਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਬਾਬਾ (ਡਾ.) ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਵੀ ਸਨ। ਭਾਅ ਜੀ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਦਾ ਯਾਰਾਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮਾਈਕ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵੇਰਵੇ ਬੜੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਕਥਾ ਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਕਣ ਦੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ‘ਹਿਮਾਕਤ’ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਹੀ ਉਲਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਲੀ ਬਾਬੇ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 5 ਕੁ ਵਜੇ ਨਿਕੋਸ ਕਜ਼ਾਨਜੈਕਿਸ ਦੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 3-4 ਘੰਟੇ ਨਿਰੰਤਰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕਈ ਖੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸਪਿਰਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿੰਦਰ ਨਾਲ ਬੋਲੀ ਗਏ।
 ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮਾਡਰਨ ਉਡੀਸੀ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਅੰਦਰ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਲਾਲੀ ਬਾਬਾ ਜਦੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਖੁਸ਼ਕ/ਸੰਜੀਦਾ ਬੰਦੇ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਗੰਨਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ‘ਕਲੰਦਰ’ ਨੇ ਤਾਂ ਯਾਰ ਉਸ ਦਿਨ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
 ਨਿਕੋਸ ਕਜ਼ਾਨਜੈਕਿਸ ਦਾ ‘ਦਿ ਲਾਸਟ ਟੈਪਟੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕਰਾਈਸਟ’ ਨਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਵੀ ਵੱਡੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਈਸਾ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਮ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਕਰ ਕੇ ਕਜ਼ਾਨਜੈਕਿਸ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦੇ ਭਾਰੀ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਰਚ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ‘ਪੰਥ’ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
 (ਚਲਦਾ)

ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ

ਉਹ ਡੋਰ-ਡੋਰ ਖੜਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਨੂੰਹਾਂ, ਧੀਆਂ, ਜਵਾਈ, ਉਹਦੀ ਵਹੂਟੀ, ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ, ਸਭ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਤੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਪੈਰੀਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਹੀ ਉਹਦੇ ਗਲ ਫਾਟਾਂ ਵਾਲੀ ਉਹ ਕਮੀਜ਼ ਤੇ ਪਜਾਮਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਤੋੜ ਉਹੀ ਰੇਸ਼ਮੀ ਸਲੇਟੀ ਚਾਦਰ ਤੇ ਉਹੀ ਮਿੱਟੀ ਰੰਗਾ ਕੁੜਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਰਾਤ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲਾਂਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਦੁਰੇਡਿਉਂ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਵਾਜ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,

ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ ਨਾ ਮਜਲਸਾਂ ਸੋਹਦੀਆਂ ਨੇ, ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵਜਦ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਤਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਾਜ ਦੀ ਸੂਹ ਪਿਛੇ ਲੱਗ ਤੁਰਿਆ ਸੀ। ਅੱਧ-ਚਾਨਣੀ, ਅੱਧ-ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ਵਿਚ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਦੂਰ ਉਹਦੀ ਭਰ-ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਦਾ ਯਾਰ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ,

... ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ। ਉਹ ਇਥੇ ਕਿਥੋਂ? ਉਹ ਤੇ ਦੇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਜਾਨੀ ਯਾਰ ਤੇ ਉਹਦੀ ਅਲੋਕਾਰ ਵਾਜ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਗੁੰਜਦੀ ਸੀ ਤੇ ਵੰਡ ਦੀ ਨਾਗ ਲੀਕ ਦੇ ਪਾਰ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਾਨੀ ਯਾਰ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੰਡ ਦੀ ਨਾਗ ਲੀਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਪੈਲੀ ਦੀ ਵੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਉਧਰ ਮੂੰਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਤੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਉਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਵਾਜ ਕਿਥੋਂ,

... ਭਾਈ ਮਰਨ ਤਾਂ ਪੌਦੀਆਂ ਭੱਜ ਬਾਹਾਂ...।

ਉਹਦੀ ਹੀ ਤਾਂ ਵਾਜ ਸੀ ਇਹ! ਜਹਾਨ ਸਾਰੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੋਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਯਾਰ... ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ...।

ਬਿਨਾਂ ਭਾਈਆਂ ਪਰ੍ਹੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਹੀਂ...।

ਜੇ ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਹੀ ਰੂਹ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਜਾਨੀ ਯਾਰ ਦੀ ਰੂਹ। ਤੇ ਉਹ ਕੁਰਲਾ ਰਹੀ ਸੀ,

... ਲੱਖ ਓਟ ਹੈ ਭਾਈਆਂ ਵਸਦਿਆਂ ਦੀ

ਭਾਈਆਂ ਜੀਵਦਿਆਂ ਦੇ ਕਾਈ ਹਾਰ ਨਾਹੀਂ। ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਾਜ ਦੇ ਸੇਧੇ ਤੁਰਦਾ ਗਿਆ, ਤੁਰਦਾ ਹੀ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਪੈਲੀ ਦੀ ਵੱਟ ਆ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਵੱਟ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹ ਨਾਗ ਲੀਕ ਉਹਨੂੰ ਨਾ ਦਿਸੀ ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੂਰੇ 24 ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬਾਗ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹੀ ਬਾਗ ਜਿੱਥੇ ਚੜ੍ਹੀ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਹਿਫਲਾਂ ਲਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਗੋਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬਾਗ ਵਿਚ ਮਹਿਫਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ...ਭਾਈ ਢਾਹੁੰਦੇ, ਭਾਈ ਉਸਾਰਦੇ ਨੇ, ਵਾਰਿਸ ਭਾਈਆਂ ਬਾਝੋਂ ਬੋਲੀ ਯਾਰ ਨਾਹੀਂ। ਕੀ ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਦੀ ਵਾਜ ਇਸ ਗਲੇ ਵਿਚ ਆਣ ਵਸੀ ਸੀ? ... ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ ਨਾ ਮਜਲਸਾਂ ਸੋਹਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ ਬਹਾਰ ਨਾਹੀਂ...। ਉਹ ਮਹਿਫਲ ਤੋਂ ਬੜੀ ਦੂਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ ਬਿੰਦ ਦੀ ਬਿੰਦ ਇਹ ਵਾਜ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਚਾਣ-ਚੱਕ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਨਾਗ ਲੀਕ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਲਈ, ਆਪਣੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਿੰਦ ਦੀ ਬਿੰਦ ਹੀ ਸੁਣੇਗਾ ਤੇ ਫੇਰ ਅਛੇਪਲੇ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਪਰਤ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾਗ ਲੀਕ ਉਹ ਨੂੰ ਡਸ ਨਾ ਜਾਏ!

“ਕਿਹੜਾ ਏ ਬਈ?” ਤੇ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਣ ਖੜਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਨੇੜੇ ਦੀ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਵਾਜ ਹੁਣ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਨਾਗ ਲੀਕ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਡੱਸ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਤੇ ਪੱਟੀਆਂ

ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ (8 ਜਨਵਰੀ 1925-12 ਅਗਸਤ 1981) ਦੀ ਰਚਨਾ ‘ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ’ ਅਸਲ ਵਿਚ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ। ਉਰਦੂ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਨੇ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਉਮਦਾ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ਸੀ-ਟੋਭਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਮੰਟੋ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਹੋਈ ਅਖੌਤੀ ਵੰਡ ਉਤੇ ਤਿੱਖਾ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਿਆ ਸੀ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਭਾਈਆਂ ਬਾਝ’ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਵਿਛੜੇ ਯਾਰ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਜਸੂਸ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ‘ਆਵਾਮ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ’ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਤੇ ਵਿਅੰਗ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਜੀਪ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੀਪ ਸ਼ੁਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। “ਜਸੂਸ... ਜਸੂਸ...”, ਸਾਰੀ ਜੀਪ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਬਦਬੂ ਹੋਵੇ। ਉਹਨੂੰ ਜਾਪਿਆ, ਜੀਪ ਜਿਸ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਿਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਇਸੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਲੰਘਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਵਾਟ ਗੋਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਤੇ ਹੀਰ,

ਨਾਲ ਅਜਬ ਬਹਾਰ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿ ਕੇ ਰਾਂਝੇ ਹੀਰ ਦਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਈਏ ਜੀ। ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਜਲਸਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਮਜ਼ਾ ਹੀਰ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਪਾਈਏ ਜੀ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਉਹ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਬਾਰੇ ਬੋਲੀਆਂ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਕੇ ਸੁਣਾਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਮੈਂ ਛੱਡਿਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ। ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਵੀ ਮੈਂ ਝਬੜੇ ਹੀ ਲੱਭ ਲਿਆਣੀ ਏ।”

ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਤਾਂਘ ਬੜੀ ਪ੍ਰਬਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਪਾਹੀ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣ, ਭਾਵੇਂ ਬਿੰਦ ਦੀ ਬਿੰਦ ਲਈ ਹੀ, ਉਹ ਇਸ ਰਾਹ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਵੇਖ ਸਕੇ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਥੇ ਦੇ ਪੈਲੀ ਬੰਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਤੇ ਪੰਛੀ! ਤੇ ਰਾਹੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਤੇ ਚੰਗਾ ਹੋਏਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਸ ਸਿਰਫ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਹ ਨਾਗ ਲੀਕ ਵਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਤੇ ਬੱਧੀ ਪੱਟੀ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੱਥ ਤਾਂ ਹੱਥਕੜੀ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪੱਟੀ ਉਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਰਕ ਰਹੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉਹਦੇ ਪਿਛੇ ਉਹੀ ਰਾਹ ਸੀ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਤੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਿਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਤੇ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਸੀ,

ਯਾਰਾਂ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਆਣ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਇਸ਼ਕ ਹੀਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਬਣਾਈਏ ਜੀ। ਏਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਝੋਕ ਦਾ ਸਭ ਕਿੱਸਾ ਜੀਭਾ ਸੁਹਣੀ ਨਾਲ ਸੁਣਾਈਏ ਜੀ।

ਉਹ ਅਲਫ ਨੰਗਾ ਸੀ। ਮੱਘਰ ਦਾ ਅੱਧ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਥੱਲੇ ਬਰਫ ਦੀ ਸਿੱਲ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਏਧਰ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਿਉਂ ਆਇਆ?”

“ਉਹ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਏ ਜੀ?”

“ਏਡਾ ਭੋਲਾ ਬਣਦਾ ਏ। ਜ਼ਰਾ ਇਹਦੀ ਖਾਤਰ ਕਰੋ ਜਵਾਨੋ।”

ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਡਾਂਗਾਂ ਵਰ੍ਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

“ਹੁਣ ਦੱਸ, ਤੈਨੂੰ ਲੜਾਈ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਇਧਰ ਜਸੂਸੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ? ਸੱਚ ਸੱਚ ਦੱਸ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਚਮੜੀ ਉਧੇੜ ਦਿਆਂਗੇ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹਨੂੰ ਬਰਫ ਤੋਂ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਲਾਹੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਦਰ ਉਹਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ। ਮੈਂ ਕੋਈ

ਜਸੂਸ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲਾਂਦਿਆਂ ਏਧਰੋਂ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਵਾਜ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।”

“ਕਾਹਦੀ ਵਾਜ?”

“ਗੋਣ ਦੀ ਵਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਗੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।”

“ਕੀ ਪਿਆ ਬਕਨੈਂ! ਗੋਣ ਦੀ ਵਾਜ? ਕਿਹੜਾ ਏ ਤੇਰਾ ਯਾਰ? ਕੋਈ ਸਮੱਗਲਰ ਹੋਣੈ।”

“ਨਹੀਂ ਜੀ, ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਦੇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਹੋਏ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਰਾਤੀਂ ਏਧਰੋਂ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਵਾਜ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।”

“ਇਸ ਮਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਫੇਰ ਨੰਗਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਲਿਟਾਓ ਬਰਫ ਦੀ ਸਿੱਲ ‘ਤੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੜੇ ਬੜੇ ਨਾਮੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ, ਇਹ ਕਿਸ ਬਾਗ ਦੀ ਮੂਲੀ ਏ। ਜਵਾਨੋਂ, ਜ਼ਰਾ ਇਹਦੀ ਖਾਤਰ ਫੇਰ ਕਰੋ।”

ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਅਲਫ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਡਾਂਗਾਂ ਵਰ੍ਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਪੁਲਸੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ, ਫੌਜੀ

ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। “ਤੂੰ ਸੁਦਾਈ ਦਾ ਮਕਰ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਚ ਸੱਚ ਦੱਸ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੂਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ? ਕੀ ਉਥੇ ਟੈਂਕ ਵੀ ਨੇ? ਇਹ ਨਕਸ਼ਾ ਵੇਖ। ਉਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ ਬੰਕਰ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਨੇ?”

“ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਹਬ ਜੀ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਇਹ ਬੰਕਰ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਸਾਹਬ ਜੀ?”

“ਫੇਰ ਤੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਕੀ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਤੇਰੇ ਖੇਖਣ ਵੇਖ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਫੌਜ ਦੇ ਫੌਜ। ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗੇ।”

“ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਧਰਤੀ ਨੇ ਵੀ ਵਹਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿੱਡਾ ਸੋਹਣਾ ਉਹ ਗੋਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ... ਭਾਈ ਮਰਨ ਤਾਂ ਪੌਦੀਆਂ ਭੱਜ ਬਾਹਾਂ... ਸੱਚ ਜਾਣੋਂ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਏ, ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹੀ ਭੱਜ ਗਈਆਂ ਨੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਵਾਜ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਇੱਧਰ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਸਾਹਬ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ

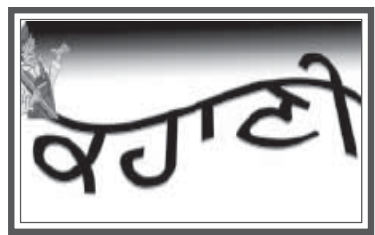
ਭੇਜਿਆ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਜਸੂਸ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਆਂ।”

“ਓਏ ਭੈਣ ਦਿਆ ਯਾਰਾ, ਬਾਹਾਂ ਉਦੋਂ ਤੇਰੀਆਂ ਕਿਥੋਂ ਭੱਜੀਆਂ ਸਨ। ਤੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਭੰਨਾਗੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ। ਤੇਰੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੰਨ ਪੱਕ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਤੂੰ ਕਹਿਨਾ ਏ, ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਵਾਜ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਇੱਧਰ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਕਿੰਨੀ ਬੇਵਕੂਫ ਕੌਮ ਏ ਤੁਹਾਡੀ, ਆਪਣੇ ਜਸੂਸਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾ ਸਕੀ। ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਤੇਰਾ ਭੋਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਬਦਲਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਜਰਾਂ ਨੇ।” ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਜਸੂਸ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ ਉਧਰ, ਸਭ ਫਸਟ ਕਲਾਸ। ਐਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਭੋਸ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾ-ਇਤਬਾਰ ਕਹਾਣੀ ਸਿਖਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਬੇਵਕੂਫ ਥੋੜ੍ਹੇ ਆਂ। ਬੇਵਕੂਫ ਤੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਸਹੁਰੇ।”

ਤੇ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਨਾ ਸਕਿਆ, ਤਾਂ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਹਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸ਼ਾਕ ਦਿਓ।” ਜਵਾਨ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਗਏ। ਅਫਸਰ ਸਿਗਰਟ ਪੀਂਦਾ-ਪੀਂਦਾ ਅੰਦਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਤੇ ਉਹ ਕੱਲਾ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਤਾ ਰਿਹਾ।

ਉਹਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆਇਆ, ਬੜੇ ਜਫ਼ਰ ਜਾਲ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਿਜਲੀ ਲੁਆਈ ਸੀ। ਤੇ ਹਾਲੇ ਉਹਦਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਉਹਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਦੀ ਵਾਜ ਦੀ ਸੂਹ ਪਿਛੇ ਏਧਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਕ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ!

ਜਵਾਨ ਇਕ ਜੰਤਰ ਜਿਹਾ ਲੈ ਆਏ। ਕਮਰੇ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਗੇ ਡੱਬੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਰ ਲਾਈ, ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਤਾਰਾਂ ਉਹਨੂੰ ਛੁਹਾਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਦੀਆਂ ਚਾਂਗਰਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਤੁਝਕ-ਤੁਝਕ ਪੈਂਦਾ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗ ਦੀ ਇਕ ਲੀਕ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਦੀ, ਉਹਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਪਟਕਾ-ਪਟਕਾ ਕੇ ਮਾਰਦੀ।... ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਤੇ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ ਚਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਝੱਖੜ ਝੁੱਲ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕੜਕਣ ਲੱਗ ਪਈ

ਤਰਸੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਬਹੁਤੇ ‘ਪਾਗਲ ਓਏ... ਪਾਗਲ ਓਏ...’ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹਦੀ ਖਿੱਲੀ ਵੀ ਉਡਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਾਂ, ਇਕ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਏਥੋਂ ਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਬੜਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਏਸ ਦੇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਬਾਗੀ ਬੰਦ ਲਿਖੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਏਥੋਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਕਹਿਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਏਥੇ ਡਾਕੂਆਂ, ਕਾਤਲਾਂ, ਚੋਰਾਂ, ਜਨਾਹੀਆਂ, ਖੀਸੇ ਕਤਰਿਆਂ ਤੇ ਜਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਗੀ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਸਨ,

ਪਰਦੇਸੀਓ ਅੱਗ ਟੁਰੀ ਜੇ, ਹੋਰ ਟੁਰੇ, ਹੋਰ ਟੁਰੇ, ਹੋਰ ਟੁਰੇ ਸੀਸ ਕਟਾਏ ਨੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਟਾਓ ਵਧਦੇ ਵੰਝੇ, ਰਾਹਵਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰੇਹ ਮਿਟਾਓ ਕਾਲੀ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲੀ ਏ ਇਹਦੇ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੀ ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਏ।

ਹਨੇਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਿੜੇ ਉਹ, ਹੋਰ ਭਿੜੇ, ਹੋਰ ਭਿੜੇ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਝੰਡਾ ਉਚਾ ਚਾਓ।

ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੁਜਿਆਂ ਤੋਂ ਲੁਕ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਾਇਰ ਉਹਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਉਤੇ ਮਲਮ ਲਾਂਦਾ, ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘੁਟਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਪੀੜ ਨਾਲ ਤ੍ਰਿਪ-ਤ੍ਰਿਪ ਰੈਂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਆਪਣੇ ਉਸ ਯਾਰ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤੇ ਜਿਹਦੀ ਵਾਜ ਦੀ ਸੂਹ ਲੈਂਦਾ ਉਹ ਏਧਰ ਠਾਥਾ ਸੀ। ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਸ਼ਾਇਰ ਉਹ ਨੂੰ ਹੀਰ ਸੁਣਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ,

... ਭਾਈ ਢਾਹੁੰਦੇ ਭਾਈ ਉਸਾਰਦੇ ਨੇ। ਵਾਰਿਸ ਭਾਈਆਂ ਬਾਝੋਂ ਬੋਲੀ ਯਾਰ ਨਾਹੀਂ!

ਅਜਿਹੀ ਪਲੀਂ ਉਹਨੂੰ ਉਸ ਕੈਦੀ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਉਹਨੇ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੂਰਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੀ, ਫੇਰ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਲੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਇਹਦੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫੇਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਏ।”

ਉਹਨੇ ਡੋਰ-ਡੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਫੇਰ ਕੀ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਗੋਲੀਓਂ ਬਚ ਕੇ ਪਰਤ ਆਏਗਾ?”

ਕੁਝ ਨੇ ਉਹਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਈ, ਤੇ ‘ਪਾਗਲ ਓਏ... ਪਾਗਲ ਓਏ’ ਦੇ ਆਵਾਜ਼ੇ ਕੱਸੇ। ਉਹ ਬਾਗੀ ਸ਼ਾਇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਕੜਕ ਕੇ ਪਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੜਾ ਚਿਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਉਗੇ ਰੁੱਖ ਖੋਲ੍ਹੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਫੇਰ ਉਹ ਸਿਸਕ ਕੇ ਰੋ ਪਿਆ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਯਾਰ, ਤੂੰ ਗੋਲੀਓਂ ਬਚ ਕੇ ਪਰਤ ਆਇਐ। ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਹੁਣ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਨਾ ਚੱਲੇਗੀ? ਹੁਣ ਉਹ ਫੇਰ ਡਾਂਗਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਮਾਰਨਗੇ? ਬਰਫ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਨਾ ਬਿਠਾਣਗੇ? ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਨਾ ਲਾਣਗੇ?” ਤੇ ਅਖੀਰ ਉਹ ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਿਪਾਹੀ ਉਹਨੂੰ ਨਾਗ ਲੀਕ ਦੇ ਇਸ ਪਾਰ ਛੱਡ ਗਏ। ਉਹ ਡੋਰ-ਡੋਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਨੂੰਹਾਂ, ਧੀਆਂ, ਜਵਾਈ, ਉਹਦੀ ਵਹੂਟੀ, ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ, ਸਭ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਤੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਲੋਕਾਰ ਵਾਜ ਵਾਲਾ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਉਥੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੇ ਉਹ ਬਾਗੀ ਸ਼ਾਇਰ ਉਥੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕੁਝ ਕੈਦੀ ਉਸ ‘ਤੇ ਰਬ-

Clay Oven

We Cater!
For all occasions
Up to 10,000 people
All live cooking on the spot.

Lunch Buffet
11am-3pm
\$7.95

Dinner
20% off

ਕੈਟਰਿੰਗ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ **Call for packages today** ਅਸੀਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 847-219-7432

855 East Schaumburg Rd., Schaumburg, IL 60194
Ph: 847-524-3007

The Anu Attorney Immigration Law Firm

Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

US IMMIGRATION
*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:
Seattle, WA
Ph: 206-774-0907
Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297
anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com

FAMILY LAW
*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS
*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India
*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 21 H, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Weekends & Evening Appointments Available

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣ...
ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography (with flush mount album)
Live Video Display With Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free: 1-800-RAJ-SYAN
(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936 or 734-890-1767
e-mail: raj@syانvideo.com or visit at: www.syanvideo.com

Dhillon Truck Stop

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

Global Smiles

DENTAL CARE

8028 S. Emerson Ave. #A, Indianapolis, IN 46237

General Dentistry
Periodontal Care
Cosmetic Dentistry
Root-Canal
Invisalign, Crowns
Adults & Children
Urgent Care

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆਓ, ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਪਾਓ

ਨਵੇਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤ

Accept all insurance including medicaid.

Open 7 Days a Week
Monday - Sunday
8am to 7pm

Walk-Ins Welcome
Evenings & Weekends
After Hours & Weekends

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ

Ph: 317-893-2657

Fax: 317-893-2750 www.globalsmilesdental.com

A & I Transport

123 E Lee Rd., Watsonville, CA, 95076
Ph: 831-763-7805

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

11 ਵੈਸਟਰਨ ਸਟੇਟਾਂ ਅਤੇ
ਲੋਕਲ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਾਸਤੇ

> ਅਸੀਂ 1990 ਤੋਂ ਕੁਆਲਿਟੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ
 > 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੇਮੈਂਟ

Weekly Pay Roll

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 1-888-664-4004

Fax: 831-724-2010 e-mail: aa@aitruckingllc.com

ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਵਾਟਸਨਵਿਲ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

Spiceland Truck Plaza

5809 S. State Road 3, Spiceland, IN 47385 (Exit 123 off I-70)

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ
ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ
24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10
ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ ਤੇ
ਖਰਚ ਘਟਾਓ,
ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

ਤਾਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Fuel
for
Less!

Save

10¢

*Offer subject to change without notice.

Get Your Card from
the Cashier

www.fuelmaster.net/rewards

Ph: 765-987-1000